

**Vilniaus universiteto Teisės fakulteto
Civilinės teisės ir civilinio proceso katedra**

Mildos Gorodeckytės
dieninio skyriaus V kurso,
komercinės teisės
studijų atšakos studentės

Magistro darbas

Intelektinės nuosavybės teisių išsėmimas ir jo ribos pagal Europos Sąjungos teisę
Exhaustion of Intellectual Property Rights and Its Limits under European Union Law

Vadovas: doc. dr. Vytautas Mizaras

Recenzentas: asist. Marius Juonys

Vilnius, 2007

Turinys

1. ĮŽANGA	3
2. INTELEKTINĖS NUOSAVYBĖS TEISIŲ IŠSĖMIMO DOKTRINA	6
2.1. INTELEKTINĖS NUOSAVYBĖS TEISIŲ IŠSĖMIMO SAŲOKA. RŪŠYS	6
2.2. INTELEKTINĖS NUOSAVYBĖS TEISIŲ IŠSĖMIMO DOKTRINOS SUSIFORMAVIMO PRIEŽASTYS.....	8
2.3. INTELEKTINĖS NUOSAVYBĖS TEISIŲ IŠSĖMIMAS – PUSIAUSVYRA TARP LAISVO PREKIŲ JUDĖJIMO IR INTELEKTINĖS NUOSAVYBĖS TEISIŲ APSAUGOS	10
2.4. INTELEKTINĖS NUOSAVYBĖS TEISIŲ IŠSĖMIMAS PAGAL EUROPOS EKONOMINĖS ERDVĖS SUTARTĮ....	12
3. PREKIŲ ŽENKLO SUTEIKIAMŲ TEISIŲ IŠSĖMIMAS.....	15
3.1. PREKIŲ ŽENKLO SUTEIKIAMŲ TEISIŲ IŠSĖMIMAS IKI BENDRIJOS TEISĖS AKTŲ PRIĖMIMO. BENDRIEJI PRINCIPAL.....	15
3.2. PREKIŲ ŽENKLO DIREKTYVOS 7 STRAIPSNIS	16
3.2.1. 7 straipsnio 1 dalis. Prekių ženklo savininko sutikimas.....	17
3.2.2. Prekių išleidimas į rinką.....	26
3.2.3. 7 straipsnio 2 dalis. Prekių perpakavimas.....	27
3.3. TARP TARPTAUTINIO IR REGIONINIO PREKIŲ ŽENKLO SAVININKO TEISIŲ IŠSĖMIMO	31
3.3.1. Prekių ženklų direktyvos 7 straipsnis – galimybė valstybėms narėms rinktis?.....	31
3.3.2. Prekių ženklų direktyvos priėmimas – Europos Komisijos pozicijų kaita.....	36
3.4. AR TURI BŪTI KEIČIAMAS REGIONINIS PREKIŲ ŽENKLO SAVININKO TEISIŲ IŠSĖMIMAS? TARPTAUTINIŲ ORGANIZACIJŲ POZICIJOS.....	38
3.4.1. Regioninis prekių ženklo suteikiamų teisių išsėmimas – žala vartotojams?	38
3.4.2. Regioninis prekių ženklo suteikiamų teisių išsėmimas – tinkamas pasirinkimas.....	42
4. PATENTO SUTEIKIAMŲ TEISIŲ IŠSĖMIMAS.....	50
4.1. PATENTŲ TEISĖ IR INTELEKTINĖS NUOSAVYBĖS TEISIŲ IŠSĖMIMAS	50
4.1.1. Europos Bendrijų Teisingumo Teismas ir patento suteikiamų teisių išsėmimas.....	50
4.1.1.1. Patento savininko teisių išsėmimas priverstinės licencijos atveju	51
4.1.1.2. ETT sprendimai Merck v Srephar ir Merck v Primecrown bylose.....	54
4.1.2. Patento savininko teisių išsėmimas Bendrijos teisėje.....	57
4.2. REGIONINIS PATENTO SUTEIKIAMŲ TEISIŲ IŠSĖMIMAS. AR GALIMAS KITOKS PASIRINKIMAS?	59
5. INTELEKTINĖS NUOSAVYBĖS TEISIŲ IŠSĖMIMAS SKAITMENINĖJE ERDVĖJE	68
IŠVADOS	72
LITERATŪROS SĄRAŠAS.....	74
SANTRAUKA.....	85
SUMMARY.....	86

1. ĮŽANGA

Temos aktualumas. Magistro darbo temos pasirinkimą sąlygojo keletas priežasčių, rodančių jos aktualumą tiek teoriniu, tiek ir praktiniu aspektu. Visų pirma, intelektinės nuosavybės teisių išsėmimo taisyklė – vienas glaudžiausiai su prekyba ir laisvo prekių judėjimo principu susijusių intelektinės nuosavybės teisės institutų, sukeliantis ne tik teises, bet ir ekonomines pasekmes, todėl nagrinėjamas institutas yra itin aktualus ir svarbus Europos Sąjungos ekonomikai, verslo subjektams, Bendrijos vidaus rinkos funkcionavimui. Antra, teisinėje literatūroje nėra vieningos pozicijos dėl Europos Sąjungoje taikomo regioninio intelektinės nuosavybės teisių išsėmimo vertinimo. Autorių nuomonės išsiskiria ne tik dėl regioninio ir tarptautinio teisių išsėmimo vertinimo, bet ir dėl intelektinės nuosavybės teisių išsėmimo rūšies taikymo atskirų intelektinės nuosavybės teisių atžvilgiu. Trečia, magistro darbo tema yra itin plačiai nagrinėta užsienio autorių darbuose, tačiau Lietuvoje ši tema plačiau nėra analizuojama, teismų praktikos šiuo klausimu kol kas nėra. Lietuvai tapus Europos Sąjungos nare, yra svarbu tinkamai suvokti regioninio intelektinės nuosavybės teisių išsėmimo instituto sukeliamas pasekmes, taikymo sąlygas.

Darbo tikslai. Šio magistro darbo tikslas – analizuoti Europos Sąjungoje taikomą intelektinės nuosavybės teisių išsėmimo principą, jo taikymo pagrindines sąlygas bei reglamentavimą. Vienas pagrindinių šio darbo tikslų yra atskleisti nagrinėjamo instituto politinę ir ekonominę svarbą, palyginti regioninį ir tarptautinį intelektinės nuosavybės teisių išsėmimą. Magistro darbe bus siekiama įvertinti, ar Europos Sąjungos pasirinktas intelektinės nuosavybės teisių išsėmimo režimas yra tinkamas, ar galimas jo pakeitimas.

Darbo objektas. Intelektinės nuosavybės teisių išsėmimo principas taikomas visų intelektinės nuosavybės teisių atžvilgiu, tačiau šiame magistro darbe bus nagrinėjamas tik prekių ženklo ir patento suteikiamų teisių išsėmimas, taip pat vienas su autorių teise susijusių probleminių klausimų. Pagrindinis dėmesys skiriamas prekių ženklo savininko teisių išsėmimui dėl jo itin nevienareikšmiško vertinimo Europos Sąjungoje. Prekių ženklais yra pažymėtos dauguma prekių, todėl prekių ženklo savininko teisių išsėmimas yra labiausiai susijęs su paralelinės prekybos problematika. Dėl pasirinkto prekių ženklo suteikiamų teisių išsėmimo režimo, jo sukiamų ekonominių padarinių tiek Europos Sąjungoje, tiek ir už jos ribų vyksta daugiausia diskusijų, atlikta daugiausia mokslinių tyrimų. Iki šiol vyksta diskusijos dėl 1988 m. gruodžio 21 d. Pirmosios Tarybos direktyvos 89/104/EEB, skirtos

valstybių narių įstatymams, susijusiems su prekių ženklais, suderinti¹ (toliau tekste – Prekių ženklų direktyva arba Direktyva) 7 straipsnio, kuris nustato regioninį prekių ženklo savininko teisių išsėmimą, pakeitimo. Atsižvelgiant į tai, kad Bendrijoje patentų teisė šiuo metu nėra pilnai harmonizuota, bei į tai, kad skiriasi patentų ir prekių ženklų teisės ekonominis pagrindimas bei tikslai, magistro darbe patentų išsėmimo klausimas analizuojamas atskirai. Tai, kad magistro darbe glaustai nagrinėjama ir kai kurie autorių teisių išsėmimo aspektai, sąlygojo naujausios teisinėje literatūroje sutinkamos diskusijos dėl intelektinės nuosavybės teisių išsėmimo taisyklės taikymo/netaikymo internete paskelbto kūrinio atžvilgiu. Atsižvelgiant į darbo temos nagrinėjimo ribas, magistro darbas suskirstytas į keturias struktūrines dalis. Pirmojoje dalyje nagrinėjami bendrieji intelektinės nuosavybės teisių išsėmimo klausimai, šio instituto susiformavimo prielaidos. Antrojoje ir trečiojoje dalyje analizuojama atitinkamai prekių ženklo ir patento savininko teisių išsėmimo klausimai, pagrindinį dėmesį skiriant prekių ženklo suteikiamų teisių išsėmimui. Paskutinėje magistro dalyje aptariamos ir vertinamos diskusijos dėl intelektinės nuosavybės teisių išsėmimo instituto taikymo/netaikymo kūrinio viešo paskelbimo skaitmeninėje erdvėje atveju.

Tyrimo metodai. Temai nagrinėti magistro darbe pasitelkiama keletas tyrimo metodų. Vieni iš jų - ekonominės analizės ir teleologinis metodai. Ekonominės analizės metodo pagalba nagrinėjamos regioninio ir tarptautinio prekių ženklo, patento savininko teisių išsėmimo sukeltos ekonominės pasekmės. Taip yra siekiama atsakyti į klausimą, ar galimas regioninio teisių išsėmimo principo keitimas tarptautiniu. Teleologinis metodas naudojamas siekiant atskleisti Europos Sąjungoje taikomo regioninio intelektinės nuosavybės teisių išsėmimo (konkrečiai - prekių ženklų, patentų) tikslus, reglamentavimo pagrindumą. Istorinio metodo pagalba analizuojama intelektinės nuosavybės teisių išsėmimo instituto susiformavimo prielaidos, jo raida. Darbe plačiai naudojamas ir lyginamasis tyrimo metodas, kuris pasireiškia prekių ženklo ir patento suteikiamų teisių išsėmimo taisyklės lyginimu, regioninio ir tarptautinio teisių išsėmimo tarpusavio palyginimu. Sisteminės analizės metodas pasitelkiamas nagrinėjamą institutą vertinant kitų teisės institutų kontekste. Šiame darbe svarbus ir loginis metodas. Jo pagalba apibendrinamos skirtingos pozicijos, daromos išvados, argumentuojama, kodėl pritariama ar nepitariama atitinkamai pozicijai.

Naudoti šaltiniai. Atsižvelgiant į tai, kad intelektinės nuosavybės teisių išsėmimo institutas ir jo problematika Lietuvoje nėra plačiai nagrinėjama, analizuojant pasirinktą temą

---

¹ OL, 1989 L 40, p. 1.

daugiausia remiamasi užsienio specialiaja mokslinė literatūra. Dėl pateiktų pozicijų išsamumo, tiriamų klausimų sąsajumo su šio darbo tyrimo objektu magistro darbe analizuojama tokių teoretikų, kaip *T. Hays, D.T. Keeling, F.K. Beier*, darbai. Dėl Europos Bendrijų Teisingumo Teismo (toliau tekste – ETT) svarbos intelektinės nuosavybės teisių išsėmimo instituto taikymui, darbe plačiai remiamasi ETT praktika nagrinėjamu klausimu. Atskleidžiant pasirinktą temą, pasitelkiami atitinkami Bendrijos teisės aktai, Europos Sąjungos institucijų *travaux preparatoires*. Siekiant tinkamai įvertinti Europos Sąjungoje taikomos regioninio teisių išsėmimo taisyklės teisinės ir ekonominės pasekmes, naudojama tarptautinių organizacijų atliktų tyrimų medžiaga, jų pozicijos analizuojamu klausimu.

2. INTELEKTINĖS NUOSAVYBĖS TEISIŲ IŠSĖMIMO DOKTRINA

2.1. Intelektinės nuosavybės teisių išsėmimo sąvoka. Rūšys

Friedrich-Karl Beier intelektinės nuosavybės teisių išsėmimo (angl.- *exhaustion of intellectual property rights*) principą apibūdino kaip vaizdingą paprastos teisinės sąvokos aprašymą, kada negali būti kontroliuojamas tolimesnis prekių, kurios jau vieną kartą buvo išleistos į rinką paties intelektinės nuosavybės teisių turėtojo, licencijos gavėjo ar kito susijusio subjekto, platinimas.² Šios taisyklės taikymas sąlygoja tai, kad tam tikroje teritorijoje pirmą kartą teisių turėtojui ar jo sutikimu pardavus intelektinės nuosavybės teisės saugomas prekes, teisė toliau kontroliuoti šių prekių perleidimą toje teritorijoje yra išsemiama. Teisėtas savininkas, įsigijęs intelektinės nuosavybės saugomą gaminį, kuris pateko į tam tikrą rinką intelektinės nuosavybės teisių turėtojo sutikimu, gali juo naudotis, parduoti ar kitaip disponuoti.³

Šiame magistro darbe yra naudojama intelektinės nuosavybės teisių išsėmimo sąvoka, tačiau pastebėtina, kad ši sąvoka Lietuvos Respublikos teisės aktuose paprastai nėra minima. Lietuvių kalba pateiktuose Europos Sąjungos teisės aktuose bei Lietuvos Respublikos nacionaliniuose teisės aktuose yra pagrinde naudojamos teisių „išnaudojimo“ ar „pasibaigimo“ sąvokos.⁴ Atsižvelgiant į nagrinėjamo instituto esmę ir paskirtį, galima teigti, kad Lietuvos Respublikos teisės aktuose naudojama sąvoka „teisių pasibaigimas“ nėra itin tiksli koncepcija. Intelektinės nuosavybės teisių išsėmimo taisyklė laikytina išimtinių teisių apribojimu.⁵ Tai, kad yra taikoma intelektinės nuosavybės teisių išsėmimo taisyklė, nereiškia, kad visos išimtinės teisės apskritai pasibaigia.

Intelektinės nuosavybės teisių išsėmimo principo sukeltos pasekmės priklauso nuo teritorijos, kurioje šis principas bus taikomas. Atsižvelgiant į šį kriterijų, teisės doktrinoje

---

² BEIER, Friedrich-Karl. *Industrial Property and the Free Movement of Goods in the Internal European Market. IIC* [interaktyvus]. 1990, Nr. 02 [žiūrėta 2006-10-23], p. 131-160. Prieiga per internetą: Beck-online duomenų bazė.

³ KEELING, David. T. *Intellectual Property Rights in EU Law. Volume I. Free Movement and Competition Law*. Oxford: Oxford University Press, 2003, p. 76.

⁴ Pavyzdžiui, 2000-10-10 Lietuvos Respublikos prekių ženklų įstatymo 40 straipsnis (su pakeitimais ir papildymais) (Valstybės žinios, 2000, Nr. 92-2844); 1999-05-18 Autorių teisių ir gretutinių teisių įstatymo 16 straipsnio 1 dalis, 53 straipsnio 3 dalis (su pakeitimais ir papildymais) (Valstybės žinios, 2003, Nr. 28-1125).

⁵ TRUSKAITĖ, Jūratė. Prekių ženklo savininko išimtinių teisių ir jų ribojimų aiškinimas Europos Teisingumo Teismo praktikoje. *Justitia*, 2005, nr. 3(57), p. 50.

skiriamas trejopas intelektinės nuosavybės teisių išsėmimas: nacionalinis, regioninis ir tarptautinis.⁶

Teisės doktrinoje visuotinai pripažįstama, kad kiekvienoje valstybėje yra taikomas bent tam tikras nacionalinis intelektinės nuosavybės teisių išsėmimas. Jis laikytinas būtinu minimumu. Viena pagrindinių to priežasčių – nei viena valstybė nėra suinteresuota savo nacionalinės rinkos padalinimu intelektinės nuosavybės teisių pagrindu.⁷ Nacionalinio intelektinės nuosavybės teisių išsėmimo principas reiškia, kad intelektinės nuosavybės teisės saugomų prekių išleidimas į konkrečios valstybės rinką teisių turėtojo ar jo sutikimu, užkerta galimybę kontroliuoti tolimesnį šių prekių platinimą tos konkrečios valstybės teritorijoje.⁸ Dėl ekonominių priežasčių nacionaliniam intelektinės nuosavybės teisių išsėmimui prioritetą teikia, pavyzdžiui, Jungtinės Amerikos Valstijos (toliau tekste – JAV), išskyrus tam tikras išimtis prekių ženklų teisėje.⁹

Kita teisės doktrinoje skiriama intelektinės nuosavybės teisių išsėmimo doktrinos rūšis – regioninis teisių išsėmimas. Remiantis šiuo principu, intelektinės nuosavybės teisės turėtojo turima išimtinė teisė kontroliuoti prekės platinimą atitinkamo regiono valstybėse yra išsemiama, kai intelektinės nuosavybės saugomos prekės pateikiamos į rinką bent vienoje iš atitinkamo regiono valstybių.¹⁰ Kaip bus matyti iš kitų darbo dalių, pagal Europos Sąjungos teisę būtent ir taikomas pastarasis intelektinės nuosavybės teisių išsėmimo režimas. Doktrinoje taip pat sutinkama nuomonių, kad tam tikras hipotetinis regioninis teisių išsėmimas egzistuoja tarp Kinijos, Honkongo ir Taivano.¹¹

Tarptautinis intelektinės nuosavybės teisių išsėmimas reiškia, kad jeigu intelektinės nuosavybės saugoma prekė yra išleidžiama į rinką bet kurioje pasaulio valstybėje teisės turėtojo ar jo sutikimu, intelektinės nuosavybės teisių turėtojas praranda galimybę

---

⁶ FINK, Karsten. *Entering the Jungle. The Exhaustion of Intellectual Property Rights and Parallel Imports* [interaktyvus]. [Žiūrėta 2007-02-13]. Prieiga per internetą: <<http://www.fraserinstitute.ca/admin/books/chapterfiles/Entering%20the%20Jungle~~~8CSPIPFINK.pdf>>.

⁷ *Cit. op.* 3, p. 78.

⁸ *Cit. op.* 6.

⁹ Pavyzdžiui, *Jeremy Phillips* nurodo, kad JAV prekių ženklų teisėje yra taikomas tarptautinis intelektinės nuosavybės teisių išsėmimas, turintis tam tikrų išimčių. Žr. PHILLIPS, Jeremy. *Trade Mark Law: A Practical Anatomy*. Oxford: Oxford University Press, 2003, p. 275.

¹⁰ COLSTON, C.; MIDDLETON, K. *Modern Intellectual Property Law*. 2nd ed. London, 2005, p. 17.

¹¹ *Cit. op.* 9, p. 275. Be to, pastarasis intelektinės nuosavybės teisių išsėmimo režimas dar yra taikomas tarp Afrikos intelektinės nuosavybės organizacijos valstybių narių. Žr. KONGOLO, Tshimanga. *Towards a New Fashion of Protecting Pharmaceutical Patents in Afrika – Legal Approach*. IIC [interaktyvus]. 2002, Nr. 02 [žiūrėta 2007-02-27], p.196.

kontroliuoti šios prekės tolimesnį judėjimą bet kurioje valstybėje.¹² Atsižvelgiant į tai, kad pagal pastarąjį intelektinės nuosavybės teisių išsėmimo režimą teisių turėtojas praranda galimybę kontroliuoti prekių platinimą nepriklausomai nuo pirmojo prekių išleidimo į rinką vietos, darytina išvada, kad ši analizuojamo instituto rūšis labiausiai apriboja intelektinės nuosavybės savininko turimas teises. Taip pat aptarti intelektinės nuosavybės teisių išsėmimo režimai leidžia tvirtinti, kad intelektinės nuosavybės savininko teisių apimtis daug priklauso nuo to, koks teisių išsėmimas yra taikomas.¹³

2.2. Intelektinės nuosavybės teisių išsėmimo doktrinos susiformavimo priežastys

Pateikti išsamią atitinkamo teisės instituto analizę ir vertinimą padeda jo susiformavimo prielaidos, istorinė raida. Istorinės susiformavimo prielaidos yra itin svarbios intelektinės nuosavybės teisių išsėmimo instituto atžvilgiu, todėl toliau bus pateikiama glausta jų apžvalga ir vertinimas.

Doktrinoje dažnai nurodoma, kad intelektinės nuosavybės teisių išsėmimo doktrina – tai ETT sukurta doktrina, užtikrinanti pusiausvyrą tarp intelektinės nuosavybės teisių apsaugos ir laisvo prekių judėjimo, vieno kertinių Europos Bendrijos Steigimo sutarties (toliau tekste – EB sutartis)¹⁴ tikslų.¹⁵ Pastebėtina, kad toks teiginys nėra visiškai tikslus tuo aspektu, kad nagrinėjamos doktrinos ištakų randama jau XIX a. pabaigoje Vokietijos teisės teoretikų darbuose bei 1844 m. Prancūzijos Patentų įstatymo nuostatose.¹⁶

Apibendrinus doktriną nagrinėjamu klausimu, galima daryti išvadą, kad pagrindinė priežastis, sąlygojusi intelektinės nuosavybės teisių išsėmimo doktrinos susiformavimą, buvo intelektinės nuosavybės teisėms būdingas išimtinumas. Siekiant užtikrinti, kad intelektinės nuosavybės teisių turėtojai neįgytų pernelyg plačių teisių, buvo ieškoma teisinių mechanizmų, galinčių užtikrinti materialinės nuosavybės savininko ir intelektinės nuosavybės teisių turėtojo interesų pusiausvyrą.¹⁷ Vienas iš sukurtų teisinių mechanizmų, bandžiusių spręsti iškilusią problemą, buvo Anglijos teisės sukurta vadinamoji „numanomo

---

¹² *Cit.op.* 6.

¹³ *Cit.op.* 5, p. 50.

¹⁴ Valstybės žinios, 2004, Nr.2-2.

¹⁵ TOTH, A.G. *The Oxford Encyclopaedia of European Community Law. Volume II. The Law of Internal Market.* Oxford: Oxford University Press, 2005, p. 518.

¹⁶ SCHATZ, Ulrich. The Exhaustion of Patent Rights in the Common Market. *IIC* [interaktyvus]. 1971, Nr. 01 [žiūrėta 2007-03-01], p. 1-20. Prieiga per internetą: Beck-online duomenų bazė.

¹⁷ *Cit. op.* 3, p. 75.

sutartinio sutikimo“ (angl. – *implied contractual consent*) doktrina.¹⁸ Vadovaujantis šia doktrina, yra teigiama, kad intelektinės nuosavybės teisių turėtojas, perleisdamas kitam asmeniui gaminį, suvokia, kad pirkėjas jį įsigys dėl jo vertės, kuri patiriama gaminiu disponuojant, todėl intelektinės nuosavybės teisių turėtojas, parduodamas prekę, kartu sutinka dėl tolimesnio prekės disponavimo.¹⁹ Pripažintina, kad numanomo sutikimo doktrinai trūksta teorinio pagrįstumo ir aiškumo. Remiantis šia teorija, nėra aišku, kodėl teisė disponuoti atitinkama preke suteikiama ne tik pirmajam, bet ir tolimesniems įgijėjams. Kita šios teorijos keliamą problema – neigiamų ekonominių padarinių atsiradimo reali galimybė. Akivaizdu, kad jeigu pirkėjo galimybė disponuoti preke yra grindžiama vien tik teisių turėtojo numanomu sutikimu, toks sutikimas pastarojo gali būti itin lengvai apribotas ar apskritai panaikintas.

Josef Kohler, Vokietijos teisininkas bei intelektinės nuosavybės teisės patriarchas, kurį laiką taip pat vadovavosi numanomo sutikimo doktrina.²⁰ Vėliau, pripažinus pastarosios doktrinos trūkumus, kaip teisėtą pagrindą, pateisinantį intelektinės nuosavybės teisių apribojimus, *Josef Kohler* į teisės doktriną įvedė „naudojimo darnos“ koncepciją (angl. – *coherence of exploitation*). Pagal šią koncepciją, intelektinės nuosavybės saugomo objekto naudojimas yra laikomas vieningu aktu. Objekto pateikimas į rinką sąlygoja tolimesnių pirkėjų naudojimosi preke teisėtumą. Jų naudojimas laikomas teisių turėtojo naudojimosi tęsiniu, todėl pirminio naudojimo – gamybos ir išleidimo į rinką – teisėtumas yra pagrindinis faktorius, legitimuojantis tolimesnį disponavimą preke, kadangi tai veiksmai, kurių pagrindu intelektinės nuosavybės teisių turėtojas gauna tam tikrą naudą.²¹ Doktrinoje pripažįstama, kad būtent šio Vokietijos teisininko sukurta teorija ir laikoma intelektinės nuosavybės teisių išsėmimo doktrinos teoriniu pagrindimu. Kartu paminėtina, kad pats terminas „teisių išsėmimas“ pirmą kartą buvo panaudotas 1902-03-26 Vokietijos Federalinio Aukščiausiojo Teismo, nagrinėjusio su patentų teise susijusį klausimą. Teismas konstatavo, kad jeigu patento savininkas pardavė patento saugomus gaminius kitam asmeniui, jis praranda teisę, remdamasis patento suteikiamomis teisėmis, kontroliuoti tolimesnį šių gaminių likimą.²² Jungtinėse Amerikos Valstijose (toliau tekste – JAV) XIX a. pabaigoje teismai prekių ženklų

---

¹⁸ *Cit. op.* 16, p. 272. Ši teorija laikytina intelektinės nuosavybės teisių išsėmimo doktrinos alternatyva.

¹⁹ *Ibid.*

²⁰ JEHORAM, Cohen. International Exhaustion versus Importation Right: a Murky Area of Intellectual Property Law. *GRURInt* [interaktyvus]. 1996, Nr. 04 [žiūrėta 2007-03-07], p. 280. Prieiga per internetą: Beck-online duomenų bazė.

²¹ *Cit. op.* 16, p. 272.

²² *Cit. op.* 3, p.76. Šią Vokietijos teismo suformuotą doktriną pradėjo remtis ir kitų Europos valstybių teismai.

teisėje pradėjo taikyti vadinamąją „pirmojo pardavimo doktriną“ (angl. - *first sale doctrine*). Pažymėtina, kad ši doktrina savo taikymo sąlygomis ir sukeliama teisinais padariniais iš esmės nesiskyrė nuo Kontinentinėje Europoje taikomos intelektualinės nuosavybės teisių išsėmimo doktrinos.

Taigi intelektualinės nuosavybės teisių išsėmimas – Vokietijos teisės sukurta doktrina, užtikrinusi pusiausvyrą tarp intelektualinės nuosavybės teisių turėtojo ir materialaus objekto savininko interesų, kuri, kaip bus nagrinėjama kitoje darbo dalyje, tapo itin svarbiu teisiniu mechanizmu, padedančiu užtikrinti laisvo prekių judėjimo principą Bendrijoje.

2.3. Intelektinės nuosavybės teisių išsėmimas – pusiausvyra tarp laisvo prekių judėjimo ir intelektualinės nuosavybės teisių apsaugos

Europos Bendrijų teisėje intelektualinės nuosavybės teisių išsėmimo principą išplėtojo ETT.²³ Doktrinoje pripažįstama, kad šio principo taikymo Bendrijoje ištakas galima sieti jau su pirmosiomis konkurencinės teisės bylomis, t.y. *Consten and Grundig*²⁴ ir *Parke Davis*²⁵ bylomis, kuriose ETT išskyrė intelektualinės nuosavybės teisių egzistavimo ir įgyvendinimo kategorijas.²⁶ Tačiau aiškiai intelektualinės nuosavybės teisių išsėmimo principas buvo suformuotas *Deutsche Grammophon*²⁷ byloje. Šioje byloje ETT konstatavo, kad EB sutarties 30 straipsnis (buvęs 36 straipsnis) pateisina tik tokius nukrypimus nuo laisvo prekių judėjimo, kiek tai yra būtina norint apsaugoti teises, sudarančias tokios nuosavybės specifinį turinį.²⁸ ETT pabrėžė, kad jeigu išimtinė teise bus remiamasi, norint uždrausti prekybą valstybėje narėje prekėmis, kurios buvo platinamos teisių turėtojo ar jo sutikimu kitoje valstybėje narėje, remiantis faktu, kad toks platinimas neįvyko nacionalinėje teritorijoje, toks draudimas įteisintų nacionalinių rinkų izoliaciją. Tokia situacija yra nesuderinama su esminiu EB sutarties tikslu – vieningos rinkos be sienų sukūrimu. Šis tikslas nebūtų pasiektas, jeigu

---

²³ PAGENBERG, Jochen. The Exhaustion Principle and „Silhouette“ Case“. *IIC* [interaktyvus]. 1999, Nr. 01 [žiūrėta 2006-10-23], p. 19. Prieiga per internetą: Beck-online duomenų bazė. *Friedrich-Karl Beier* nuomone, ETT išplėtotas intelektualinės nuosavybės teisių išsėmimo principas, taikomas tiek pramoninės nuosavybės, tiek ir autorių teisės srityje, yra ne kas kita, kaip teisių išsėmimo doktrinos, kuri buvo pripažįstama daugelio valstybių narių nacionalinės teisės, išplėtimas bendrosios rinkos teritorijoje.

²⁴ ETT 1966-07-13 sprendimas sujungtose bylose 56/64 ir 58/64, *Établissements Consten S.A.R.L and Grundig-Verkaufs GMBH v. Commission of the European Economic Community* (1966), ECR 00299.

²⁵ ETT 1968-09-29 sprendimas byloje 24/67, *Parke, Davis and Co v. Probel, Reese and Others* (1968), ECR 00055.

²⁶ BARNARD, Catherine. *The Substantive Law of the EU. The Four freedoms*. Oxford: Oxford University press, 2004, p. 202.

²⁷ ETT 1971-06-08 sprendimas byloje 78/70, *Deutsche Grammophon Gesellschaft mbH v. Metro-SB-Großmärkte GmbH & Co. KG* (1971), ECR-00487.

²⁸ *Ibid.*, par. 11.

valstybių narių piliečiai, remdamiesi intelektinės nuosavybės teisėmis, galėtų skaldyti rinką ir skatinti prekybos tarp valstybių narių apribojimus.²⁹

Kaip matyti, teisinis pagrindas, sąlygojęs intelektinės nuosavybės teisių išsėmimo principo įvedimą į ETT praktiką, yra EB sutarties 28 straipsnis (anksčiau buvęs 30 straipsnis) ir 30 straipsnis (anksčiau buvęs 36 straipsnis), t.y. nuostatos, reglamentuojančios laisvą prekių judėjimą Bendrijoje.³⁰ EB sutarties 28 straipsnis nustato, kad valstybių narių tarpusavio prekyboje yra draudžiami kiekybiniai importo apribojimai ir visos lygiaverčio poveikio priemonės.³¹ ETT jau pirmosiose bylose yra konstatavęs, kad intelektinės nuosavybės teisės, pasižyminčios teritorialumu ir išimtinumu, yra itin didelė kliūtis laisvo prekių judėjimo principo užtikrinimui.³² Kaip matyti ir iš minėtos *Deutsche Grammophon* bylos, teisių turėtojo veiksmų suderinamumas su Bendrijos teise vertinamas pagal EB sutarties 30 straipsnį, nustatantį išimtį iš laisvo prekių judėjimo principo. Pagal pastarojo EB sutarties straipsnio pirmąjį sakinį, prekių importo, eksporto ar tranzito draudimai arba apribojimai yra galimi, jeigu jie yra pateisinami *inter alia* pramoninės ir komercinės nuosavybės apsaugos sumetimais. ETT tiek *Deutsche Grammophon* byloje, tiek ir vėlesnėse bylose pažymėjo, kad EB sutarties 30 straipsnio pirmasis sakinytis leidžia tik tokius nukrypimus nuo laisvo prekių judėjimo principo, kiek tai susiję su intelektinės nuosavybės teisių specifinio turinio apsauga. Nors doktrinoje specifinio turinio koncepcija kritikuojama³³, tačiau ja ETT iš esmės grindžia teisių išsėmimo principą. Apibendrinant ETT poziciją, galima teigti, kad nors specifinis turinys skiriasi priklausomai nuo intelektinės nuosavybės teisės, tačiau jame ETT pabrėžia pirmojo prekės išleidimo į rinką teisę. Kai prekės išleidžiamos į rinką valstybės narės teritorijoje, teisių turėtojo teisės laikomos išsemtomis. Taigi tolimesnis prekių judėjimo kontroliavimas būtų nesuderinamas su EB sutarties 28-30 straipsnių reikalavimais.

Taigi pagrindinis intelektinės nuosavybės teisių išsėmimo taisyklės taikymo tikslas Europos Sąjungos teisėje – užtikrinti tinkamą pusiausvyrą tarp intelektinės nuosavybės teisių

---

²⁹ *Ibid.*, par. 12.

³⁰ BAINBRIDGE, David. *Intellectual Property*. 5th ed. England: Pearson Longman, 2002, p. 626.

³¹ CORNISH, William. *Intellectual property: Patents, Copyright, Trade Marks and Allied Rights*. 5th ed.. London : Sweet & Maxwell, 2003, p. 44. ETT yra konstatavęs, jog nacionalinės pramoninės nuosavybės teisės gali būti prilyginamos tokioms lygiaverčio poveikio priemonėms, kai šios teisės yra nukreipiamas importo ar eksporto apribojimui.

³² Kaip yra pažymėjęs ETT, jeigu intelektinės nuosavybės teisių turėtojas galėtų naudoti savo turimas teises tikslu uždrausti prekių, teisėtai išleistų į rinką kitoje valstybėje narėje, importą ir pardavimą, tokie veiksmai prilygtų EB sutarties 28 straipsnyje įtvirtintiems kiekybiniais importo apribojimams lygiaverčio poveikio priemonėms.

³³ *Cit. op.* 2.

apsaugos, teisių turėtojo interesų ir laisvo prekių judėjimo principo. Kitas svarbus aspektas yra tas, kad, kaip matyti ir iš *Deutsche Grammophon* bylos, su EB sutartyje nustatytų tikslų įgyvendinimu yra suderinamas tik regioninis intelektinės nuosavybės teisių išsėmimo principas. Nacionalinis teisių išsėmimo principas nesuderinamas su laisvo prekių judėjimo principu, vidaus rinkos funkcionavimo užtikrinimu. Taip pat paminėtina, kad jau pirmosios ETT bylos dėl intelektinės nuosavybės teisių išsėmimo buvo sąlygotos paralelinės prekybos (angl.- *parallel trade*) problematikos. Intelektinės nuosavybės teisių išsėmimo principas apsprendžia, kada intelektinės nuosavybės teisių turėtojas turi teisę drausti paralelinį prekių importą, o kada ne.³⁴ Todėl doktrinoje pripažįstama, kad intelektinės nuosavybės teisių išsėmimo taisyklė – vienas glaudžiausiai su prekyba susijusių intelektinės nuosavybės teisės institutų, sąlygojančių ne tik itin reikšmingas teisinės, bet ir ekonomines pasekmes (tai bus nagrinėjama kitose šio magistro darbo dalyse).

2.4. Intelektinės nuosavybės teisių išsėmimas pagal Europos Ekonominės Erdvės sutartį

ETT savo sprendimuose suformavo regioninį intelektinės nuosavybės teisių išsėmimo principą, taikomą Bendrijos teritorijoje. Tačiau pažymėtina, kad 1992 m. Europos laisvosios prekybos asociacijai (toliau tekste – ELPA) ir Europos Bendrijai pasirašius Europos Ekonominės Erdvės sutartį (toliau tekste – EEE sutartis), įsigaliojusią 1994-01-01, intelektinės nuosavybės teisių išsėmimo taisyklės taikymas buvo išplėstas trijų ELPA narių – Norvegijos, Islandijos ir Lichtenšteino – atžvilgiu.³⁵

Intelektinės nuosavybės teisių išsėmimo principas yra atskirai reglamentuojamas EEE sutarties 28 protokolo 2 straipsnyje.³⁶ Doktrinoje sutinkama nuomonių, kad šis EEE sutarties protokolo straipsnis yra perteklinis, kadangi EEE sutarties 11, 12 ir 13 straipsniai, įtvirtinantys normas, kurios savo turiniu tapačios EB sutarties 28, 29 ir 30 straipsnių nuostatoms, kartu su EEE sutarties 6 straipsniu, nustatančiu siekį EEE sutarties ir EB sutarties vienodas nuostatas aiškinti ir taikyti vienodai, savaime leidžia daryti išvadą, kad

---

³⁴ TOMMASO, M.; SZYMANSKI, S. *Parallel Trade, International Exhaustion and Intellectual Property Rights: A Welfare Analysis* [interaktyvus]. [Žiūrėta 2006-11-23]. Prieiga per internetą: <<http://www3.imperial.ac.uk/portal/pls/portal/live/docs/1/46199.PDF>>.

³⁵ 1992-05-02 Europos Ekonominės Erdvės sutartis (OL, 1994 L 001, p. 0003-0036).

³⁶ EEE sutarties 28 protokolo 2 straipsnis nustato, kad susitariančios šalys turi užtikrinti tokią intelektinės nuosavybės teisių išsėmimą, koks yra nustatytas Bendrijos teisėje (OL, 1994 L 001, p. 0003-0036).

intelektinės nuosavybės teisių išsėmimo principas taikomas ir ELPA valstybių teritorijoje.³⁷ Pritartina kai kurių autorių nuomonei, kad EEE sutarties 28 protokolo 2 straipsnio atsiradimą sąlygojo intelektinės nuosavybės teisių išsėmimo principo svarba.

Intelektinės nuosavybės teisių išsėmimo principo taikymui svarbus ir EEE sutarties XVII priedas.³⁸ Šiame sutarties priede, kartu su EEE sutarties 65 straipsnio 2 dalimi, nurodyta antrinė Europos Bendrijos teisė, perimama EEE sutarties pagrindu intelektinės nuosavybės srityje.

Doktrinoje nurodoma, kad kai kurios EB sutarties ir EEE sutarties nuostatos gali nulemti intelektinės nuosavybės teisių išsėmimo taisyklės taikymo skirtumus ELPA ir Bendrijos valstybėse narėse. Tokia pozicija grindžiama EB sutarties 23 straipsnyje ir EEE sutarties 8 straipsnyje įtvirtintų taisyklių skirtumu. EB sutarties 23 straipsnio 2 dalyje nustatyta: „25 straipsnio ir šios antraštinės dalies 2 skyriaus nuostatos taikomos valstybių narių kilmės gaminiais, taip pat valstybėse narėse laisvoje apyvartoje esantiems iš trečiųjų šalių įvežtiems gaminiais“.³⁹ Remiantis šiuo straipsniu, darytina išvada, kad pagal Europos Bendrijų teisę, intelektinės nuosavybės teisių išsėmimo principas taikomas ne tik valstybių narių kilmės prekėms, bet ir prekėms, pagamintoms trečiojoje šalyje, kai jos teisių turėtojo sutikimu patenka į Bendrijos rinką.⁴⁰ Tuo tarpu EEE sutarties 8 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad nuostatos, susijusios su laisvu prekių judėjimu, taikomos tik prekių, kilusių susitariančios valstybės teritorijoje, atžvilgiu. Atsižvelgiant į šiuos EB sutarties ir EEE sutarties nuostatų skirtumus, kai kurie autoriai daro išvadą, kad ELPA valstybėse (Norvegijoje, Islandijoje ir Lichtenšteine) teisių išsėmimo taisyklė netaikoma prekių, pagamintų už EEE teritorijos ribų, atžvilgiu.⁴¹ Pritartina pozicijai, kad tokia išvada nėra visiškai teisiškai pagrįsta. Vienas iš kritikos argumentų galėtų būti tai, kad EEE sutarties XVII priedas, nustatantis antrinius teisės aktus, perimamus EEE sutarties pagrindu, tokių apribojimų nenustato. Be to, kaip

---

³⁷ *Cit.op.* 3, p.116.

³⁸ EEE sutarties XVII priedas [interaktyvus]. [Žiūrėta 2006-10-01]. Prieiga per internetą: <<http://secretariat.efta.int/Web/EuropeanEconomicArea/EEAAgreement/EEAAgreement>>.

³⁹ *Cit.op.* 14.

⁴⁰ ETT savo sprendimuose taip pat yra pažymėjęs, kad intelektinės nuosavybės teisių išsėmimo principo taikymui prekių pagaminimo vieta neturi reikšmės. Esminis faktorius yra tas, kad šios prekės į EEE teritoriją turi patekti teisių turėtojo sutikimu. Žr. ETT 1997-03-20 sprendimas byloje C-352/95, *Phytheron International SA v. Jean Bourdon SA* (1997), ECR I-01729.

⁴¹ Paminėtina, kad tokią poziciją yra išsakęs ir ELPA teismas. Žr. ELPA teismo 1997-12-03 sprendimas byloje E-2/97, *Mag Instrument Inc v. California Trading Company Norway, Ulsteen* (1997) [interaktyvus]. [Žiūrėta 2007-03-21]. Prieiga per internetą: <<http://www.dinesider.no/customer/770660/archive/files/Decided%20Cases/1997/rh%2097%2002.pdf>>.

minėta, EEE sutarties 28 protokolo 2 straipsnis reikalauja, kad ELPA valstybėse būtų taikomas toks teisių išsėmimo principas, koks nustatytas Europos Bendrijos teisėje.

Taigi po EEE sutarties įsigaliojimo intelektinės nuosavybės teisių išsėmimo principo taikymas išplėstas ir į Norvegijos, Islandijos bei Lichtenšteino valstybes, kur jis taikomas taip, kaip ir Bendrijoje. Todėl, jeigu teisių turėtojas pirmą kartą išleis prekes, pavyzdžiui, Norvegijos rinkoje, intelektinės nuosavybės teisių išsėmimo principas bus taikytinas ir jis nebegalės drausti šių prekių importo į Bendrijos teritoriją.

3. PREKIŲ ŽENKLO SUTEIKIAMŲ TEISIŲ IŠSĖMIMAS

3.1. Prekių ženklo suteikiamų teisių išsėmimas iki Bendrijos teisės aktų priėmimo. Bendrieji principai

1883-03-20 Paryžiaus konvencijos dėl pramoninės nuosavybės apsaugos⁴², 1891-04-14 Madrido sutartis dėl tarptautinio prekių ženklų registravimo⁴³, 1989-06-27 Madrido sutarties dėl tarptautinės ženklų registracijos protokolas⁴⁴ ir kitos tarptautinės sutartys reglamentuoja tam tikrus prekių ženklų teisės institutus, tačiau nei viena iš šių sutarčių nereglamentuoja prekių ženklo savininko teisių išsėmimo klausimo.⁴⁵ Šiuo metu Europos Sąjungoje taikoma prekių ženklo savininko teisių išsėmimo principas yra įtvirtintas Bendrijos teisės aktuose (tai bus analizuojama kitoje magistro darbo dalyje), tačiau paminėtina, kad juose iš esmės buvo perkeltos ETT praktikoje suformuotos taisyklės.

Vienas pirmųjų ETT sprendimų, kuriame suformuota prekių ženklo savininko teisių išsėmimo doktrina, buvo priimtas *Centrafarm BV v Winthrop BV* byloje.⁴⁶ Šiame sprendime ETT konstatavo, kad prekių ženklo savininko galimybė drausti prekių ženklu pažymėtų prekių, kurios buvo jo ar jo sutikimu išleistos į rinką kitoje valstybėje narėje, importą, varžytų prekybą tarp valstybių narių. Toks nacionalinių rinkų atskyrimas ir prekybos ribojimas tarp Bendrijos valstybių narių yra nesuderinamas su prekių ženklo specifiniu turiniu, kurį ETT apibūdino kaip garantiją, kad prekių ženklo savininkas turės išimtinę teisę naudoti prekių ženklą prekes pirmą kartą išleidžiant į rinką, ir todėl bus apsaugotas nuo konkurentų, norinčių pasinaudoti prekių ženklo reputacija ir statusu, parduodant prekes, neteisėtai pažymėtais prekių ženklu.⁴⁷ Pažymėtina, jog vėlesniuose precedentuose ETT išplėtė prekių ženklo specifinio turinio sąvoką, panaudodamas prekių ženklo kilmės ir

---

⁴² Valstybės žinios, 1996, Nr. 75-1796.

⁴³ 1891-04-14 Madrido sutartis dėl tarptautinio prekių ženklų registravimo [interaktyvus]. [Žiūrėta 2007-03-20]. Prieiga per internetą: <<http://www.wipo.int/treaties/registration/madrid/madrid-eng.pdf>>.

⁴⁴ Valstybės žinios, 1997, Nr. 50.

⁴⁵ SOLTYSINSKI, Stanislaw. International Exhaustion of Intellectual Property Rights under the TRIPs, the EC Law and the Europe Agreements. *GRURInt* [interaktyvus]. 1996, Nr. 04 [žiūrėta 2007-03-14], p. 316. Prieiga per internetą: Beck-online duomenų bazė.

⁴⁶ ETT 1974-10-31 sprendimas byloje 16/74, *Centrafarm BV v. Winthrop BV* (1974), ECR-01183. Bylos aplinkybės. *Sterling Winthrop* bendrovių grupei priklausė prekių ženklas *Negram* Nyderlanduose ir Jungtinėje Karalystėje. Paralelinis importuotojas vykdė šių vaistų importą iš Jungtinės Karalystės į Nyderlandus. Nyderlanduose turimu prekių ženklu buvo bandoma uždrausti šį paralelinį importą.

⁴⁷ *Ibidem*, paragrafai 8-11.

kokybės funkcijas⁴⁸. ETT pažymėjo, kad prekių ženklo esminė funkcija - garantuoti pažymėtų prekių kilmę, kad vartotojai galėtų atskirti tas prekes nuo prekių, turinčių kitą kilmę.⁴⁹ Pažymėtina, kad kaip bus nagrinėjama kitoje dalyje, ši esminė prekių ženklo funkcija taps vienu iš argumentų, kodėl Bendrijoje taikomas regioninis prekių ženklo savininko teisių išsėmimas galėtų būti išplėstas į tarptautinį prekių ženklo savininko teisių išsėmimą.

Sprendimas *Centrafarm BV v Winthrop BV* byloje aiškiai rodo, kad ETT, derindamas laisvo prekių judėjimo principą su prekių ženklo savininko teisių apsauga, kaip ir pirmuosiuose savo sprendimuose, teisių išsėmimo principo galiojimą apibrėžė Bendrijos valstybių narių teritorija, t.y. suformavo regioninį prekių ženklo savininko teisių išsėmimo principą. Tačiau doktrinoje buvo keliamas klausimas, ar ETT, dar nesant Bendrijos teisės aktų, reglamentuojančių prekių ženklų apsaugą, galėjo pasirinkti kitą prekių ženklo savininko teisių išsėmimo principą – nacionalinį ar tarptautinį.⁵⁰ Kaip buvo nagrinėta, intelektinės nuosavybės teisių išsėmimo principo tikslas – užtikrinti pusiausvyrą tarp laisvo prekių judėjimo Bendrijoje ir intelektinės nuosavybės teisių apsaugos, tuo tarpu nacionalinis prekių ženklo savininko teisių išsėmimas prieštarautų laisvo prekių judėjimo principui. Tačiau tai, ar ETT galėjo pasirinkti tarptautinį prekių ženklo savininko teisių išsėmimą, yra diskutuotinas klausimas, kuris, kaip bus matyti iš kitose dalyse analizuojamų klausimų, iki šiol yra aktualus. Paminėtina, kad ETT yra konstatavęs, kad laisvą prekių judėjimą reglamentuojančios EB sutarties nuostatos nenustato tarptautinio intelektinės nuosavybės teisių išsėmimo.⁵¹

3.2. Prekių ženklų direktyvos 7 straipsnis

1988-12-21 Europos Bendrijų Taryba priėmė Prekių ženklų direktyvą.⁵² Šis Bendrijos teisės aktas įsigaliojo 1988-12-27. ETT praktika dėl prekių ženklo savininko teisių išsėmimo buvo

---

⁴⁸ *Cit. op.* 26, p. 168.

⁴⁹ ETT 1978-05-23 sprendimas byloje 102/77, *Hoffmann-La Roche & Co.AG v. Centrafarm* (1978), ECR 01139, paragrafas 7.

⁵⁰ *Cit. op.* 2.

⁵¹ ETT *EMI Records Limited v. CBS United Kingdom Limited* byloje konstatavo, kad prekių ženklo suteikiamų teisių įgyvendinimas, siekiant uždrausti trečiojoje valstybėje išleistų į rinką prekių importą, neįtakoja laisvo prekių judėjimo tarp valstybių narių, todėl EB sutarties 28 straipsnis nėra taikomas. Žr. ETT 1976-06-15 sprendimas byloje 51/75, *EMI Records Limited v. CBS United Kingdom Limited* (1976), ECR 0081.

⁵² *Cit.op.* 1.

perkelta į šios Direktyvos 7 straipsnį.⁵³ Doktrinoje pastarasis Prekių ženklų direktyvos straipsnis vertintinas kaip vienas kontroversiškesnių Direktyvos straipsnių.⁵⁴

Direktyvos 7 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad „[p]rekių ženklas nesuteikia savininkui teisės uždrausti juo ženklini savo paties ar su jo sutikimu į Bendrijos rinką išleistas ir tuo prekių ženklu pažymėtas prekes“.⁵⁵ Šio straipsnio antroje dalyje įtvirtinta teisių išsėmimo taisyklės išimtis. Pagal pastarąją Direktyvos nuostatą, teisių išsėmimo taisyklė nebus taikoma, jeigu ženklo „savininkas turi teisėtą priežastį nesutikti su tolesniu prekių naudojimu komercinėje veikloje, ypač jei po išleidimo į rinką pasikeitė ar pablogėjo prekių kokybė“.⁵⁶

Kaip matyti, šioje minimalistinėje Direktyvos formuluotėje įtvirtintos pagrindinės prekių ženklo savininko teisių išsėmimo taisyklės taikymo sąlygos, tačiau kartu pastebėtina, kad straipsnyje naudojamos sąvokos „sutikimas“ (angl. – *consent*), „išleidimas į rinką“ (angl. – *put on the market*) kai kurių autorių yra kritikuojamos dėl savo neapibrėžtumo ir nekonkretumo.⁵⁷ Pastarosios Prekių ženklų direktyvos 7 straipsnio sąlygos buvo nagrinėjamos ETT, kuris suformavo keletą svarbių pozicijų jų atžvilgiu. Toliau darbe pateikiama šių pozicijų analizė, taip pat nagrinėjama Prekių ženklų direktyvos 7 straipsnio 2 dalis.

3.2.1. 7 straipsnio 1 dalis. Prekių ženklo savininko sutikimas

Kaip matyti jau iš vienos pirmųjų intelektinės nuosavybės teisių išsėmimo bylų – *Deutsche Grammophon* bylos – išimtinių teisių turėtojas praranda galimybę kontroliuoti tolimesnį intelektinės nuosavybės teisių saugomos prekės platinimą, kai ta prekė buvo išleista į rinką paties teisių turėtojo arba jo *sutikimu*. Taigi prekės patekimas į rinką turi būti teisėtas ir atspindėti išimtinių teisių turėtojo valią. Teisės doktrinoje pripažįstama, kad teisių turėtojo *sutikimas* laikytinas esmine nagrinėjamo instituto taikymo sąlyga, tačiau kartu pažymima,

---

⁵³ Prekių ženklų direktyvos 7 straipsnyje numatyta prekių ženklo savininko teisių išsėmimo taisyklė yra perkelta ir į Lietuvos Respublikos prekių ženklų įstatymą. Prekių ženklo savininko teisių išsėmimo taisyklė yra įtvirtinta šio įstatymo 40 straipsnyje.

⁵⁴ STAMATOUDI, I.; TORREMANS, P. International Exhaustion in The European Union in The Light of „Zino Davidoff“: Contract Versus Trade Mark Law. *IIC* [interaktyvus]. 2000, Nr. 2 [žiūrėta 2007-03-14], p. 123-141. Prieiga per internetą: Beck-online duomenų bazė.

⁵⁵ *Cit.op.* 1.

⁵⁶ Paminėtina, kad 1993-12-20 Tarybos Reglamento (EB) Nr. 40/94 dėl Bendrijos prekių ženklo (OL 1994, L 11/1) 13 straipsnyje nustatyta analogiška taisyklė Bendrijos prekių ženklo atžvilgiu.

⁵⁷ HAYS, Thomas. *Parallel Importation Under European Union Law*. London: Sweet & Maxwell, 2004, p. 279.

kad ši sąlyga yra problematiška.⁵⁸ Sutikimo, kaip esminės intelektinės nuosavybės teisių išsėmimo taisyklės taikymo sąlygos, problematiką sąlygoja tai, kad pirmą kartą prekės gali būti išleidžiamos į rinką įvairių subjektų, kuriuos su teisių turėtoju gali sieti skirtingi teisiniai ar ekonominiai santykiai. Pirmąjį prekės išleidimą į rinką gali atlikti dukterinė arba motininė teisių turėtojo bendrovė, licencijos gavėjas, teisių perėmėjas, teisių turėtojo agentas, distributorius ir etc. Kiekvienu konkrečiu atveju būtina detali analizė, tačiau pažymėtina, kad ETT praktikoje ir teisės doktrinoje nagrinėjamu klausimu yra suformuota keletas svarbių taisyklių.⁵⁹ Ši problematika, be jokios abejonės, yra aktuali ir prekių ženklo savininko teisių išsėmimo atveju. Prekių ženklų direktyvos 7 straipsnis detaliau šio klausimo nereglamentuoja. Toliau bus analizuojama numanomo sutikimo ir sutikimo įrodinėjimo problematika, nagrinėjamas ETT sprendimas *Sebago* byloje ir išsėmimo taisyklės taikymo tam tikrų sutartinių apribojimų pažeidimo atveju klausimas.

Ar galimas numanomas prekių ženklo savininko sutikimas? Remiantis Direktyvos 7 straipsniu, jeigu prekių ženklo savininkas aiškiai sutiko su prekių importavimu į EEE teritoriją, jis nebeteks galimybės kontroliuoti tolimesnio šių prekių platinimo. Prekių ženklo savininko sutikimas yra laikomas lygiaverčiu savanoriškam savininko išimtinės teisės atsisakymui pagal Prekių ženklų direktyvos 5 straipsnį.⁶⁰ Taigi jeigu, pavyzdžiui, prekių ženklo savininkas yra suteikęs teisę ne Europos gamintojui naudoti jo prekių ženklą ir kartu yra išreiškęs valią, kad gamintojas gali prekių ženklu paženklintas prekes importuoti į EEE teritoriją, tada prekių ženklo savininkas negali drausti tokio importo, remdamasis tuo, kad nėra tarptautinio prekių ženklo suteikiamų teisių išsėmimo. Duodamas sutikimą, prekių ženklo savininkas atsisako savo išimtinės teisės kontroliuoti prekių importą.⁶¹

Prekių ženklų direktyvos 7 straipsnis, įvirtindamas prekių ženklo savininko sutikimo sąlygą, kaip minėta, plačiau jos nedetalizuoja. Sutikimo sąvokos nedetalizavimas kai kurių autorių buvo kritikuojamas dėl to, kad atsižvelgiant į kiekvienos valstybės nacionalinės teisės ypatumus, toks Direktyvos 7 straipsnio neapibrėžtumas sudaro sąlygas skirtingam šios

---

⁵⁸ *Cit. op.* 3, p. 83.

⁵⁹ Pavyzdžiui, yra pripažįstama, kad intelektinės nuosavybės teisių išsėmimo taisyklė yra taikoma prekių, išleistų į rinką ekonomiškai arba teisiškai susijusio subjekto, atžvilgiu. Tuo tarpu, jeigu prekių ženklu paženklintas prekes išleidžia į rinką ekonomiškai ar teisiškai su prekių ženklo savininku nesusijęs subjektas, teisių išsėmimo taisyklė netaikoma. ETT *Ideal Standard* byloje konstatavo, kad teisių perdavimo atveju išsėmimo taisyklė netaikytina, nes prekių ženklo savininkas nebegali kokiu nors būdu kontroliuoti prekių kokybės. Žr. ETT 1994-06-22 sprendimas byloje *C-9/93, IHT Internationale Heiztechnik GmbH and Uwe Danzinger v. Ideal-Standard GmbH and Wabco Standard GmbH* (1994), ECR I-02789.

⁶⁰ BARNARD, Catherine. *Europos Sąjungos materialinė teisė. Keturiolais laisvės. Laisvas prekių judėjimas*. Vilnius: Eugrimas, 2005, p. 222.

⁶¹ *Cit. op.* 54.

sąvokos aiškinimui.⁶² Vieningai sutariama, kad jeigu prekių ženklo savininko sutikimas yra aiškiai išreikštas (pavyzdžiui, sutartyje yra atitinkama nuostata), teisių išsėmimo taisyklė taikoma, tačiau jeigu prekių ženklo savininkas nėra aiškiai išreiškęs sutikimo dėl prekių išleidimo į rinką ar jų importo į EEE teritoriją, pozicijos išsiskiria. Paraleliniai importuotojai nurodo, kad nors ir nebuvo aiškiai išreikšto prekių ženklo savininko sutikimo, tačiau sutikimas gali būti numanomas, atsižvelgiant į faktinių aplinkybių visumą, įskaitant nacionalinius teisės aktus, reglamentuojančius prekių pardavimą.⁶³ Akivaizdu, kad kitokia paralelinės prekybos subjektų pozicija yra mažai tikėtina, kadangi kuo platesnis sutikimo koncepcijos aiškinimas, tuo didesnė galimybė jiems vykdyti paralelinę prekybą. *G. Tritton* teigimu, platus prekių ženklo savininko sutikimo sąvokos aiškinimas gali sąlygoti faktinį tarptautinio prekių ženklo savininko teisių išsėmimo taikymą.⁶⁴

Prekių ženklo savininko sutikimo klausimas buvo nagrinėjamas sujungtose bylose *Zino Davidoff SA v AG Imports*⁶⁵ (toliau tekste – *Davidoff* byla), kur ETT pabrėžė, kad sutikimo sąvokos aiškinimas, priklausomai nuo valstybės narės nacionalinės teisės, sąlygotų, jog prekių ženklo apsauga valstybėse narėse būtų skirtinga, o tai yra nesuderinama su Prekių ženklų direktyvos tikslais.⁶⁶ Sprendimas *Davidoff* byloje reikšmingas tuo, kad jame ETT pateikė sutikimo sąvokos aiškinimą, nagrinėdamas klausimą, ar, remiantis Prekių ženklų direktyvos 7 straipsnio 1 dalimi, prekių ženklo savininko sutikimas parduoti EEE teritorijoje prekes, kurios anksčiau prekių ženklo savininko buvo išleistos į rinką už EEE ribų, turi būti aiškiai išreikštas, ar gali būti ir numanomas.⁶⁷

---

⁶² FLORIAN, Albert. Dyed But Not Exhausted – Parallel Imports and Trade Marks in Germany. *IIC* [interaktyvus]. 1992, Nr. 01 [žiūrėta 2007-02-19], p. 24. Prieiga per internetą: Beck-online duomenų bazė.

⁶³ TRITTON, Guy. *Intellectual Property in Europe*. 2th ed. London: Sweet & Maxwell, 2002, p. 252.

⁶⁴ *Ibid.* Tarptautinė prekių ženklų asociacija (angl. – *International Trademark Association (INTA)*) taip pat yra pažymėjusi, jog platus sutikimo sąvokos aiškinimas pavojingas prekių ženklo vertei. Žr. INTA. *Burden of Proving Consent Parallel Imports Cases* [interaktyvus]. 2001-03-08 [žiūrėta 2007-01-28]. Prieiga per internetą: <http://www.inta.org/index.php?option=com_content&task=view&id=218&Itemid=153&getcontent=3>.

⁶⁵ ETT 2001-11-20 sprendimas sujungtose bylose C-414/99, C-415/99, C-416/99, *Zino Davidoff v. A&G Imports and Levi Strauss v. Tesco and Others* (2001), ECR-I-08691. Bylos aplinkybės. *Davidoff* gamino keletą rūšių tualetinį vandenį, kuriam Jungtinėje Karalystėje buvo užregistruoti du prekių ženklai. Buvo sudaryta išimtinio platinimo sutartis su prekybininku Singapūre, pagal kurią platintojas įsipareigojo platinti *Davidoff* produktus, tačiau tik už EEE ribų. Paralelinis importuotojas Singapūre įsigijo šio tualetinio vandens ir importavo jį į Jungtinę Karalystę. *Davidoff* pasirinko savo prekių ženklą, siekdamas uždrausti importą, tuo tarpu paralelinis importuotojas teigė, kad, atsižvelgiant į prekių pateikimo Singapūre aplinkybes, dėl importo į Jungtinę Karalystę buvo *Davidoff* sutikimas arba bent jau turėtų būti laikoma, kad buvo toks sutikimas. Teisėjas *Laddie* pritarė pastarajai pozicijai.

⁶⁶ *Ibid.*, paragrafas 42.

⁶⁷ Proceso šalys, Vokietijos, Suomijos ir Švedijos vyriausybės teigė, kad prekių ženklo savininko sutikimas gali būti tiek aiškiai išreikštas, tiek ir numanomas, tuo tarpu Prancūzijos vyriausybė teigė, kad sutikimas, kaip teisių išsėmimo taisyklės taikymo sąlyga, privalo būti aiškiai išreikštas. Komisija nurodė, kad šiuo atveju svarbu ne

ETT konstatavo, kad, atsižvelgiant į prekių ženklo savininko sutikimo sukeltą pasekmę, sutikimas turi būti taip išreikštas, kad neabejotinai būtų aiškus prekių ženklo savininko ketinimas atsisakyti savo išimtinės teisės kontroliuoti pirminį prekių išleidimą Bendrijos rinkoje.⁶⁸ Šį ketinimą, kaip pažymėjo ETT, rodo aiškiai išreikštas prekių ženklo savininko sutikimas, tačiau svarbu tai, kad ETT pripažino, jog sutikimas tam tikrais atvejais gali būti ir numanomas. Toks sutikimas gali būti numanomas iš faktų ir aplinkybių, egzistuojančių prieš prekių pardavimą ne EEE teritorijoje, prekių pardavimo momentu arba po jo. Nacionalinis teismas turi spręsti, ar šie faktai ir aplinkybės neabejotinai rodo, kad prekių ženklo savininkas atsisakė savo teisių. Detalizuojant galimą numanomą sutikimą, pažymėta, kad vien tik prekių ženklo savininko tylėjimas negali būti laikomas jo sutikimu už EEE ribų platinamas prekes importuoti į Bendriją. Išvados dėl numanomo sutikimo negalima daryti ir tokiu atveju, kai prekių ženklo savininkas nepareiškė savo prieštaravimo dėl prekių platinimo EEE, ar prekės nėra paženklintos kokiu nors įspėjimu. ETT taip pat pabrėžė, kad sutikimo nereikia ir tokia situacija, kai prekių ženklo savininkas pardavė prekių ženklu pažymėtas prekes, nenustatydamas sutartinių prekių platinimo apribojimų. Šios išvados nekeičia ir aplinkybė, kad pagal sutarčiai taikytiną teisę nuosavybės teisės perleidimas, nenustatant atitinkamų apribojimų, apima neribotą perpardavimo teisę, įskaitant teisę toliau prekę parduoti EEE.⁶⁹

Sutikimo įrodinėjimo problematika. Analizuojant sutikimą, kaip prekių ženklo savininko teisių išsėmimo sąlygą, taip pat susiduriama su įrodinėjimo problematika.⁷⁰ Itin daug probleminių klausimų kyla, siekiant nustatyti pirmojo prekių išleidimo į rinką vietą tada, kai prekės yra įsigyjamos iš subjekto, veikiančio už EEE ribų, taip pat tais atvejais, kai nėra dokumentų, tiksliai patvirtinančių prekių pirmojo išleidimo vietą.⁷¹ Nei Prekių ženklų direktyvoje, nei Bendrijos prekių ženklo reglamente nėra sprendžiamas klausimas, kuri proceso šalis turi įrodyti buvus prekių ženklo savininko sutikimą bei prekių pirmojo išleidimo vietą. Atsižvelgiant į tai, šis klausimas, kaip ir sutikimo sąvokos aiškinimas,

---

tai, ar sutikimas yra aiškiai išreikštas, ar numanomas, bet tai, ar prekių ženklo savininkas turėjo pirmą galimybę gauti naudos iš EEE turimų išimtinių teisių.

⁶⁸ *Cit. op.* 65, paragrafai 45-46.

⁶⁹ *Ibid.*, paragrafas 57.

⁷⁰ *Cit. op.* 9, p. 286.

⁷¹ *Cit. op.* 9, p. 287.

priklausė nuo kiekvienos Europos Sąjungos valstybės narės nacionalinės teisės reglamentavimo.⁷²

Ši įrodinėjimo pareigos problematika buvo taip pat nagrinėjama *Davidoff* byloje. Sprendimo 54 paragrafe konstatuota, kad prekių ženklo savininko sutikimą privalo įrodyti prekiautojas, kuris šiuo sutikimu remiasi, siekdamas importuoti ir platinti prekes EEE. Pažymėta, kad prekių ženklo savininkas neturi pareigos įrodyti nebuvus jo sutikimo.

Byloje *Van Doren Q. GmbH v Lifestyle sports*⁷³ ETT patvirtino, kad taisyklė, jog prekių ženklo savininko sutikimą privalo įrodyti šalis, kuri juo remiasi, atitinka Bendrijos teisės reikalavimus, konkrečiai Prekių ženklų direktyvos 5 ir 7 straipsnius. Tačiau atkreiptinas dėmesys, kad pastarasis ETT sprendimas svarbus tuo, jog jame nustatyta tokios įrodinėjimo pareigos išlyga, kuri motyvuojama EB sutarties 28 ir 30 straipsnių reikalavimais. Pažymėta, kad įrodinėjimo pareigos taisyklė turi būti keičiama tokiu atveju, jeigu jos taikymas leistų prekių ženklo savininkui atskirti nacionalines rinkas.⁷⁴ Atsižvelgiant į tai, ETT konstatavo, kad jeigu trečiasis asmuo, kurio atžvilgiu pradėtas teisminis procesas, įrodo, kad jeigu jis privalėtų įrodyti, jog prekės teisių turėtojo ar jo sutikimu buvo išleistos EEE teritorijoje, egzistuoję reali nacionalinių rinkų skaidymo grėsmė, tada prekių ženklo savininkas turi pareigą pateikti įrodymus, kad prekės pirmą kartą buvo išleistos į rinką už EEE ribų. Jeigu prekių ženklo savininkas pateikia tokius įrodymus, tada įrodinėjimo pareiga vėl pereina trečiajam asmeniui, kuris turi įrodyti prekių ženklo savininko sutikimą tolimesniam prekių importui ir platinimui EEE.

Vertinant ETT argumentus numanomo sutikimo klausimu, nurodytus *Davidoff* byloje, darytina išvada, kad nors prekių ženklo savininko sutikimas gali būti ne tik aiškiai išreikštas, bet ir numanomas, tačiau paraleliniam importuotojui remtis numanomu prekių ženklo savininko sutikimu bus itin sunku. Pastebėtina, kad ETT sprendimas *Davidoff* byloje susilaukė gana daug kritikos dėl per didelės įrodymų naštos paskyrimo paraleliniam importuotojui. Teigiama, kad tokia pozicija riboja laisvo prekių judėjimo principą.⁷⁵ Kaip

---

⁷² *Cit. op.* 9, p. 287.

⁷³ ETT 2003-04-08 sprendimas byloje C-244/00, *Van Doren and Q. GmbH v. Lifestyle Sports and Sportswear Handelsgesellschaft mbH and Michael Orth* (2003), ECR I-03051.

⁷⁴ *Ibid.*, paragrafas 38. Šioje byloje konstatuota, kad rinkų atskyrimo rizika yra, pavyzdžiui, tada, kai prekių ženklo savininkas prekes platina Bendrijoje pasitelkdamas išimtinės distribucijos sistemą. Tokiu atveju, jeigu iš trečiojo asmens būtų reikalaujama pateikti vietas, kurioje prekės buvo pirmą kartą išleistos į rinką prekių ženklo savininko ar jo sutikimu, įrodymus, tada prekių ženklo savininkas gali užkirsti kelią ateityje įsigyti prekių iš atitinkamo distribucijos sistemos nario (sprendimo 40 paragrafas).

⁷⁵ *Cit. op.* 57, p. 359.

teigė *Catherine Barnard*, tokiu būdu yra priartėjama prie sutikimo nebuvimo prezumpcijos⁷⁶. Remiantis *Davidoff* byloje suformuotais teiginiais, prekių ženklo savininkas neturi pareigos įrodyti, kad jis nedavė sutikimo importuoti prekes į EEE rinką. Tokia situacija prekių ženklo savininkui suteikia galimybę sulaikyti prekes muitinėse, remiantis vien tik teiginiu, kad sutikimas prekių ženklu pažymėtas prekes išleisti į rinką EEE teritorijoje nebuvo duotas.⁷⁷ *Catherine Barnard* nurodo, kad ETT sprendimas *Davidoff* byloje, vertinant kartu su *Silhouette* byla (ši byla bus analizuojama kitoje magistro darbo dalyje), „įteigia mintį, kad Teisingumo Teismas gerokai pažengė nuo savo pradinės, paralelinį importą skatinančios pozicijos ir dabar linksta palankiau vertinti prekių ženklo savininko, o ne vartotojo teises.“⁷⁸ Pritartina *Catherine Barnard* nuomonei, kad kuo sunkiau įrodyti prekių ženklo savininko sutikimą, tuo mažiau tikėtina, kad ETT konstatuos buvus prekių ženklo savininko teisių išsėmimą, todėl prekių ženklo savininkas turės didesnę galimybę remtis savo turimomis teisėmis, norėdamas uždrausti prekių patekimui į EEE rinką. Pastebėtina, kad ETT sušvelnino *Davidoff* byloje suformuotą poziciją, nustatydamas minėtą įrodinėjimo pareigos išlygą *Van Doren* byloje.⁷⁹ Tačiau, kita vertus, tikėtina, kad asmuo, norėdamas pasinaudoti *Van Doren* byloje nustatytu įrodinėjimo pareigos paskirstymu, susidurs su realios rinkų padalijimo grėsmės įrodymo problema. ETT pastarojoje byloje nedetalizavo, kokie konkrečiai įrodymai turėtų būti pateikiami, siekiant pagrįsti šią riziką. Be to, kaip matyti iš ETT sprendimo, nepakanka įrodyti teorinės nacionalinių rinkų atskyrimo rizikos, ji turi būti reali.⁸⁰

Paminėtina, kad atsižvelgiant į tai, jog vis dėlto tam tikromis aplinkybėmis yra galimas numanomas prekių ženklo savininko sutikimas, prekių ženklo savininkas, siekdamas išvengti bet kokios galimybės trečiajam asmeniui pasiremti numanomo sutikimo koncepcija, gali nustatyti sutartyse įvairius prekių platinimo apribojimus, draudimą importuoti prekes į EEE. Tačiau šiuo atveju distribucijos sutartis, ribojanti prekių importą į Bendrijos teritoriją, gali patekti į EB sutarties 81 straipsnio veikimo sritį.⁸¹ *G. Tritton* teigia, kad, atsižvelgiant į

---

⁷⁶ *Cit. op.* 60, p. 223-224.

⁷⁷ FTA. *Exhaustion of Trademark Rights. Position Paper* [interaktyvus]. [Žiūrėta 2006-09-28]. Prieiga per internetą: <www.fta-eu.org/doc/unp/opinion/de/09ftaopinions01.pdf>.

⁷⁸ *Cit. op.* 60, p. 223-224.

⁷⁹ *Cit. op.* 57, p. 359.

⁸⁰ *Cit. op.* 9, p. 289.

⁸¹ Tokios situacijos pavyzdys galėtų būti *Javico International and Javico AG v. Yves Saint Laurent Parfums* byla. Joje nebuvo nagrinėjamas konkrečiai prekių ženklo savininko teisių išsėmimo klausimas, tačiau konstatuota, kad draudimas pardavinėti prekes Bendrijos teritorijoje tiesiogiai ar reeksportuojant jas iš trečiosios valstybės, nustatytas distribucijos sutartyje, gali būti nesuderinama su EB sutarties 81 straipsnio reikalavimais,

tai, jog pagal *Davidoff* bylą yra itin sunku pagrįsti numanomą teisių turėtojo sutikimą, prekių ženklo savininkas neturėtų nustatyti sutartinių apribojimų, rizikuojant, kad jie bus negaliojantys remiantis Europos Sąjungos konkurencijos teise, o tiesiog pasikliauti prekių ženklų teisės suteikiamomis teisėmis.⁸²

Ar galimas bendrasis sutikimas? Sebago byla. Nagrinėjant prekių ženklo savininko sutikimą, kaip teisių išsėmimo taisyklės taikymo sąlygą, svarbus ir ETT sprendimas *Sebago Inc v GB-UNIC SA*⁸³ byloje. Šioje byloje paralelinis importuotojas siekė įrodyti, kad Prekių ženklų direktyvos 7 straipsnis nereikalauja, jog prekių ženklo savininko sutikimas būtų susijęs su konkrečiomis prekėmis.⁸⁴ Šie teiginiai buvo grindžiami prekių ženklo pagrindine funkcija, kuri, anot paralelinio importuotojo, nereiškia, kad prekių ženklo savininkas turi teisę drausti originalių prekių importą. Buvo argumentuojama, kad teisių turėtojo sutikimas pagal Prekių ženklų direktyvos 7 straipsnį yra ir tada, kai sutikimas buvo duotas tam tikros rūšies prekių grupei.

Pastebėtina, kad Prekių ženklų direktyvos 7 straipsnio 1 dalis tiesioginio atsakymo nepateikia. Vis dėlto ETT vienareikšmiškai pasisakė nagrinėjamu klausimu, konstatuodamas, jog prekių ženklo suteikiamos teisės yra išsemiamos tik konkrečios (individualios) prekės atžvilgiu, kuri buvo išleista į rinką jo sutikimu. Prekių ženklo savininkas gali panaudoti turimas teises tų konkrečių prekių atžvilgiu, kurios į rinką išleistos be jo sutikimo.⁸⁵

Tokia ETT pozicija atitinka ir ankstesnę ETT praktiką. ETT ne viename savo sprendimų yra konstatavęs, kad Prekių ženklų direktyvos 7 straipsniu siekiama suderinti prekių ženklo apsaugos ir laisvo prekių judėjimo interesus Bendrijoje, leidžiant naudoti konkrečias prekių ženklu pažymėtas prekes, kurios buvo išleistos į rinką teisių turėtojo sutikimu, tolesnėje komercinėje veikloje ir neleidžiant su tuo nesutikti ženklo savininkui.⁸⁶ *Sebago* byloje ETT pažymėjo, kad tai, jog sutikimas turi būti kiekvienos konkrečios prekės

---

jei tenkinamos kitos šio straipsnio sąlygos. Žr. ETT 1998-04-28 sprendimas byloje C-306/96, *Javico International and Javico AG v Yves Saint Laurent Parfums SA* (1998), ECR I-01983.

⁸² *Cit. op.* 63, p.254. Paminėtina, kad sutinkama ir priešingų pozicijų. Pavyzdžiui, *Irini A. Stamatoudi ir Paul L.C.T. Torremans* teigia, kad prekių ženklo savininkas turėtų aiškiai nurodyti draudimą importuoti prekes į EEE teritoriją (*Cit. op.* 54). Tokiai pozicijai pritaria ir *Gill Grassie*. Žr. GRASSIE, Gill. *Parallel Imports and Trade Marks – Where are We? Part I. E.I.P.R.* [interaktyvus]. 2006, Nr. 28(9) [žiūrėta 2007-03-13], p. 474-479. Prieiga per internetą: <<http://www.westlaw.com>>.

⁸³ ETT 1999-07-01 sprendimas byloje C-173/98, *Sebago Inc. and Ancienne Maison Dubois & Fils SA v G-B Unic SA* (1999), ECR I-04103.

⁸⁴ *Ibid.*, paragrafas 16.

⁸⁵ *Ibid.*, paragrafas 19.

⁸⁶ ETT 1999-02-23 sprendimas byloje C-63/97, *Bayerische Motorenwerke AG (BMW) and BMW Nederland BV v. Ronald Karel Deenik* (1999), ECR I-905, paragrafas 57.

atžvilgiu, patvirtina ir Prekių ženklų direktyvos 7 straipsnio 2 dalies žodžiai “tolimesnė prekių komercializacija”.⁸⁷ Išskirtinas pastarojo preliminaraus sprendimo 21 paragrafas, kuriame ETT konstatavo, kad tuo atveju, jeigu teisių išsėmimo taisyklės taikymui būtų pakankamas teisių turėtojo sutikimas į rinką išleisti identiškas ar panašias prekes, tada regioninis prekių ženklo savininko teisių išsėmimas netektų prasmės.⁸⁸

Tam tikrų sutartinių draudimų pažeidimas. Kitas aktualus su prekių ženklo savininko sutikimu susijęs klausimas – tai sutartinių draudimų pažeidimo pasekmės. *Peak Holding AB v Axolin-Elinor AB*⁸⁹ byloje buvo nagrinėjamas klausimas, ar prekių ženklo savininko teisių išsėmimas taikomas ir tokiu atveju, kai pirkimo-pardavimo sutartyje, sudarytoje tarp prekių ženklo savininko ir subjekto, veikiančio EEE teritorijoje, buvo nustatytas draudimas prekes pardavinėti EEE, tačiau pirkėjas šį sutarties draudimą pažeidė.

Viena iš proceso šalių teigė, kad pažeidus sutarties nuostatą, draudžiančią prekių perpardavimą EEE teritorijoje, negalima teigti, kad prekių ženklo savininkas sutiko su tokiu prekių išleidimu į rinką, todėl prekių ženklo suteikiamos teisės nėra išsemiamos.⁹⁰ Tuo tarpu kita proceso šalis, kaip ir Švedijos Vyriausybė bei Komisija, teigė, kad sutartyje numatyti draudimai negali būti panaudoti trečiųjų asmenų atžvilgiu. Sutarties sąlygos pažeidimas sąlygoja sutarties, o ne intelektinės nuosavybės teisių pažeidimą, todėl intelektinės nuosavybės teisių išsėmimas sukelia teises pasekmes trečiųjų asmenų atžvilgiu nepriklausomai nuo sutarties šalių įsipareigojimų vykdymo.⁹¹

ETT pažymėjo, kad jeigu prekių ženklo savininkas kartą parduoda prekių ženklu pažymėtas prekes, taikomas prekių ženklo savininko teisių išsėmimas. Teisių išsėmimo taisyklė, kaip ne kartą ETT yra konstatavęs, nėra priklausoma nuo prekių ženklo savininko sutikimo dėl tolimesnio prekių platinimo. Todėl pirkimo-pardavimo sutartyje nustatyti kokie

---

⁸⁷ *Cit. op.* 83, paragrafas 20.

⁸⁸ Tokia pozicija yra teisiškai pagrįsta. Pavyzdžiui, prekių ženklo savininkas tokius pat batus (kaip ir nagrinėjamoje *Sebago* byloje) parduoda tiek EEE, tiek ir už jos ribų. Remdamasis regioniniu prekių ženklo savininko teisių išsėmimu, prekių ženklo savininkas tikisi, kad tie batai, kurie buvo parduoti už EEE ribų, nebus importuojami į EEE teritoriją ir nekonkuruos su tokiais pat batais, parduodamais EEE. Tuo tarpu, jeigu būtų laikoma, kad teisių turėtojo sutikimui įrodyti pakanka, jog EEE yra platinami tokie pat batai, tada prekių ženklo savininkas negalėtų remtis regioniniu prekių ženklo savininko teisių išsėmimu ir ne EEE teritorijoje parduoti batai galėtų būti nevaržomai importuojami į EEE teritoriją. Tokia situacija yra nesuderinama su Prekių ženklų direktyvos 7 straipsnio tikslais.

⁸⁹ ETT 2004-11-30 sprendimas byloje C-16/03, *Peak Holding AB v. Axolin – Elinor AB* (2004), ECR I-11313.

⁹⁰ *Ibid.*, paragrafas 48.

⁹¹ *Ibid.*, paragrafas 48.

nors perpardavimo apribojimai liečia tik sutarties šalis, jie negali sutrukdyti prekių ženklo savininko teisių išsėmimo taisyklės taikymui.⁹²

Taigi darytina išvada, kad jeigu distributorius nesilaiko sutarties nuostatos, draudžiančios pardavinėti prekes Bendrijos teritorijoje, prekių ženklo savininkas turi teisę remtis tik sutartinės civilinės atsakomybės nuostatomis, tačiau tolimesnio prekių platinimo drausti negalės, bandydamas teigti, kad tokiam platinimui nėra jo sutikimo. Jo turimos teisės yra išsemiamos, parduodant prekes platintojui, veikiančiam Bendrijos teritorijoje.⁹³ Kai kurių autorių nuomone, tokia situacija neigiamai įtakoja distribucijos sutarčių sudarymą su Europos Sąjungoje veikiančiais distributoriais.⁹⁴

Atkreiptinas dėmesys, kad sutarties sąlyga, draudžianti prekių pardavimą Bendrijos teritorijoje, gali būti nesuderinama su Bendrijos konkurencijos teise. Remiantis EB sutarties 81 straipsnio 2 dalimi, pagal EB sutarties 81 straipsnį draudžiami susitarimai yra niekiniai, todėl pritariama doktrinoje sutinkamai nuomonei, kad tokiu atveju sąlyga, draudžianti prekių platinimą EEE, nesukelia jokių teisinių pasekmių, ir teisių turėtojas negali teigti, kad tokios nuostatos nesilaikymas šalina jo sutikimą, todėl teisių išsėmimas įvyksta.⁹⁵ Pripažintina, kad vienareikšmiškai vertinti ETT sprendimą *Peak Holding* byloje dėl sutartinių apribojimų pažeidimo pasekmių yra sunku. Viena vertus, pozicija, kad pirkimo-pardavimo sutartyje nustatyti perpardavimo apribojimai liečia tik sutarties šalis ir jie negali sutrukdyti prekių ženklo savininko teisių išsėmimo taisyklės taikymui, vertintina kaip teisiškai pagrįsta. Tačiau kita vertus, paminėtina, kad ETT savo sprendimuose, susijusiuose su intelektinės nuosavybės teisių išsėmimo institutu, yra pabrėžęs laisvo teisių turėtojo apsisprendimo svarbą.⁹⁶ Galima teigti, kad prekių pardavimas, pažeidžiant atitinkamą sutarties nuostatą, neatitinka tikrojo laisvo prekių ženklo savininko sutikimo. Kaip nurodo *D.T. Keeling*, sandorio sąlygos nesilaikymas šalina teisių turėtojo sutikimą, nes sutikimas buvo duotas turint omenyje

---

⁹² *Ibid.*, paragrafai 52-55.

⁹³ Tokią poziciją itin kritikuoja *Nicolas Clarembeaux*. Nurodoma, kad tokia ETT pozicija nesuderinama su Prekių ženklų direktyvos 7 straipsnio 1 dalimi. Žr. CLAREMBEAUX, Nicolas. EU: Trade Marks – Exhaustion Without Consent. *E.P.I.R.* [interaktyvus]. 2005, Nr. 27(3) [žiūrėta 2007-03-13], p. 65-66. Prieiga per internetą: <<http://www.westlaw.com>>.

⁹⁴ INTA. *Parallel Imports: Summary of EC Law and its Application in the EU Member States* [interaktyvus]. [Žiūrėta 2006-11-30]. Prieiga per internetą: <http://www.inta.org/index.php?option=com_content&task=view&id=222&Itemid=153&getcontent=3>.

⁹⁵ *Cit. op.* 3, p. 89-93.

⁹⁶ Šis aspektas, kaip bus nagrinėjama kitose magistro darbo dalyse, yra itin pabrėžiamas kai kuriose su patento savininko teisių išsėmimu susijusiose bylose.

kitokias sąlygas. Tai taikoma visų susitarimo sąlygų pažeidimo atvejais⁹⁷. Atsižvelgiant į tai, teigtina, kad išsėmimo taisyklės taikymas nagrinėjamu atveju yra kvestionuotinas.

3.2.2. Prekių išleidimas į rinką

Dar viena Prekių ženklų direktyvos 7 straipsnio 1 dalies sąvoka, kelianti tam tikrų probleminių klausimų yra „išleidimo į rinką“ (angl.- *put on the market*) sąvoka. Šio straipsnio tekstas nepateikia atsakymo, ar prekių importavimas bei vien tik siūlymas parduoti taip pat laikytina prekių išleidimu į rinką Direktyvos 7 straipsnio 1 dalies prasme.

Šis klausimas nagrinėtas minėtoje *Peak Holding AB v Axolin-Elinor AB* byloje.⁹⁸ Pastarojoje byloje ETT vienareikšmiškai konstatavo, kad prekių importas į EEE teritoriją ir jų siūlymas nereiškia prekių išleidimo į rinką Prekių ženklų direktyvos 7 straipsnio 1 dalies prasme. Šią poziciją ETT argumentavo tuo, kad minėtais veiksmais prekių ženklo savininkas trečiajam asmeniui neperleidžia prekių disponavimo teisės, šie veiksmai neleidžia prekių ženklo savininkui patirti ekonominės prekių ženklo vertės, net ir po jų, prekių ženklo savininkas išsaugo visišką kontrolę prekių ženklu pažymėtų prekių atžvilgiu.⁹⁹ Todėl vien tik prekių importas ir jų siūlymas pirkėjams, be faktiško pardavimo, nereikš prekių išleidimo į rinką ir prekių ženklo savininko teisės nebus išsemtos. Šią ETT poziciją patvirtina ir Prekių ženklų direktyvos 5 straipsnis. Šio straipsnio 3 dalyje prekių importas, siūlymas ir išleidimas į rinką nurodomos kaip atskiros prekių ženklo savininko teisės.¹⁰⁰

Vienas iš doktrinoje keliamų klausimų yra tas, ar prekių ženklo teisės yra išsemtos ir tuo atveju, kai prekės yra perduodamos, tačiau pirkėjas pažeidžia sutarties nuostatas ir, pavyzdžiui, nesumoka pinigų pagal sutartį už prekes. Atsižvelgiant į ETT argumentus *Peak Holding* byloje, galima teigti, kad tokiu atveju prekių išleidimas į rinką yra įvykęs, o pirkėjo atžvilgiu galimas sutartinės atsakomybės taikymas, kuris neįtakoja intelektinės nuosavybės teisių išsėmimo instituto taikymo. Be to, kaip nurodo *Jeremy Phillips*, tokiu atveju prekių ženklo savininko sutikimas dėl prekių išleidimo į rinką buvo aiškiai išreikštas, todėl teisių išsėmimo taisyklė yra taikytina.¹⁰¹ Kita vertus, pripažintina, kad galima ir priešinga pozicija. Pavyzdžiui, gali būti argumentuojama, kad tokiu atveju prekių ženklo savininkui nebuvo

⁹⁷ *Cit. op.* 3, p. 89. Tokios pozicijos laikosi ir, pavyzdžiui, *Peter Ganea*. Žr. GANEA, Peter. *Exhaustion of IP Rights : Reflections from Economic Theory* [interaktyvus]. 2006 [žiūrėta 2006-12-10]. Prieiga per internetą: <<http://www.iir.hit-u.ac.jp/file/WP06-02Ganea.pdf>>.

⁹⁸ *Cit. op.* 89.

⁹⁹ *Ibid.*, paragrafai 41-42.

¹⁰⁰ Prekių ženklų direktyvos 5 straipsnio 3 dalies b ir c punktai.

¹⁰¹ *Cit. op.* 9, p. 285.

leista patirti savo prekių ženklo ekonominės vertės, tuo tarpu, kaip ETT yra nurodęs nagrinėjamoje *Peak Holding AB v Axolin-Elinor AB* byloje, prekių ženklo savininko teisės išsemiamos tik tokiu prekių ženklu pažymėtų prekių pardavimu, kuris leidžia prekių ženklo savininkui patirti prekių ženklo ekonominę vertę.¹⁰²

3.2.3. 7 straipsnio 2 dalis. Prekių perpakavimas

Prekių ženklų direktyvos 7 straipsnis, nustatydamas prekių ženklo suteikiamų teisių išsėmimą, kartu nustato šios taisyklės išimtį. Pagal Direktyvos 7 straipsnio 2 dalį, prekių ženklo savininko teisių išsėmimo taisyklė netaikoma, jeigu prekių ženklo savininkas turi teisėtas priežastis nesutikti su tolimesniu prekių naudojimu komercinėje veikloje, ypač jei po išleidimo į rinką pasikeitė ar pablogėjo prekių kokybė. Doktrinoje pripažįstama, kad Direktyvos 7 straipsnio 2 dalimi visų pirma buvo siekiama kodifikuoti ETT praktiką perpakavimo byloje, todėl toliau bus analizuojama su prekių perpakavimu ir perženkliniu susiję klausimai.¹⁰³

Perpakavimo problematika remiantis Prekių ženklų direktyvos 7 straipsniu pirmą kartą buvo nagrinėjama *Bristol-Myers Squibb v Paranova*¹⁰⁴ byloje (toliau tekste – *Bristol* byla). Šioje byloje ETT pažymėjo, kad Prekių ženklų direktyvos 7 straipsniu, kaip ir EB sutarties 30 straipsniu, yra siekiama suderinti du fundamentalius tikslus, t.y. prekių ženklo teisių apsaugą ir laisvo prekių judėjimo principą Bendrijoje, todėl šios nuostatos turi būti aiškinamos vienodai. Atsižvelgiant į tai, ETT konstatavo, kad norint nustatyti, ar pagal Prekių ženklų direktyvos 7 straipsnio 2 dalį prekių ženklo savininkas gali drausti perpakuoatų prekių pardavimą, reikia vadovautis ETT suformuota praktika pagal EB sutarties 30 (buvęs

---

¹⁰² *Cit. op.* 89, paragrafas 40.

¹⁰³ *Cit. op.* 63, p. 256. Perpakavimu laikoma situacija, kai prekės skirtingose valstybėse parduodamos skirtingose pakuotėse, o paralelinis importuotojas, importuodamas prekes, jas perpakuoja, pavyzdžiui, sudėdamas į didesnę pakuotę, bei vėl uždeda originalų prekės ženklą. Galima situacija, kai skirtingose valstybėse tų pačių prekių prekių ženklas skiriasi, o paralelinis importuotojas, importuodamas prekes, perženklina jas importo valstybėje naudojamu prekių ženklu. Tokiu atveju susiduriama su perženklinio problematika (*Cit. op.* 60, p. 224-232).

¹⁰⁴ ETT 1996-07-11 sprendimas sujungtose bylose C-427, 429 ir 436/93, *Bristol-Myers Squibb* (1996), ECR I-3457. Beje, tą pačią dieną ETT pateikė sprendimą dar dviejose su perpakavimu susijusiose bylose, kuriose nagrinėti iš esmės tie patys klausimai kaip ir *Bristol* byloje. Žr. ETT 1996-07-11 sprendimas sujungtose bylose C-71-73/94, *Eurim-Pharm v Beiersdorf* (1996), ECR I-3603; ETT 1996-07-11 sprendimas byloje C-232/94, *MPA Pharma v. Rhone-Poulenc Pharma* (1996), ECR I-3671. Taip pat perpakavimo klausimu žiūrėti ETT 2002-04-23 sprendimą byloje C-143/00, *Boehringer Ingelheim KG and Others v. Swingward Ltd and Dowelhurst Ltd* (2002), ECR I-03759.

36 straipsnis) straipsni.¹⁰⁵ Atkreiptinas dėmesys, kad *Bristol* byloje ETT iš esmės rėmėsi ir detalizavo *Hoffmann-La Roche v Centrafarm*¹⁰⁶ bylą¹⁰⁷ (toliau tekste – *Hoffmann* byla), kurioje ETT apskritai pirmą kartą nagrinėjo perpakavimo klausimą, jo įtaką prekių ženklo savininko teisėms. Būtent *Hoffmann* byloje buvo suformuotos pagrindinės taisyklės nagrinėjamu klausimu, tačiau kadangi ši byla buvo nagrinėjama iki Prekių ženklų direktyvos priėmimo, todėl joje buvo remtasi EB sutarties nuostatomis dėl laisvo prekių judėjimo (EB sutarties 28 – 30 straipsniai).

Hoffman byloje¹⁰⁸ suformuotos keturios pagrindinės sąlygos, kurios buvo aiškinamos ir detalizuojamos vėlesnėse bylose, įskaitant, kaip minėta, *Bristol* bylą. Šioje byloje konstatuota, kad prekių ženklo savininkas, remiantis EB sutarties 30 straipsnio pirmu sakiniu, gali drausti perpakotų prekių platinimą, tačiau kartu pažymėta, kad toks draudimas gali sąlygoti užslėptą valstybių narių tarpusavio prekybos apribojimą EB sutarties 30 straipsnio antrojo sakinio prasme, jeigu: a) nustatoma, kad savininkas prekių ženklą naudoja taip, jog yra prisidedama prie dirbtinio rinkų padalijimo tarp valstybių narių; b) įrodoma, kad toks perpakavimas negali neigiamai paveikti originalios produkto būklės; c) prekių ženklo savininkui buvo pateiktas išankstinis pranešimas apie perpakotų prekių pateikimą į rinką; d) ant naujos pakuotės pažymėta, kas perpakavo produktą.¹⁰⁹ Todėl, esant šioms keturioms sąlygoms, prekių ženklo savininkas negalės drausti perpakotų prekių importo.

ETT *Bristol* byloje (kurioje, kaip minėta, perpakavimo klausimas buvo nagrinėtas jau remiantis Prekių ženklų direktyvos 7 straipsniu), konstatavo, kad prekių ženklo savininkas negalės remtis Prekių ženklų direktyvos 7 straipsnio 2 dalimi, jeigu bus nustatytos *Hoffman* byloje suformuotos sąlygos. Lyginant šiuos du ETT sprendimus, pastebėtina, kad *Bristol* byloje sąlygos buvo išplėstos. Nagrinėjant sąlygą dėl prekių ženklo naudojimo tokiu būdu, kad yra skatinamas dirbtinis rinkų padalinimas, ETT konkretizavo, kad tokia situacija yra tada, kai identiškios prekės skirtingose valstybėse yra pateikiamos skirtingose pakuotėse ir

---

¹⁰⁵ *Cit. op.* 104, paragrafai 40-41.

¹⁰⁶ *Cit. op.* 49.

¹⁰⁷ Perpakavimo klausimas prieš Direktyvos priėmimą buvo nagrinėtas ne kartą. Pavyzdžiui, ETT 1981-12-03 sprendimas byloje 1/81, *PfizerInc. v Eurim-Pharm GmbH* (1981), ECR 02913.

¹⁰⁸ Bylos faktinės aplinkybės. Raminamieji vaistai *Valium* Vokietijoje ir Didžiojoje Britanijoje buvo pardavinėjami skirtingo pavidalo. Didžiojoje Britanijoje jie buvo pardavinėjami didesnėmis pakuotėmis bei mažesne kaina negu Vokietijoje. *Centrafarm* supirko Didžiojoje Britanijoje pardavinėjamus vaistus, juos perpakavo į didesnes pakuotes, prie naujų pakuočių pritvirtino *Hoffman-LaRoche* prekės ženklą ir nuorodą, kad prekes pardavinėja *Centrafarm*. Taip perpakotus vaistus pastaroji bendrovė pardavinėjo Vokietijoje. *Hoffman-LaRoche* teigė, jog šiais veiksmais buvo pažeistas jos prekių ženklas.

¹⁰⁹ *Cit. op.* 49.

perpakavimas yra būtinas, norint prekes parduoti importo valstybėje.¹¹⁰ Atsižvelgiant į tai, kad *Hoffmann* byloje nustatyta sąlyga, jog perpakavimas negali neigiamai paveikti originalios produkto kokybės būklės, yra susijusi su esmine prekių ženklo funkcija,¹¹¹ *Bristol* byloje ETT pateikė konkrečių pavyzdžių, kada perpakavimas gali ir kada ne paveikti prekės būklę.¹¹² Pažymėtina, kad *Bristol* byloje ETT suformavo ir keletą naujų kriterijų. Joje ETT konstatavo, kad prekių ženklo savininkas gali remtis Direktyvos 7 straipsnio 2 dalimi ir drausti perpakuočių prekių platinimą, jeigu perpakavimas gali pakenkti prekių ženklo reputacijai.¹¹³ Kitas naujas kriterijus – tai galimybė prekių ženklo savininkui reikalauti, kad importuotojas jam pateiktų perpakautos prekės pavyzdį.¹¹⁴

Taigi esant aptartoms sąlygoms, prekių ženklo savininkas negali remtis Prekių ženklų direktyvos 7 straipsnio 2 dalimi ir drausti pardavinėti perpakuočių prekių (*Bristol* bylos teiginiai buvo pakartoti tokiose bylose kaip, pavyzdžiui, *Merck, Sharp v Paranova*¹¹⁵, *Boehringer v Swingward*¹¹⁶). Tačiau kitas klausimas yra tada, kai perpakuojuant prekes taip pat pakeičiamas ir pats prekių ženklas (tokia situacija buvo aptarta, pavyzdžiui, ETT byloje *Centrafarm BV v American Home Products Corporation*¹¹⁷). Šiuo atveju pažymėtinas ETT sprendimas *Upjohn* byloje.¹¹⁸ Šio sprendimo 28 paragrafe ETT konstatavo, kad Prekių ženklų direktyvos 7 straipsnis taikomas tik prekių perpakavimo atveju, kai pritivirtinamas tas pats prekių ženklas, tuo tarpu jeigu prekių ženklas yra pakeičiamas, taikoma tik EB sutarties 28-30 straipsniai. Bet koku atveju pažymėtina, kad *Upjohn* bylos argumentai rodo, jog perženklavimo atveju taikytini iš esmės tie patys reikalavimai, kaip ir perpakavimo atveju.

---

¹¹⁰ *Cit. op.* 104, paragrafas 52. Tokia situacija gali būti tada, kai, pavyzdžiui, originali pakuotė negali būti pateikiama į importo valstybės rinką dėl nacionalinio reglamentavimo ar susiformavusios praktikos ypatumų (sprendimo 53 paragrafas). Kita vertus, perpakavimas galėtų būti draudžiamas, jeigu paralelinis importuotojas galėjo pateikti prekes į importo valstybės rinką originalioje pakuotėje, prie jos tik pridėdant atitinkamą etiketą (sprendimo 55 paragrafas).

¹¹¹ *Cit. op.* 60, p. 229.

¹¹² *Cit. op.* 104, paragrafai 64-65.

¹¹³ *Ibid.*, paragrafas 75. ETT taip pat pažymėjo, kad sprendžiant, ar gali būti pakenkta prekių ženklo reputacijai, reikia atsižvelgti į patį produktą bei rinką, kuriai jis yra skirtas.

¹¹⁴ *Ibid.*, paragrafas 78.

¹¹⁵ ETT 2002-04-23 sprendimas byloje C-443/99, *Merck, Sharp & Dohme GmbH v. Paranova Pharmazeutika Handels GmbH* (2002), ECR I-03703.

¹¹⁶ ETT 2002-04-23 sprendimas byloje C-143/00, *Boehringer Ingelheim KG and Others v. Swingward Ltd and Dowelhurst Ltd* (2002), ECR I-03759.

¹¹⁷ Žr. ETT sprendimą byloje 3/78, *Centrafarm BV v. American Home Products Corporation* (1978), ECR 1823. *AHPC* užregistravo Anglijoje prekių ženklą *Serenid*, o Olandijoje, Belgijoje bei Liuksemburge – *Seresta*. *Centrafarm* importavo į Olandiją *Serenid*, tačiau ženklą *Serenid* pakeitė prekių ženklu *Seresta*. Remiantis Olandijos teise, *AHPC* siekė nutraukti šią *Centrafarm* veiklą.

¹¹⁸ ETT 1999-10-12 sprendimas byloje C-379/97, *Pharmacia & Upjohn SA v. Paranova A/S* (1999), ECR I-06927.

Atkreiptinas dėmesys, kad aptartuose ETT precedentuose perpakavimo problematika buvo susijusi išimtinai su vaistų sektoriumi. Galima teigti, jog ETT sprendimas *Frits Loendersloot* byloje¹¹⁹ rodo, kad ir kitų prekių atžvilgiu bus taikomos panašios taisyklės. Tačiau pastebėtina, kad šiuo atveju, priešingai nei vaistų atveju, prekiautojas neturi pareigos prekių ženklo savininkui pateikti naujai pažymėtos prekės pavyzdžio. ETT konstatavo, kad sąlyga dėl pavyzdžio pateikimo prekių ženklo savininkui buvo suformuota atsižvelgiant į farmacijos produktų ypatingą pobūdį, todėl kitų prekių atžvilgiu yra pakankama, kad prekių ženklo savininkas bus informuotas apie ketinimą perženklintas prekes išleisti į rinką.¹²⁰

Kai kurie autoriai ETT suformuotas taisykles *Bristol* ir kitose perpakavimo bylose kritikavo dėl to, kad, pasak jų, taip iš esmės yra pažeidžiamos prekių ženklo savininko teisės, prioritetas suteikiamas paraleliniams importuotojams.¹²¹ Tačiau apibendrinant nagrinėtinius ETT sprendimus, galima daryti ir priešingą išvadą. ETT *Bristol* byloje pabrėžė, kad iš esmės prekių ženklo savininkas gali remtis Prekių ženklų direktyvos 7 straipsnio 2 dalimi, norėdamas drausti perpakuočių prekių importą, o remtis šia nuostata negali tik esant griežtai nustatytų sąlygų visetui, taigi ETT nesuteikė paraleliniams importuotojams bendros prekių ženklu pažymėtų prekių perpakavimo teisės. Be to, *Bristol* byloje papildomai suformuoti kriterijai, t.y. galimybė reikalauti pateikti perpakautos prekės pavyzdį bei galimybė remtis Prekių ženklų direktyvos 7 straipsnio 2 dalimi tada, kai perpakavimas daro žalą prekių ženklo reputacijai, yra palankūs būtent prekių ženklo savininko interesams. Akivaizdu, kad visiškas perpakavimo uždraudimas būtų nesuderinamas su EB sutartyje nustatytu laisvo prekių judėjimo principu. Be to, kaip rodo aptarta ETT praktika, perpakavimo problematika iš esmės susijusi su vaistų pramone, kurioje dėl nacionalinio reglamentavimo ypatumų ar susiformavusios praktikos būtinybė perpakuoti importuojamas prekes kyla itin dažnai. Todėl, nesant galimybės tam tikromis sąlygomis platinti perpakuočių prekių, prekių ženklo savininkas iš esmės galėtų kontroliuoti (drausti) vaistų paralelinį importą.

---

¹¹⁹ ETT 1997-11-11 sprendimas byloje C-349/95, *Frits Loendersloot v. George Ballantine Son Ltd* (1997), ECR I-6227.

¹²⁰ *Ibid.*, paragrafai 48-49.

¹²¹ *Cit. op.* 3, p. 203.

3.3. Tarp tarptautinio ir regioninio prekių ženklo savininko teisių išsėmimo

3.3.1. Prekių ženklų direktyvos 7 straipsnis – galimybė valstybėms narėms rinktis?

Prekių ženklų direktyvos 7 straipsnyje nustatyta, kad prekių ženklo suteikiamos teisės yra išsemiamos prekes išleidus į *Bendrijos* rinką. Tiek Direktyvos 7 straipsnio 1 dalies formuluotė¹²², tiek ir ETT praktika prekių ženklo suteikiamų teisių išsėmimo klausimu, leidžia daryti išvadą, kad Direktyvos 7 straipsnis nustato regioninį prekių ženklo savininko teisių išsėmimą, t.y. teisių išsėmimą, taikomą Bendrijos teritorijoje (kaip minėta, 1994 m. įsigaliojus EEE sutarčiai, intelektinės nuosavybės teisių išsėmimo principo taikymas buvo išplėstas į EEE susitarimo erdvės teritoriją). Vis dėlto, nors Prekių ženklų direktyvoje pakankamai aiškiai nustatytas regioninis teisių išsėmimo principas, tačiau doktrinoje buvo keliamas klausimas, ar tokia analizuojamo straipsnio formuluotė reiškia, kad tarptautinio prekių ženklo suteikiamų teisių išsėmimo taisyklė Bendrijoje apskritai nebegali būti taikoma. Kaip matyti iš Prekių ženklų direktyvos 7 straipsnio 1 dalies (kaip ir iš Bendrijos prekių ženklo reglamento 13 straipsnio 1 dalies), tarptautinis prekių ženklo savininko teisių išsėmimas nors ir nebuvo numatytas, tačiau nebuvo ir tiesiogiai paneigtas. Teisės doktrinoje nurodoma, kad būtent tokia Direktyvos ir Reglamento straipsnių formuluotė atsirado ne atsitiktinai, o dėl to, kad šiuo klausimu nebuvo aiškaus valstybių narių sutarimo.¹²³

Kai kurie teisės teoretikai laikėsi vienareikšmiškos pozicijos, kad nagrinėjamos normos formuluotė neužkerta kelio valstybėms narėms nacionaliniuose prekių ženklų įstatymuose nustatyti tarptautinį prekių ženklo savininko teisių išsėmimą. Vienas pagrindinių šios pozicijos šalininkų - *Friedrich-Karl Beier*, kuris teigė, kad Prekių ženklų direktyvos 7 straipsnyje nustatytas tik minimalus valstybių narių įstatymuose taikytinas reikalavimas.¹²⁴ Šio autoriaus nuomone, regioninis intelektinės nuosavybės teisių išsėmimas, kuris buvo nustatytas Prekių ženklų direktyvos 7 straipsnyje, – ETT ribotos jurisdikcijos pasekmė. Pasak *Friedrich-Karl Beier*, ETT savo sprendimus, susijusius su intelektinės nuosavybės teisių išsėmimu, grindė tik EB sutarties 28 ir 30 straipsniais. Šios EB sutarties nuostatos apribotos

---

¹²² Kaip ir Bendrijos prekių ženklo reglamento 13 straipsnio 1 dalis.

¹²³ *Cit. op.* 5, p. 51.

¹²⁴ Pastebėtina, kad pastarojo autoriaus teiginiai darė didelę įtaką ir kitų tarptautinio intelektinės nuosavybės teisių išsėmimo šalininkų pozicijoms, pavyzdžiui, *Cohen Jegoram*. Žr. JEHORAM, Cohen. International Exhaustion versus Importation Right: a Murky Area of Intellectual Property Law. *GRURInt* [interaktyvus]. 1996, Nr. 04 [žiūrėta 2007-03-07], p. 280-284. Prieiga per internetą: Beck-online duomenų bazė.

tokiais importo ir eksporto apribojimais, kurie daro poveikį valstybių narių tarpusavio prekybai, bet ne prekybai tarp Bendrijos ir trečiųjų valstybių, todėl tarptautinio išsėmimo ETT ir negalėjo nustatyti.¹²⁵ Šis autorius pažymėjo, kad atsižvelgiant į laisvo prekių judėjimo principą, valstybės narės privalo taikyti regioninį teisių išsėmimą, tačiau valstybės narės yra laisvos nustatyti tarptautinį prekių ženklo suteikiamų teisių išsėmimą.¹²⁶ Apibendrinant pastarojo teoretiko argumentus, galima daryti išvadą, kad pagrindinis motyvas, kuriuo buvo grindžiama tokia jo pozicija, buvo esminė prekių ženklo funkcija, kuri, pagal ETT praktiką, yra kilmės nurodymo funkcija.¹²⁷ Ši funkcija nėra paneigiama, jeigu yra importuojamos originalios prekės, išleistos į rinką prekių ženklo savininko ar jo sutikimu. Pažymėtina, kad prekių ženklo esminė funkcija – vienas pagrindinių tarptautinio prekių ženklo savininko teisių išsėmimo šalininkų naudojamų argumentų. Remiantis šia funkcija, nacionaliniai teismai ilgą laiką taikė būtent tarptautinį prekių ženklo savininko teisių išsėmimą.¹²⁸

Doktrinoje sutinkama nuomonių, kad tai, jog Prekių ženklų direktyvos 7 straipsnis vis dėlto suteikia valstybėms narėms galimybę rinktis tarp tarptautinio ir regioninio prekių ženklo savininko teisių išsėmimo, rodo kituose Bendrijos teisės aktuose nustatytos intelektinės nuosavybės teisių išsėmimo taisyklės formuluotės. Vienas tokių aktų – 2001-05-22 Europos Parlamento ir Tarybos direktyva dėl autorių ir gretutinių teisių informacinėje visuomenėje tam tikrų aspektų derinimo (2001/29/EB)¹²⁹, kurios 4 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad „[k]ūrinio originalo ar kopijų platinimo teisė Bendrijoje yra neišnaudojama, išskyrus tuos atvejus, kai teisių turėtojas Bendrijoje pirmą kartą tą objektą parduoda ar kitaip perduoda jo nuosavybę arba tai daroma jo sutikimu“. Šiame teisės akte naudojama formuluotė „išskyrus tuos atvejus“ vienareikšmiškai rodo, kad šių teisių atžvilgiu yra galimas tik regioninis platinimo teisės išsėmimas, tuo tarpu Prekių ženklų direktyvos 7 straipsnio formuluotė yra kitokia, kaip minėta, ji aiškiai neeliminuoja tarptautinio prekių ženklo suteikiamų teisių išsėmimo taikymo galimybės.¹³⁰ Vis dėlto, šis argumentas, darbo autorės nuomone, nelaikytinas teisiškai pagrįstu. Galima būtų teigti, kad minėta 2001-05-22

---

¹²⁵ Tokiai pozicijai pritaria ir *Cohen Jegoram (Ibid.)*.

¹²⁶ *F.K. Beier* regioninį prekių ženklo savininko teisių išsėmimą, įtvirtintą Prekių ženklų direktyvoje, laiko trumparegišką protekcionistinę politiką, kuria bendroji rinka yra atskiriama nuo likusio pasaulio (*Cit. op. 2*).

¹²⁷ Žr. ETT 1998-09-29 sprendimas byloje C-39/97, *Canon Kabushiki Kaisha v. Metro-Goldwyn-Mayer* (1998), ECR I-05507. Taip pat, ILANAH, Simon. How Does „Essential Function“ Doctrine Drive European Trade Mark Law?-What is The Essential Function of a Trade Mark. *IIC* [interaktyvus]. 2005, Nr. 4 [žiūrėta 2007-03-07], p. 401-420. Prieiga per internetą: Beck-online duomenų bazė.

¹²⁸ *Cit. op. 2*.

¹²⁹ OL, 2001 L 167, p. 10.

¹³⁰ *Cit. op. 3*, p. 144.

Direktyvos 4 straipsnio 2 dalies formuluote tiesiog siekta išvengti bet kokių interpretacijų dėl galimo tarptautinio teisių išsėmimo, tačiau tai jokių būdu neleidžia daryti išvados, kad Prekių ženklų direktyvos 7 straipsnis, atsižvelgiant į jos formuluotę, leidžia valstybėms narėms rinktis.

Vertinant ETT praktiką, susijusią su Bendrijoje taikomu prekių ženklo savininko teisių išsėmimo režimu, turbūt nebus suklysta pasakius, kad viena pagrindinių ir svarbiausių šios srities bylų – tai *Silhouette International Schmied GmbH & Co. KG v Hartlauer Handelsgesellschaft GmbH* byla (toliau tekste – *Silhouette* byla)¹³¹. Būtent šioje byloje ETT ir nagrinėjo klausimą, ar, vadovaujantis Prekių ženklų direktyvos 7 straipsnio 1 dalimi, valstybėms narėms yra leidžiama savo nacionaliniuose įstatymuose nustatyti ir taikyti tarptautinį prekių ženklo savininko teisių išsėmimą, t.y. ar Bendrijos teisė suteikia valstybėms narėms galimybę rinktis.¹³²

ETT šioje byloje konstatavo, kad nacionalinių įstatymų nuostatos, nustatančios tarptautinį prekių ženklo savininko teisių išsėmimą, yra nesuderinamos su Prekių ženklų direktyvos 7 straipsnio reikalavimais.¹³³ ETT pabrėžė, kad Prekių ženklų direktyvos teksto lingvistinė analizė leidžia daryti išvadą, jog prekių ženklo suteikiamų teisių išsėmimas taikomas tik tada, kai atitinkamu ženklu paženklintos prekės buvo išleistos į rinką Bendrijoje (kaip minėta, nuo EEE sutarties įsigaliojimo – EEE teritorijoje). *Silhouette* byloje konstatuota, kad argumentų, kurie leistų teigti, jog Direktyva suteikia teisę valstybėms narėms taikyti teisių išsėmimo principą, neatsižvelgiant į prekių išleidimo vietą, nėra.¹³⁴ Savo poziciją ETT motyvavo ir tuo, kad Prekių ženklų direktyvos 5, 6 ir 7 straipsniuose yra pateikta baigtinė nuostatų, susijusių su prekių ženklo suteikiamomis teisėmis, harmonizacija.¹³⁵ Prekių ženklų direktyvos 5 straipsnio 2 dalyje akivaizdžiai yra nustatyta dispozityvi nuostata, tuo tarpu Direktyvos 7 straipsnyje, priešingai, yra nustatytas imperatyvus reikalavimas, nesuteikiantis valstybėms narėms teisės pačioms spręsti dėl

---

¹³¹ ETT 1999-09-14 sprendimas byloje C-355/96, *Silhouette International Schmied GmbH & Co. KG v. Hartlauer Handelsgesellschaft GmbH* (1999), ECR I-05295.

¹³² Bylos faktinės aplinkybės. Austrijos bendrovė (Austrijoje buvo taikomas tarptautinis prekių ženklo savininko teisių išsėmimas) *Silhouette* gamino aukštos kokybės madingus akinius, pažymėtus *Silhouette* prekių ženklu. Tam tikrą kiekį senos kolekcijos akinių ši bendrovė pardavė Bulgarijos bendrovei, kartu nustatant sąlygą, kad šie akiniai bus platinami tik buvusio Rytų bloko šalyse. Kita Austrijos bendrovė *Hartlauer* įsigijo šių akinių ir importavo juos į Austriją (*Silhouette* netiekė akinių *Hartlauer* dėl pastarosios turimo įvaizdžio). *Silhouette*, remdamasi Austrijoje turimu prekių ženklu, siekė sustabdyti šį importą. ETT nagrinėjo klausimą, ar *Silhouette* turimos teisės buvo išnaudotos, akinius išleisus į rinką už EEE ribų.

¹³³ *Ibid.*, paragrafas 31.

¹³⁴ *Ibid.*, paragrafas 19.

¹³⁵ *Ibid.*, paragrafas 25.

taikytinos prekių ženklo savininko teisių išsėmimo taisyklės.¹³⁶ ETT pabrėžė, kad tik toks reglamentavimas užtikrina tinkamą vidaus rinkos funkcionavimą. Jeigu valstybės narės galėtų pačios spręsti dėl taikytino teisių išsėmimo režimo, valstybėse narėse būtų taikoma skirtinga prekių ženklo savininko teisių išsėmimo taisyklė, o tai sąlygotų laisvo prekių judėjimo kliūtis.¹³⁷ Taigi *Silhouette* byloje ETT aiškiai nurodė, kad Bendrijoje galimas tik regioninis prekių ženklo savininko teisių išsėmimas.¹³⁸ ETT šią poziciją patvirtino ir jau minėtose *Sebago* bei *Davidoff* bylose.

Šis ETT sprendimas sukėlė ypač daug prieštarų ir įvairiapusių vertinimų. Doktrinoje buvo keliamas klausimas, ar pagrįstai buvo atsisakyta tarptautinio prekių ženklo savininko teisių išsėmimo. Teigiama, kad toks ETT sprendimas prieštarauja ETT praktikai, joje suformuotoms prekių ženklo specifinio turinio ir esminės funkcijos kategorijoms.¹³⁹ Tokiai pozicijai nepritartina, kadangi jau pirmosiose su prekių ženklo suteikiamų teisių išsėmimu susijusiose bylose, kuriose buvo apibrėžtos specifinio turinio, esminės funkcijos kategorijos, ETT taikė būtent regioninio prekių ženklo savininko teisių išsėmimą, todėl *Silhouette* byloje ETT nenukrypo nuo savo praktikos.¹⁴⁰

Doktrinoje sutinkama nuomonių, kad, priešingai negu konstatavo ETT, galimybė valstybėms narėms taikyti skirtingą prekių ženklo savininko teisių išsėmimą neprieštarautų laisvo prekių judėjimo principui. Nurodoma, kad jeigu prekių ženklu paženklintos prekės pateko į valstybės narės, kurioje taikomas tarptautinis teisių išsėmimo principas, teritoriją, neatsižvelgiant į prekių ženklo savininko sutikimą, šios prekės gali būti laisvai platinamos Bendrijos teritorijoje, įskaitant ir valstybes, kuriose tarptautinis prekių ženklo suteikiamų teisių išsėmimas nėra taikomas. Vertinant pastarąją poziciją, galima teigti, kad ji prieštarauja intelektinės nuosavybės teisių išsėmimo taisyklės taikymo sąlygoms. Pripažinus, kad

---

¹³⁶ Prekių ženklų direktyvos 5 straipsnio 2 dalis nustato: „Bet kuri valstybė narė taip pat gali numatyti, jog savininkas turi teisę neleisti trečiosioms šalims be jo sutikimo naudoti prekybos veikloje bet kokį žymenį, tapatų arba panašų į prekių ženklą, kuriuo žymimos prekės arba paslaugos nėra panašios į tas, kurioms jis buvo įregistruotas, jeigu pastarasis turi gerą vardą valstybėje narėje ir jeigu dėl žymens vartojimo be tinkamos priežasties nesąžiningai pasinaudojama prekių ženklo privalumais arba pažeidžiamas skiriamasis prekių ženklo požymis ar pakenkiama jo geram vardui“.

¹³⁷ Generalinis Advokatas savo nuomonėje taip pat pabrėžė, kad jeigu vienos valstybės narės taikytų tarptautinį prekių ženklo savininko teisių išsėmimą, o kitos regioninį, atsirastų prekybos tarp valstybių narių kliūčių, kurias pašalinti yra Direktyvos tikslas. Žr. Generalinio advokato 1998-01-29 nuomonė *Silhouette* byloje (1998), ECR I-04799, paragrafas 41.

¹³⁸ Pažymėtina, kad dar prieš ETT sprendimą *Silhouette* byloje, ELPA teismas priėmė priešingą sprendimą konstatuodamas, kad ELPA narės yra laisvos nuspręsti, ar nacionaliniuose įstatymuose taikyti tarptautinį prekių ženklo savininko teisių išsėmimą. Žr. BENTLEY, L.; SHERMAN, B. *Intellectual Property Law*. 2nd ed. Oxford: Oxford University Press, 2004, p. 941.

¹³⁹ *Cit. op.* 5.

¹⁴⁰ *Cit. op.* 49.

pastaroji pozicija yra pagrįsta, būtų pažeidžiama esminė regioninio teisių išsėmimo taikymo sąlyga, t.y. teisių turėtojo sutikimas dėl prekių išleidimo valstybės narės teritorijoje. Be to, laikantis tokios pozicijos, vienoje valstybėje narėje taikomas tarptautinis prekių ženklo suteikiamų teisių išsėmimas sąlygotų šio principo netiesioginį taikymą ir kitose valstybėse narėse, netaikančioms tarptautinio prekių ženklo savininko teisių išsėmimo.¹⁴¹

Dar vienas argumentas, kuriuo buvo bandoma motyvuoti, kad Direktyva leidžia valstybėms narėms rinktis, buvo tas, kad pastaroji direktyva priimta vadovaujantis EB sutarties 95 (buvęs 100a) straipsniu, kuris nustato valstybių narių įstatymų derinimą, siekiant užtikrinti vidaus rinkos funkcionavimą. Atsižvelgiant į tai, Prekių ženklų direktyva negali būti reglamentuojami santykiai tarp valstybių narių ir ne valstybių narių, todėl Direktyvos 7 straipsnis yra taikomas tik santykiams Bendrijos viduje. Pastarasis argumentas ETT buvo paneigtas, konstatuojant, kad teisių išsėmimo taisyklę nustatantis Direktyvos 7 straipsnis nėra skirtas santykių tarp Bendrijos valstybių narių ir ne valstybių narių reglamentavimui. Šio straipsnio tikslas - nustatyti prekių ženklo savininko teises Bendrijoje.¹⁴²

Pažymėtina, kad tam tikru aspektu kai kurių valstybių narių aktyvus pasisakymas už tarptautinį prekių ženklo savininko teisių išsėmimą neliko neišgirstas.¹⁴³ ETT *Silhouette* byloje konstatavo, kad nors Prekių ženklų direktyvos 7 straipsnis ir neleidžia taikyti tarptautinio išsėmimo, tačiau toks išsėmimas galėtų būti taikomas Bendrijos institucijoms sudarius su atitinkamomis valstybėmis tarptautines sutartis.¹⁴⁴ Tačiau doktrinoje sutinkama nuomonių, kad tokie abipusiai susitarimai dėl tarptautinio prekių ženklo savininko teisių išsėmimo galėtų prieštarauti Sutarties dėl intelektinės nuosavybės teisių aspektu, susijusių su prekyba (toliau tekste – TRIPs)¹⁴⁵ 4 straipsniui, kuris nustato, kad „dėl intelektinės nuosavybės apsaugos valstybė narė bet kurios kitos šalies nacionaliniams subjektams teikiamą pranašumą, palankumą, privilegiją ar imunitetą turi taikyti nedelsiant ir besąlygiškai visų kitų valstybių narių piliečiams“.¹⁴⁶

---

¹⁴¹ *Cit. op.* 3, p.129.

¹⁴² *Cit. op.* 135, paragrafas 29.

¹⁴³ CALBOLI, Irene. Trademark Exhaustion in the European Union: Community-Wide or International? The Saga Continues [interaktyvus]. [Žiūrėta 2007-03-01]. Prieiga per internetą: <http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=802226#PaperDownload>.

¹⁴⁴ *Cit. op.* 135, paragrafas 30.

¹⁴⁵ Valstybės žinios, 2001, Nr. 46-1620.

¹⁴⁶ *Cit. op.* 143. Šią abejonę yra išreiškusi ir Europos Komisija. Žr. *Exhaustion of Trade Mark Rights. Working Document From The Commission Services* [interaktyvus]. [Žiūrėta 2007-02-10]. Prieiga per internetą: <http://ec.europa.eu/internal_market/indprop/docs/tm/exhaust_en.pdf>.

Apibendrinant galima teigti, kad ETT *Silhouette* byloje pagrįstai konstatavo, kad Prekių ženklų direktyvos 7 straipsnis nesuteikia valstybėms narėms galimybės nacionaliniuose įstatymuose nustatyti tarptautinio prekių ženklo savininko teisių išsėmimo. Prekių ženklų direktyvos 7 straipsnio priėmimo istorija (aptariama kitoje darbo dalyje), šio straipsnio formuluotė bei Direktyvos tikslai rodo, kad Europos Bendrijų institucijų tikslas būtent ir buvo regioninio, o ne tarptautinio, prekių ženklo savininko teisių išsėmimo taisyklės įtvirtinimas šiame teisės akte (kaip ir Bendrijų prekių ženklo reglamente). Tuo tarpu tai, ar regioninis prekių ženklo savininko teisių išsėmimo režimas, vertinant jo sukeltą teisinę ir ekonomines pasekmes, yra tinkamas Europos Bendrijų teisės pasirinkimas, jau yra kitas klausimas, reikalaujantis detalesnės analizės. Tai, kad *Silhouette* byla sukėlė eilę diskusijų ir komentarų ne tik teisininkų, bet ir ekonomistų, verslo subjektų tarpe, tik patvirtina, kad prekių ženklo savininko teisių išsėmimo taisyklė yra ne tiek teisinė, kiek ekonominė ir politinė kategorija, sukelianti reikšmingas teisinę, ekonomines pasekmes.¹⁴⁷

3.3.2. Prekių ženklų direktyvos priėmimas – Europos Komisijos pozicijų kaita

Tai, kad ETT *Silhouette* byloje negalėjo kitaip interpretuoti Prekių ženklų direktyvos 7 straipsnio, patvirtina, kaip jau minėta, ir šio teisės akto priėmimo istorija, kardinali Europos Komisijos pozicijų kaita. Siekiant tinkamai atskleisti teisių išsėmimo režimo svarbą, toliau glaustai apžvelgiami svarbiausi su Prekių ženklų direktyvos 7 straipsnio priėmimu susiję aspektai.

1980-11-25 Europos Komisija pateikė pasiūlymą dėl Prekių ženklų direktyvos.¹⁴⁸ Kartu buvo pateiktas ir pasiūlymas dėl Bendrijos prekių ženklo reglamento.¹⁴⁹ Pateiktuose teisės aktų pasiūlymuose Komisija atitinkamai 6 ir 11 straipsniuose nustatė prekių ženklo suteikiamų teisių išsėmimo taisyklę. Komisijos pateiktame pasiūlyme dėl Prekių ženklų direktyvos buvo nustatyta, kad prekių ženklas nesuteikia savininkui teisės uždrausti juo ženklininti savo paties arba su jo sutikimu į rinką išleistas ir tuo prekių ženklu pažymėtas prekes.

Vertinant pateiktų pasiūlymų formuluotes, pastebėtina, kad pirminėje Prekių ženklų direktyvos straipsnio (kaip ir Bendrijos prekių ženklo reglamento), reglamentuojančio teisių

---

¹⁴⁷ *Cit. op.* 143.

¹⁴⁸ *Monitoring of the decision – making process between institutions* [interaktyvus]. [Žiūrėta 2006-11-12]. Prieiga per internetą: <http://ec.europa.eu/prelex/detail_dossier_real.cfm?CL=en&DosId=123684>.

¹⁴⁹ *Monitoring of the decision – making process between institutions* [interaktyvus]. [Žiūrėta 2006-11-12]. Prieiga per internetą: <http://ec.europa.eu/prelex/detail_dossier_real.cfm?CL=en&DosId=123685>.

išsėmimo taisyklę, redakcijoje pateikta prekių ženklo savininko teisių išsėmimo formuluoė buvo beveik identiška dabartinei Direktyvos 7 straipsnio redakcijai, išskyrus vieną esminį aspektą, t.y. pateiktuose pasiūlymuose nebuvo žodžio „Bendrijoje“, kuris ribotų prekių ženklo savininko teisių išsėmimo taisyklės taikymą. Taigi pirminė Europos Komisijos pozicija buvo aiški – prekių ženklo savininko teisių išsėmimas turi būti tarptautinis. Tai patvirtino ir Prekių ženklų direktyvos projekto preambulės 8 punktas, kuriame buvo nustatyta, kad negalima drausti naudoti prekių ženklą Bendrijoje ar už jos ribų išleistų prekių atžvilgiu.¹⁵⁰ Europos Komisija pirminį savo pasirinkimą motyvavo tuo, kad regioninis prekių ženklo suteikiamų teisių išsėmimas yra tiesioginė prekių ženklo kilmės garantijos funkcijos pasekmė, todėl vieta, kurioje prekių ženklu paženklintas produktas yra išleistas į rinką, neturi reikšmės.¹⁵¹ Komisija taip pat pripažino, kad tarptautinis prekių ženklo savininko teisių išsėmimas skatintų konkurenciją Bendrijoje, kuri sąlygotų mažesnes prekių kainas, todėl tarptautinis teisių išsėmimas labiau atitiktų vartotojų interesus. Paminėtina, kad šiais pirminiais Komisijos argumentais vadovaujasi ne viena paralelinius prekiautojus ar vartotojus atstovaujanti organizacija, siekianti Prekių ženklų direktyvos 7 straipsnio pakeitimo (tai bus išsamiai nagrinėjama kitoje darbo dalyje).

Komisijos pasiūlymai dėl Prekių ženklų direktyvos ir Bendrijos prekių ženklo reglamento buvo pateikti Ekonomikos ir Socialinių reikalų komitetui, kuris 1981-09-23 pateikė išvadą, sąlygojusią kardinalią Europos Komisijos pozicijos pasikeitimą prekių ženklo suteikiamų teisių išsėmimo klausimu.¹⁵² Kaip matyti iš dabartinės Prekių ženklų direktyvos 7 straipsnio formuluoės, šio straipsnio 1 dalis papildyta tik vienu žodžiu, t.y. žodžiu „Bendrijos“, turėjusį esminės reikšmės Europos Bendrijų prekių ženklų teisei. Šio žodžio įrašymas akivaizdžiai demonstravo, kad prekių ženklų teisėje atisakyta tarptautinio prekių ženklo savininko teisių išsėmimo ir pasirinktas regioninis teisių išsėmimas. Pozicijos pasikeitimas buvo argumentuojamas tuo, kad teisių išsėmimas, grindžiamas vien tik prekių ženklų teisės principais, sąlygotų nepageidaujamas komercines pasekmes. Tai pat buvo

---

¹⁵⁰ *Cit. op.* 143.

¹⁵¹ *Cit. op.* 57, p. 269.

¹⁵² SLOTHER, Christopher. Political Exhaustion: The European Commission's working paper on possible abuses of Trade Marks Rights Within The European Union in The Context of Community Exhaustion. *E.I.P.R.* [interaktyvus]. 2003, Nr. 25(10) [žiūrėta 2007-03-13], p. 457-461. Prieiga per internetą: <<http://www.westlaw.com>>.

nurodoma, kad kol trečiosios valstybės nepripažįsta tarptautinio teisių išsėmimo, toks išsėmimo taikymas Bendrijoje sąlygotų jos pramonės diskriminaciją.¹⁵³

Doktrinoje pažymima, kad tokį pasikeitimą sąlygojo Europos pramonės atstovų (prekių ženklų savininkų) raginimas („spaudimas“) atsisakyti tarptautinio teisių išsėmimo, kuris buvo grindžiamas ekonominiais regioninio ir tarptautinio prekių ženklo savininko teisių išsėmimo taisyklės sukeliama padariniais. Direktyvos 7 straipsnio priėmimo istorija rodo, kad regioninio prekių ženklo savininko teisių išsėmimo taisyklės įtvirtinimas buvo politinis ir ekonominis sprendimas. Darytina išvada, kad tiek problematinis Prekių ženklų direktyvos 7 straipsnio priėmimas, tiek kontroversiškas *Silhouette* bylos vertinimas daugiausiai buvo sąlygotas tarptautinio ir regioninio teisių išsėmimo principo sukeliama ekonominių pasekmių.¹⁵⁴ Atsižvelgiant į skirtingą analizuojamo instituto poveikį skirtingoms interesų grupėms (prekių ženklų savininkams ir paraleliniams importuotojams), klausimas, ar regioninis prekių ženklo savininko teisių išsėmimas yra tikrai tinkamas Europos Sąjungos legislatyvinių institucijų pasirinkimas, tampa itin problematiškas. Šis klausimas toliau bus nagrinėjamas kitose magistro dalyse.

3.4. Ar turi būti keičiamas regioninis prekių ženklo savininko teisių išsėmimas? Tarptautinių organizacijų pozicijos.

3.4.1. Regioninis prekių ženklo suteikiamų teisių išsėmimas – žala vartotojams?

Europos Bendrijų teisėje taikomas regioninis prekių ženklo savininko teisių išsėmimas suteikia galimybę prekių ženklo savininkui drausti paženklintų prekių, išleistų į rinką ne EEE teritorijoje, importą į Europos Sąjungos teritoriją, žinoma, jeigu tokiam importui jis nebuvo davęs sutikimo. Tuo tarpu tarptautinio prekių ženklo savininko teisių išsėmimo taisyklės nustatymas Europos Bendrijų teisėje atimtų iš prekių ženklo savininko pastarąją galimybę, jis nebegalėtų drausti prekių ženklu pažymėtų prekių importo į Bendrijos teritoriją.¹⁵⁵ Kaip

---

¹⁵³ *Cit. op.* 143.

¹⁵⁴ Tai, kad intelektinės nuosavybės teisių išsėmimo taisyklės pasirinkimas ir nustatymas teisės aktuose yra ne tiek teisinis, kiek ekonominis ir politinis sprendimas, patvirtina ir ne vienos tarptautinės organizacijos šiuo klausimu išreikšta pozicija. Pavyzdžiui, žr. *International Association for the Protection of Intellectual Property (AIPPI). Summary Report. Question Q 156* [interaktyvus]. [Žiūrėta 2007-03-10]. Prieiga per internetą: <<http://www.aippi.org/reports/q156/q156-Summary-e.htm>>.

¹⁵⁵ *Communique from Commissioner Bolkestein on the issue of exhaustion of trade marks right* [interaktyvus]. [Žiūrėta 2006-12-01]. Prieiga per internetą: <http://ec.europa.eu/internal_market/indprop/docs/tm/comexhaust_en.pdf>.

matyti, pasirinktas prekių ženklo savininko teisių išsėmimo režimas nulemia paralelinės prekybos galimybes, todėl prekių ženklo savininko teisių išsėmimo principo sukeltos ekonominės pasekmės yra siejamos ir analizuojamos pagrinde per jo poveikį prekybai, paralelinės prekybos poveikį tiek prekių ženklų savininko, tiek ir vartotojų interesams. Atsižvelgiant į nagrinėjamo instituto poveikį prekybai, pagrindinės diskusijos vyksta tarp prekių ženklų savininkų bei jų interesus atstovaujančių organizacijų ir paralelinių importuotojų.¹⁵⁶ Tarp tarptautinio prekių ženklo savininko teisių išsėmimo šalininkų yra tokios organizacijos, kaip, pavyzdžiui: Užsienio prekybos asociacija (angl. – *Foreign Trade Association*)¹⁵⁷, Anglijos vartotojų asociacija (angl. – *Consumers' Association*)¹⁵⁸, Europos paralelinių importuotojų koalicija (angl. – *European Parallel Importers Coalition*).¹⁵⁹

Apibendrinant doktrinoje išsakomas pozicijas dėl būtinybės atsisakyti regioninio prekių ženklo savininko teisių išsėmimo ir pradėti taikyti tarptautinį prekių ženklo savininko teisių išsėmimą, galima daryti išvadą, kad pagrindinis šios pozicijos atstovų argumentas – tarptautinio prekių ženklo savininko teisių išsėmimo sąlygojamas prekių kainų sumažėjimas Europos Sąjungoje, kas atitinka vartotojų interesus.¹⁶⁰ Ši pozicija motyvuojama tuo, kad nustačius tarptautinį prekių ženklo savininko teisių išsėmimą, į Europos Sąjungos teritoriją bus importuojamos prekės, kurias prekių ženklo savininkas yra išleidęs į rinką ne valstybės narės teritorijoje ir kurių atžvilgiu taikomos mažesnės kainos negu Bendrijoje. Teigiama, kad tarptautinio prekių ženklo savininko teisių išsėmimo sąlygotas paralelinis importas sukuria papildomą prekių, pažymėtų tuo pačiu prekių ženklu, konkurenciją, sumažina prekių ženklo savininko galimybę skirtingose rinkose nustatyti skirtingas tų pačių prekių kainas.¹⁶¹ Vienas iš padidėjusios konkurencijos padarinių – mažesnės prekių kainos. Tarptautinio prekių ženklo savininko teisių išsėmimo šalininkai nurodo, kad regioninis prekių ženklo savininko teisių išsėmimas ekonomine prasme yra naudingas tik prekių ženklo savininkams, kurie jį

---

¹⁵⁶ *International Exhaustion of Trade Mark Rights in the EU* [interaktyvus]. [Žiūrėta 2007-02-12]. Prieiga per internetą: <<http://www.parliament.the-stationery-office.co.uk/pa/cm199899/cmselect/cmtrdind/380/38011.htm>>.

¹⁵⁷ FTA. *Exhaustion of Trademark Rights. Position Paper* [interaktyvus]. [Žiūrėta 2006-09-28]. Prieiga per internetą: <www.fta-eu.org/doc/unp/opinion/de/09ftaopinions01.pdf>. Pastaroji asociacija nagrinėja įvairius su tarptautine prekyba susijusius klausimus, atlieka tyrimus ir pateikia išvadas šia tema.

¹⁵⁸ 1957 m. įsteigta nepriklausoma vartotojų interesus atstovaujanti organizacija, vienijanti apie 700 000 narių. Žr. *Consumers Association* [interaktyvus]. [Žiūrėta 2006-12-11]. Prieiga per internetą: <http://en.wikipedia.org/wiki/Consumers%27_Association>.

¹⁵⁹ EPIC. *The Case of re-introduction Global Trademark Exhaustion in EU legislation* [interaktyvus]. [Žiūrėta 2007-02-17]. Prieiga per internetą: <http://www.europarl.europa.eu/hearings/20010410/juri/5_frenkel.pdf>.

¹⁶⁰ *Cit.op.* 156.

¹⁶¹ *Parallel Trade & EU Trade Mark Law. Arguments against reforming Trade Mark Directive* [interaktyvus]. [Žiūrėta 2007-03-11]. Prieiga per internetą: <www.europarl.europa.eu/hearings/20010410/juri/7_evans.pdf>.

naudoja tam, kad Europos Sąjungos rinkoje galėtų nustatyti aukštesnes kainas negu kitose geografinėse rinkose.¹⁶² Regioninis prekių ženklo suteikiamų teisių išsėmimas sąlygoja teisiškai nepagrįstus prekybos bei konkurencijos ribojimus, dėl ko neigiamai įtakojama prekių pasiūla bei vartotojų galimybė rinktis.¹⁶³

Tarptautinio prekių ženklo savininko teisių išsėmimo pozicijos šalininkai, motyvuodami pastarąją poziciją, taip pat remiasi Pasaulio prekybos organizacijos (angl. – *World Trade Organization*; toliau tekste – PPO) susitarimuose įtvirtintais laisvos prekybos principais, kurie, jų nuomone, būtų nuneigiami, jeigu prekių ženklo savininkas, remdamasis turima išimtinė teise, galėtų dalinti pasaulinę prekybos rinką. Iš tiesų paminėtina, kad TRIPs sutartyje¹⁶⁴ intelektinės nuosavybės teisių išsėmimo taisyklė, kuri yra vienas iš glaudžiausiai su prekyba susijusių intelektinės nuosavybės teisės institutų, detaliau nereglamentuojama. TRIPs sutarties 6 straipsnis nustato, kad PPO valstybės narės turi teisę savarankiškai spręsti intelektinės nuosavybės teisių išsėmimo klausimą, teisės aktuose nustatant valstybės ekonominę ir teisinę situaciją geriausiai atitinkantį variantą. Tarptautinio prekių ženklo suteikiamų teisių išsėmimo pozicijos atstovų nuomone, tokia TRIPs sutartyje nustatyta pozicija nereiškia, jog Europos Bendrijų teisėje taikomas regioninis prekių ženklo savininko teisių išsėmimas yra pateisinamas. Ši pozicija papildomai argumentuojama ir EB sutarties nuostatomis, konkrečiai - EB sutarties 131 straipsniu. Šio straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad „tarpusavyje įkurdamos muitų sąjungą, valstybės narės bendram labui siekia prisidėti prie darnaus pasaulio prekybos plėtojimo, laipsniško tarptautinės prekybos apribojimų panaikinimo ir muitų kliūčių mažinimo“¹⁶⁵, tuo tarpu reglamentavimas, pripažįstantis tik regioninį prekių ženklo savininko teisių išsėmimo principą, prieštarautų šiam tikslui.

Nagrinęjant tarptautinio prekių ženklo savininko teisių išsėmimo klausimą ir įvairių organizacijų pozicijas šiuo klausimu, paminėtina Švedijos konkurencijos tarybos atliktas tyrimas¹⁶⁶ dėl Prekių ženklų direktyvos 7 straipsnio įgyvendinimo ekonominių padarinių šioje valstybėje, kuris buvo sąlygotas ETT sprendimo *Silhouette* byloje. Vadovaudamasi atliktu tyrimu, Švedijos Vyriausybė konstatavo, kad vis dėlto tarptautinis prekių ženklo suteikiamų teisių išsėmimas, sudarantis sąlygas prekių paraleliniam importui iš trečiųjų

---

¹⁶² *Cit. op.* 94.

¹⁶³ *Cit. op.* 159.

¹⁶⁴ *Cit. op.* 145.

¹⁶⁵ *Cit. op.* 14.

¹⁶⁶ Swedish Competition Authority. *Parallel Imports – Effects of the Silhouette Ruling* [interaktyvus]. 1999 [žiūrėta 2007-02-28]. Prieiga per internetą: <http://www.konkurrensverket.se/upload/Filer/ENG/Publications/rap_1991-1_eng.pdf>.

valstybių, Švedijos ekonomikai yra naudingesnis. Konstatuota, kad regioninio prekių ženklo savininko teisių išsėmimo principo sąlygotas paralelinio importo apribojimas skatina infliacijos didėjimą šioje šalyje (padidėjimas iki 0,4 %, tačiau kartu pažymėta, kad kai kuriuose pramonės sektoriuose kainos nebus ženkliai įtakojamos), taip pat atsižvelgiant į tai, kad paralelinė prekyba dėl regioninio teisių išsėmimo yra apribota, mažėja šiame sektoriuje įdarbinamų asmenų ratas, todėl, konstatuota, kad regioninis prekių ženklo savininko teisių išsėmimas skatintų nedarbo lygio augimą šioje valstybėje bei valstybės biudžeto pajamų sumažėjimą.¹⁶⁷

Dar vienas argumentas, kuris beveik visada yra pasitelkiamas tarptautinio prekių ženklo savininko teisių išsėmimo pozicijos atstovų, yra susijęs ne tiek su ekonominėmis nagrinėjamo instituto pasekmėmis, bet su doktrinoje pripažįstama prekių ženklo esmine funkcija, t.y. kilmės garantija. Teigiama, kad esminė prekių ženklo funkcija, t.y. kilmės garantija, yra visų pirma skirta saugoti vartotoją. Kadangi tarptautinio prekių ženklo savininko teisių išsėmimo sąlygotu paralelinio importo metu būtų importuojamos tik originalios prekės, todėl, nurodoma, kad vartotojas nebūtų klaidinamas dėl prekės gamintojo, todėl prekių ženklo esminė funkcija būtų nepažeidžiama.¹⁶⁸

Apibendrinant išdėstytus argumentus, pastebėtina, kad tarptautinio prekių ženklo savininko teisių išsėmimo pozicijos atstovai pagrįdė remiasi vartotojų naudos kriterijumi, t.y., kad dabartinis Europos Sąjungoje taikomas prekių ženklo savininko teisių išsėmimas yra nesuderinamas su Europos Sąjungos vartotojų interesais, tačiau iš esmės neanalizuojama, kokią įtaką toks teisių išsėmimas turės paties prekių ženklo savininko interesams. Kita vertus, vargu, ar galima tikėtis kitokios pozicijos, kadangi tarptautinis prekių ženklo savininko teisių išsėmimas palankiausias yra paraleliniams importuotojams. Paralelinių importuotojų interesus atstovaujančių organizacijų argumentai dėl vartotojų interesų gynimo vertintini kritiškai. Galima teigti, kad šiuo atveju svarbiausias motyvas, kodėl jie pasisako už tarptautinį prekių ženklo savininko teisių išsėmimą, yra rūpinimasis jų pačių interesais, t.y. galimybe plėtoti prekybą prekių ženklais pažymėtomis prekėmis tarp Europos Sąjungos ir trečiųjų valstybių. Vertinant minėtą Švedijos konkurencijos tarybos atliktą tyrimą dėl regioninio prekių ženklo savininko teisių išsėmimo padarinių, teigtina, kad vienos valstybės

---

¹⁶⁷ *Ibid.*

¹⁶⁸ *Cit. op.* 157.

atžvilgiu atlikto tyrimo pagrindu neturėtų būti daromos išvados visos Bendrijos mastu.¹⁶⁹ Žinoma, negalima visiškai atmesti argumentų dėl padidėjusios konkurencijos ir kainų sumažėjimo, kurių sąlygotų tarptautinis prekių ženklo savininko teisių išsėmimas, tačiau ar tokie padariniai iš tikrųjų visada yra galimi, ar jie tikrai sąlygoja teigiamas ekonomines pasekmes ir atsveria kitus tarptautinio teisių išsėmimo rezultatus – klausimai, analizuojami regioninio prekių ženklo savininko teisių išsėmimo pozicijos atstovų, kurių argumentai nagrinėjami kitoje darbo dalyje.

3.4.2. Regioninis prekių ženklo suteikiamų teisių išsėmimas – tinkamas pasirinkimas

Kad tarptautinio prekių ženklo savininko teisių išsėmimo atstovų argumentai nėra visiškai nepagrįsti, patvirtina tai, kad 1999 – 2000 m. Europos Komisija aktyviai svarstė galimą Prekių ženklų direktyvos 7 straipsnio pakeitimą, t.y. tarptautinio prekių ženklo suteikiamų teisių išsėmimo taisyklės įvedimą į Europos Bendrijų teisę. 2000-05-24 Europos Komisija atsisakė idėjos keisti regioninį prekių ženklo savininko teisių išsėmimą¹⁷⁰. Nepaisant to, 2001 m. Europos Bendrijų Parlamentas vėl iškėlė klausimą dėl tarptautinio prekių ženklo savininko teisių išsėmimo, įpareigodamas Komisiją dar kartą išanalizuoti galimus tarptautinio prekių ženklo savininko teisių išsėmimo padarinius.¹⁷¹ Galima teigti, kad Komisijos išvada atspindėjo pagrindinius regioninio prekių ženklo savininko teisių išsėmimo atstovų argumentus. Vienareikšmiškai prieš regioninio prekių ženklo savininko teisių išsėmimo taisyklės keitimą pasisako Europos ženklų asociacija (angl. – *European Brands Association (AIM)*; toliau tekste – AIM).¹⁷² Tarp Prekių ženklų direktyvos 7 straipsnyje

---

¹⁶⁹ AIM. *Comments on Three Parallel Trade Studies* [interaktyvus]. [Žiūrėta 2006-10-15]. Prieiga per internetą: <www.aim.be/docs/Parallel_trade/AIM_briefing_studies_analys.doc>.

¹⁷⁰ *European Commission. Press Releases* [interaktyvus]. [Žiūrėta 2006-12-01]. Prieiga per internetą: <<http://europa.eu.int/rapid/pressReleasesAction.do?reference=SPEECH/01/247&format=HTML&aged=0&language=EN&guiLanguage=en>>. Paminėtina, kad tokiam Europos Komisijos sprendimui nepritarė net 8 valstybės narės. Jos pasisakė už tarptautinį prekių ženklo savininko teisių išsėmimą (*cit. op.* 152).

¹⁷¹ *Cit.op.* 152. 2001-02-15 Europos Parlamento pateiktu pranešimo projektu (įvardinamas kaip „*Mayer pranešimas*“), kuris iš esmės atspindėjo tarptautinio prekių ženklo suteikiamų teisių išsėmimo šalininkų poziciją. Pateiktame projekte kategoriškai siūloma Europos Bendrijoje taikomą regioninio teisių išsėmimo taisyklę išplėsti ir taikyti tarptautinį prekių ženklo savininko teisių išsėmimą. Tačiau 2001-10-03 Europos Parlamento pateiktame galutiniame Raporte dėl prekių ženklo savininko teisių išsėmimo kategoriškų išvadų atsisakyta. Europos Komisija raginama tik išsamiau išnagrinėti prekių ženklo savininko teisių išsėmimo taisyklės taikymo problematiką, atkreipiant dėmesį į atliktus tyrimus dėl nagrinėjamo klausimo pakeitimo ekonominių padarinių (*cit.op.* 152).

¹⁷² AIM internetinė svetainė. Prieiga per internetą: <<http://www.aim.be>>. Šios asociacijos pozicija nagrinėjamu klausimu yra nuosekli ir pastovi. AIM atstovė *Marie Pattullo* patvirtino, kad ši organizacija, kaip ir visada, pritaria dabartiniam Europos Sąjungoje taikomam regioniniam prekių ženklo savininko teisių išsėmimui ir

įtvirtinto regioninio prekių ženklo suteikiamų teisių išsėmimo taisyklės šalininkų yra ir Tarptautinė prekių ženklų asociacija (angl. – *International Trademark Association (INTA)*); toliau tekste – INTA)¹⁷³ bei Europos Bendrijų prekių ženklų asociacija (angl. - *European Communities Trade Mark Association*; toliau tekste - ECTA)¹⁷⁴.

Išnagrinėjus pastarųjų organizacijų pateikiamus argumentus, pastebėtina, kad, kaip vienas pagrindinių jų poziciją pagrindžiančių šaltinių, yra nurodoma Europos Komisijos užsakymu nepriklausomų ekonomikos konsultantų organizacijos atlikta studija, kurioje buvo analizuojami galimo regioninio prekių ženklo savininko teisių išsėmimo pakeitimo tarptautiniu išsėmimu ekonominiai padariniai (teisės literatūroje įvardinama kaip NERA studija; toliau tekste – NERA studija, NERA tyrimas).¹⁷⁵ Galima teigti, jog tai vienas pagrindinių nepriklausomų tyrimų, nagrinėjusių prekių ženklo savininko teisių išsėmimo klausimą.

Kaip minėta, vienas pagrindinių argumentų dėl regioninio prekių ženklo savininko teisių išsėmimo taisyklės išplėtimo yra tas, kad tarptautinis teisių išsėmimo principas sąlygos prekių kainų sumažėjimą, dėl ko bus sukuriama nauda vartotojams. Tačiau, vadovaujantis NERA atliktu tyrimu, galima daryti išvadą, kad šis argumentas nėra visiškai tikslus ekonominiu požiūriu. Vertinant tarptautinio prekių ženklo savininko teisių išsėmimo galimas pasekmes, skirtinas trumpalaikis ir ilgalaikis pastarojo režimo poveikis. Kaip nurodoma NERA studijoje, yra tikėtina, kad vienas iš trumpalaikio poveikio padarinių, pradėjus Europos Sąjungoje taikyti tarptautinį prekių ženklo savininko teisių išsėmimą, būtų tam tikras kainų sumažėjimas, tačiau, kaip matyti iš pateiktų duomenų, šis kainų sumažėjimas būtų itin neženklaus – nuo 0 % iki 2 %.¹⁷⁶ Pažymėtina, kad vertinant ilgalaikį tarptautinio prekių ženklo savininko teisių išsėmimo taisyklės taikymo poveikį, NERA tyrime nurodoma, jog vienareikšmiškai vertinti jį yra sunku, tačiau galima teigti, jog net ir šis galimas nežymus kainos sumažėjimas apskritai išnyks, pavyzdžiui, prekių ženklo savininkui, reaguojant į

---

prieštarauja bet kokiems siūlymas jį keisti (2006-12-11 *Marie Patullo* elektroninis laiškas, atsakantis į darbo autorės 2006-11-27 paklausimą).

¹⁷³ INTA internetinė svetainė. Prieiga per internetą: <<http://www.inta.org>>.

¹⁷⁴ ECTA internetinė svetainė. Prieiga per internetą: <<http://www.ecta.org>>.

¹⁷⁵ NERA. *The Economic Consequences of The Choice of Regime of Exhaustion in The Area of Trademarks* [interaktyvus]. 1999-02-08 [žiūrėta 2007-01-28]. Prieiga per internetą: <<http://www.nera.com/image/3846.pdf>>. Paminėtina, kad šioje studijoje buvo analizuojami galimi tarptautinio prekių ženklo savininko teisių išsėmimo ekonominiai padariniai tokių pramonės sektorių atžvilgiu, kaip: aprangos, avalynės, automobilių, alkoholinių ir nealkoholinių gėrimų, elektronikos gaminių, muzikos įrašų, kosmetikos produktų. Šie pramonės sektoriai buvo parinkti atsižvelgiant į prekių ženklų svarbą juose, pastarųjų prekių svarbą prekybai.

¹⁷⁶ *Ibid.* Nustatyta, kad alkoholinių gėrimų sektoriuje kainos apskritai nesumažėtų, o didžiausias kainų pokytis tikėtinas elektronikos gaminių srityje, t.y. iki 2 %.

tarptautinių teisių išsėmimą, pakeitus verslo strategiją, prekių platinimo sistemą.¹⁷⁷ Pritartina argumentui, kad paraleliniai importuotojai, išnaudodami tuo pačiu prekių ženklų paženklintų prekių kainų skirtumą, esantį skirtingose valstybėse, vis dėlto siekia maksimizuoti savo pelną, todėl prekės bus parduodamos kuo didesne kaina. AIM teigimu, net jeigu paralelinio importo būdu gautos prekės yra parduodamos žemesne kaina, tai yra tik laikinas reiškinys, kurio tikslas - pritraukti tam tikrą grupę pirkėjų.¹⁷⁸

Taip pat atkreiptinas dėmesys, kad argumentas dėl vartotojų gaunamos naudos, sumažėjus prekių kainoms, negali būti taikomas, pavyzdžiui, farmacijos srityje. Atsižvelgiant į valstybėse narėse egzistuojantį vaistų kainų reglamentavimą, valstybinio socialinio draudimo sistemą, galutinio vartotojo (paciento) mokama kaina paprastai nėra tiesiogiai susijusi su tikrąja vaistų kaina, todėl iš esmės yra mažai galimybių šiems galutiniams vartotojams gauti naudos iš kainų sumažėjimo, kuri tariamai sąlygotų tarptautinis prekių ženklo savininko teisių išsėmimas.¹⁷⁹

Nagrinęjant tarptautinio prekių ženklo savininko teisių išsėmimo poveikį prekių kainoms, pritartina teiginiams, kad kainų skirtumas tarp skirtingų geografinių rinkų dažnai yra sąlygojamas objektyvių priežasčių. Pavyzdžiui, atitinkamoje valstybėje parduodamų prekių mažesnę kainą gali sąlygoti žemesnis valstybės ekonomikos išsivystymo lygis, pigesnė žaliava ir darbo jėga, tuo tarpu atitinkamoje Europos Sąjungos valstybėje prekių didesnę kainą gali sąlygoti didesni gamybos, platinimo kaštai. Pripažinus tarptautinių prekių ženklo savininko teisių išsėmimą, Europos Sąjungoje veikiantis prekių ženklo savininkas susidurtų su prekių, gaminamų ir ženklinaimų, pavyzdžiui, licencijos gavėjo¹⁸⁰, žemesnio ekonomikos išsivystymo lygio valstybėje, paraleliniu importu. Pripažintina, kad tai gali mažinti prekių ženklo savininko pelną, investicijų grąžą (paminėtina, kad ši pelno sumažėjimo problematika yra itin aktuali patento suteikiamų teisių išsėmimo atveju, kuris

---

¹⁷⁷ Pažymėtina, kad tai, jog tarptautinio teisių išsėmimo šalininkų argumentas dėl kainų sumažėjimo nėra visiškai teisingas, patvirtina ir Olandijos praktika. Iki Prekių ženklų direktyvos įgyvendinimo šios šalies nacionaliniuose teisės aktuose prekių ženklų teisėje buvo taikomas tarptautinis teisių išsėmimas, tačiau tuo laikotarpiu buvusios prekių kainos iš esmės nesiskyrė nuo kainų, įgyvendinus Prekių ženklų direktyvą. Žr. JEHOAM, Herman Cohen. *Prohibition of Parallel Imports Through Intellectual Property Rights*. IIC [interaktyvus]. 1999, Nr.05 [žiūrėta 2007-03-07], p. 495-511. Prieiga per internetą: Beck-online duomenų bazė.

¹⁷⁸ *Cit. op.* 155.

¹⁷⁹ EFPIA. *International Exhaustion of Trade Mark Rights. Protecting Patients - The Importance of Trade Mark Rights for Medicines* [interaktyvus]. [Žiūrėta 2006-10-14]. Prieiga per internetą: <http://www.efpia.org/4_pos/legal/protectpatients.pdf>.

¹⁸⁰ Primintina, kad jeigu prekių ženklų pažymėtos prekės į rinką yra išleidžiamos licencijos gavėjo, laikoma, kad šios prekės išleistos į rinką prekių ženklo savininko sutikimu ir teisių išsėmimo taisyklė yra taikoma.

bus nagrinėjamas kitoje magistro darbo dalyje).¹⁸¹ Kaip nustatyta NERA studijoje, tokia situacija gali sąlygoti: a) prekių ženklo savininkas atsisakys tiekti prekes į atitinkamas valstybes arba atsisakys atitinkamose geografinėse rinkose suteikti turimo prekių ženklo licenciją; b) mažins lėšų, skiriamų prekių kokybei išlaikyti ar papildomoms paslaugoms teikti, dydį; arba c) didins už EEE teritorijos parduodamų prekių ženklu pažymėtų prekių kainą. Be to, tikėtina, kad jeigu, siekiant išvengti paralelinio importo, bus atisakyta tiekti prekes į tam tikras ne Europos Sąjungos valstybes, prekių kainos EEE valstybėse gali padidėti dėl to, kad prekių fiksuoti kaštai nebegalės būti padengiami atsižvelgiant į didesnį pardavimų skaičių.¹⁸² Taigi darytina išvada, kad tokia situacija neigiamai įtakotų vartotojų interesus, kadangi vartotojams yra svarbu ne tik prekės kaina, bet ir jos kokybė, kuri gali suprastėti, prekių ženklo savininkui investuojant mažiau lėšų į prekės kokybę dėl sumažėjusio pelno.

Tarptautinio prekių ženklo savininko teisių išsėmimo pozicijos atstovai, kaip minėta, vienu iš argumentų, pateisinančių tarptautinį prekių ženklo savininko teisių išsėmimą, nurodo, kad tokiu teisių išsėmimu iš tikrųjų prekių ženklo esminė funkcija, t.y. kilmės garantija, nėra pažeidžiama, kad prekių ženklas turi padėti atskirti vieno gamintojo prekes nuo kitų, bet ne padėti išsaugoti kainų skirtumus skirtingose rinkose.¹⁸³ Tačiau ar iš tikrųjų tarptautinis prekių ženklo savininko teisių išsėmimas yra suderinamas su prekių ženklo atliekamomis funkcijomis? Ar tarptautinio teisių išsėmimo taisyklė nesilpnina prekių ženklo paskirties? Paminėtina, kad kaip ETT yra pažymėjęs ne vienoje savo bylų¹⁸⁴, prekių ženklas atlieka ir kokybės funkciją, t.y. su tam tikru prekių ženklu vartotojai sieja tam tikrą prekės kokybę, garantuojama, kad prekės atitinka jų lūkesčius. Reikia pripažinti, kad tuo pačiu prekių ženklu pažymėtos tapačios prekės, platinamos skirtingose geografinėse rinkose, gali skirtis tam tikromis savo savybėmis. Viena vertus, ši prekių savybių skirtumą gali sąlygoti atitinkamos prekės pritaikymas tam tikros rinkos poreikiams (pavyzdžiui, tam tikrų kosmetikos gaminių savybės yra pritaikomos atsižvelgiant į tokius veiksnius, kaip, pavyzdžiui, klimato ypatybės numanomo platinimo geografinėje rinkoje). Antra, tuo pačiu

---

¹⁸¹ Teigiama, paralelinės prekybos subjektams, nustačius tarptautinį prekių ženklo suteikiamų teisių išsėmimą, atitektų net apie 35 % gamintojų pelno. Žr. AIM. *Parallel Trade-Consumer Benefit or Consumer Loss?* [interaktyvus]. [Žiūrėta 2007-03-28]. Prieiga per internetą: <www.aim.be/docs/Parallel_trade/AIM_POS_Parallel.doc>.

¹⁸² *Cit. op.* 175.

¹⁸³ *Cit. op.* 5.

¹⁸⁴ Pavyzdžiui, ETT 1990-10-17 sprendimas byloje C-10/89, SA *CNL-SUCAL NV v. HAG GF AG* (1990), ECR I-3711.

prekių ženklu pažymėtų prekių kokybė gali skirtis ir dėl tam tikrų gaminimo ypatumų¹⁸⁵. Be to, ne EEE gaminamos ir platinamos prekės gali būti žemesnių technikos ir kokybės standartų (dėl atitinkamo ne Europos Sąjungos valstybėje taikomo reglamentavimo skirtumų). Tarptautinis prekių ženklo savininko teisių išsėmimas sąlygotų, kad Europos Sąjungos rinkoje cirkuliuos ir tos atitinkamu prekių ženklu pažymėtos prekės, kurios iš tikrųjų buvo skirtos kitai rinkai, o tokia situacija gali lemti vartotojų suklaidinimą, neigiamą poveikį prekių ženklo reputacijai. Pritartina nuomonei, kad regioninis prekių ženklo savininko teisių išsėmimas leidžia tokių pasekmių išvengti. Žinoma, paminėtina, kad yra nuomonių, jog prekių ženklo savininkas, nusprenddamas vienodas prekes, kurių kokybė iš tikrųjų yra skirtinga, ženklinti tuo pačiu ženklu, prisiima visą su tuo susijusią riziką.¹⁸⁶ Taip pat paminėtina, kad doktrinoje sutinkama nuomonių, jog šiuo atveju galėtų būti pasitelkiama JAV prekių ženklų teisėje taikoma išsėmimo taisyklė, kurią ne vienas autorius prilygina tarptautiniam prekių ženklo savininko teisių išsėmimui. Pagal ją, jeigu prekės, išleistos į rinką ne JAV teritorijoje, yra identiškos JAV rinkoje cirkuliuojančioms prekėms, prekių ženklo savininkas negali drausti šių prekių paralelinio importo į JAV teritoriją, tačiau jeigu prekės, pažymėtos tuo pačiu prekių ženklu, kuo nors skiriasi, tada paralelinis importas dėl vartotojų suklaidinimo galimybės yra draudžiamas.¹⁸⁷

Be to, tarptautinis prekių ženklo savininko teisių išsėmimas mažina galimybę prekių ženklo savininkui kontroliuoti sąlygas, kuriomis prekės bus parduodamos, užtikrinti, kad būtų teikiamos ir atitinkamos su prekių pardavimu susijusios paslaugos (tai ypač aktualu, pavyzdžiui, prabangos prekių atveju). INTA nurodo, kad tarptautinis prekių ženklo suteikiamų teisių išsėmimas daro neigiamą poveikį prekių ženklo vertei, kadangi paraleliniai

---

¹⁸⁵ *Colgate* prekės ženklu pažymėta dantų pasta yra gaminama tiek Brazilijoje, tiek ir Anglijoje. Pagrindinė dantų pastos sudedamoji dalis yra kreida. Atsižvelgiant į tai, kad šią medžiagą lengva išgauti, bet sunku transportuoti, dantų pastos gamintojai paprastai naudoja pastos gamybos vietoje išgaunamą kreidą. Pripažįstama, kad kreidos savybės yra itin skirtingos, priklauso nuo jų gavybos vietos. Šiuo nagrinėjamu atveju paminėtina, kad kreida, naudojama *Colgate* dantų pastos gamybai Brazilijoje, yra žymiai prastesnės kokybės negu kreida, naudojama dantų pastos gamybai Anglijoje. Jeigu Prekių ženklų direktyva įteisintų tarptautinį prekių ženklo savininko teisių išsėmimo principą, prekių ženklo *Colgate* savininkas, remdamasis Anglijoje įregistruoto *Colgate* prekių ženklo suteikiamomis teisėmis, negalėtų drausti Brazilijoje pagamintos dantų pastos importo į Angliją, todėl dantų pasta, pagaminta ir išleista į rinką Brazilijoje, galėtų būti parduodama Anglijos vartotojams kartu su Anglijoje pagaminta tuo pačiu *Colgate* prekių ženklu pažymėta preke. Paminėtina, kad Anglijos vartotojai dantų pastą, pažymėtą *Colgate* prekės ženklu, vertina kaip aukšta kokybe išsiskiriantį gaminį. Tarptautinis prekių ženklo suteikiamų teisių išsėmimas sąlygotų Anglijos vartotojų galimybę nusipirkti tuo pačiu prekės ženklu paženklintą pastą, tačiau pagamintą Brazilijoje. Atsižvelgiant į prekės gamybai naudojamos kreidos savybes, dantų pasta, pagaminta Brazilijoje, bus žemesnės kokybės. Akivaizdu, kad vartotojas, kurio kokybės lūkesčių nusipirktas gaminys neatitiko, gali apskritai nuspręsti nebeperkti prekių, pažymėtų *Colgate* prekių ženklu (*cit. op. 9*).

¹⁸⁶ *Cit. op. 9*.

¹⁸⁷ *Cit. op. 5*, p. 52.

importuotojai neturi tikslo saugoti prekių ženklo reputacijos ir siekti, kad ženklas ir ateityje skatintų vartotojus pirkti juo pažymėtus gaminius.¹⁸⁸ Su pastaruoju argumentu, vis dėlto, negalima vienareikšmiškai sutikti, kadangi reikia pripažinti, kad ir paraleliniam importuotojui svarbu importuojamų prekių paklausa vartotojų tarpe.

Dar vienas diskutuotinas aspektas, susijęs su tarptautinio prekių ženklo savininko teisių išsėmimo galimu neigiamu poveikiu, yra tas, kad dėl šio teisių išsėmimo režimo panaikinus paralelinio importo barjerus, didėja tikimybė, kad į EEE rinką pateks daugiau suklastotų prekių, dėl ko nukentės tiek vartotojai, tiek ir prekių ženklo savininko interesai.¹⁸⁹ Kaip kontrargumentą šiam teiginiui, tarptautinio prekių ženklo savininko teisių išsėmimo šalininkai nurodo, kad dėl tarptautinio išsėmimo sumažėjusios originalių prekių kainos ir jų importo kliūčių nebuvimas, sąlygotų, jog neoriginalios prekės apskritai prarastų savo paklausą.¹⁹⁰ Tačiau šis argumentas atmestinas jau vien todėl, kad, kaip minėta, tikėtinas kainų sumažėjimas būtų itin nežymus.

Kaip minėta, Europos Komisija bent jau kol kas yra atsisakiusi keisti Prekių ženklų direktyvos 7 straipsnyje įtvirtintą regioninį prekių ženklo savininko teisių išsėmimo režimą.¹⁹¹ Apibendrinant aptartus pagrindinius regioninio ir tarptautinio prekių ženklo savininko teisių išsėmimo atstovų argumentus, galima teigti, kad daryti vienareikšmišką išvadą dėl pasirinkto teisių išsėmimo režimo prekių ženklų teisėje yra gana sunku, tačiau, darbo autorės nuomone, Prekių ženklų direktyvos 7 straipsnis neturėtų būti keičiamas. Nepritartina nuomonei, kad toks režimas išimtinai yra naudingas tik prekių ženklo savininkui. Kaip matyti iš aukščiau išdėstytų argumentų, tarptautinio prekių ženklo savininko teisių išsėmimo atstovų motyvai, kurie leistų teigti, kad tarptautinis prekių ženklo savininko teisių išsėmimas sąlygoja teigiamus ekonominius padarinius, yra nuginčijami. Pagrindinis tarptautinio prekių ženklo savininko teisių išsėmimo pozicijos atstovų teiginys dėl kainų sumažėjimo, kas, jų teigimu, sukuria naudą vartotojams, kaip buvo matyti, nėra visiškai tikslus, be to, yra ir kitų svarbių faktų, pagal kuriuos turėtų būti vertinamos teisių išsėmimo taisyklės pasekmės, kaip antai, prekių kokybė, inovacijų skatinimas ir etc. Galima teigti, kad

---

¹⁸⁸ INTA. *Exhaustion of Trademark Rights and Parallel Importation* [interaktyvus]. 1999-05-26 [žiūrėta 2007-01-25]. Prieiga per internetą: <http://www.inta.org/index.php?option=com_content&task=view&id=222&Itemid=153&getcontent=3>.

¹⁸⁹ *Cit. op.* 175.

¹⁹⁰ *Cit. op.* 157.

¹⁹¹ Tai patvirtina ir 2003-05-21 Europos Komisijos darbinis dokumentas dėl galimų prekių ženklo teisių pažeidimų Bendrijos teisių išsėmimo kontekste. Žr. Commission Staff Working Paper. Possible abuses of trade mark rights within the EU in the Context of Community exhaustion [interaktyvus]. 2003-05-21 [žiūrėta 2007-03-01]. Prieiga per internetą: <http://ec.europa.eu/internal_market/indprop/docs/tm/sec-2003-575_en.pdf>.

tarptautinis prekių ženklo savininko teisių išsėmimas daugiausiai yra naudingas tik paraleliniams importuotojams. Tuo tarpu regioninis prekių ženklo savininko teisių išsėmimas užtikrina tiek tinkamą prekių ženklo savininko teisių interesų apsaugą, tiek ir vartotojų interesus. Regioninis prekių ženklo savininko teisių išsėmimas užtikrina laisvą prekių judėjimą tarp valstybių narių, vidaus rinkos tinkamą funkcionavimą. Bendros rinkos egzistavimas, teisės harmonizavimas sąlygoja, kad paralelinė prekyba tarp Europos Sąjungos valstybių narių nesukelia tokių padarinių, kokie būtų Europos Sąjungoje pradėjus taikyti tarptautinį teisių išsėmimą. Kadangi tokios rinkos integracijos, kokia yra Europos Sąjungoje, pasauliniu mastu nėra, todėl pakeitus Prekių ženklų direktyvos 7 straipsnį ir pradėjus taikyti tarptautinio prekių ženklo savininko teisių išsėmimo taisyklę, Europos pramonės konkurencingumas sumažėtų.¹⁹² Galima daryti prielaidą, kad tarptautinis prekių ženklo savininko teisių išsėmimas būtų pateisinamas, jeigu egzistuotų vieninga pasaulinė rinka, laisvo prekių judėjimo principas veiktų pasauliniu mastu, būtų nustatyta vieninga vartotojų apsauga, vienodos konkurencijos taisyklės, nustatyti tapatūs aplinkos apsaugos ir socialinės apsaugos, standartai, visose pasaulio valstybėse užtikrintas vieningas intelektinės nuosavybės teisių įgyvendinimo teisinis mechanizmas. Šiuo metu tokios vieningos pasaulinės rinkos nėra sukurta ir mažai tikėtina, kad kada nors bus sukurta. Žinoma, nagrinėjant galimą tarptautinį prekių ženklo savininko teisių išsėmimą, negalima visiškai paneigti ir atmesti šios pozicijos atstovų argumento dėl prekių ženklo funkcijų. Pripažintina, kad prekių ženklo paskirtis yra skirtinga negu, pavyzdžiui, patentų.

Apibendrinant galima teigti, kad vienareikšmiško atsakymo dėl Europos Bendrijų teisėje taikomo regioninio prekių ženklo savininko teisių išsėmimo tinkamumo nėra, tačiau, darbo autorės nuomone, jis iš esmės yra ekonomiškai ir teisiškai pagrįstas mechanizmas. Tačiau atsižvelgiant į nuolatinės diskusijas dėl tarptautinio prekių ženklo savininko teisių išsėmimo, neatmetama galimybė, kad ateityje vis dėlto bus atsisakyta regioninio prekių ženklo savininko teisių išsėmimo. Tai priklausys nuo Europos Sąjungos pasirinktos politikos. Sutinkama nuomonių, kad perėjimą prie tarptautinio prekių ženklo savininko teisių išsėmimo Europos Sąjunga visų pirma pradės nuo atitinkamų sutarčių su svarbiausiais savo prekybos partneriais sudarymo.¹⁹³

---

¹⁹² *Cit. op.* 155.

¹⁹³ GRASSIE, Gill. Parallel Imports and Trade Marks – Where are We? Part I. *E.I.P.R.* [interaktyvus]. 2006, Nr. 28(9) [žiūrėta 2007-03-13], p. 474-479. Prieiga per internetą: <<http://www.westlaw.com>>.

Tačiau, kita vertus, net ir pakeitus prekių ženklo savininko teisių išsėmimo taisyklę ir pradėjus taikyti tarptautinį prekių ženklo savininko teisių išsėmimą Europos Bendrijų prekių ženklų teisėje, ar iš tiesų tai sąlygotų esminius pokyčius? Apibendrinus ETT praktiką intelektinės nuosavybės teisių išsėmimo srityje, matyti, kad didžioji jos dalis yra susijusi būtent su intelektinės nuosavybės teisių išsėmimo instituto taikymu prekių ženklų teisėje. Tačiau teisės doktrinoje pripažįstama, kad prekių ženklo savininko teisių išsėmimo klausimas negali būti nagrinėjamas atsietai nuo kitų intelektinės nuosavybės teisių, jų atžvilgiu taikomos teisių išsėmimo taisyklės.¹⁹⁴ Tokiai pozicijai pritartina, kadangi praktikoje daugelis į rinką išleidžiamų gaminių yra susiję ne tik su prekių ženklais, bet ir su kitomis intelektinės nuosavybės teisėmis.¹⁹⁵ Todėl akivaizdu, kad net ir taikant tarptautinį prekių ženklo savininko teisių išsėmimą, daugumos prekių, išleistų į rinką už EEE ribų, paralelinis importas galės būti sustabdytas pasitelkiant kitas intelektinės nuosavybės teises. Galima teigti, kad siekiant realaus tarptautinio prekių ženklo savininko teisių išsėmimo poveikio, būtina pastarąjį teisių išsėmimą taikyti ir kitų intelektinės nuosavybės teisių atžvilgiu. Tačiau ar tai yra įmanoma? Siekiant atsakyti į šį klausimą, toliau bus analizuojama patento savininko teisių išsėmimo taisyklė.

---

¹⁹⁴ *Cit. op. 57, p. 360.*

¹⁹⁵ Kaip pavyzdys gali būti pateikiamas, pavyzdžiui, kompaktinis diskas. Kompaktiniame diske įrašyta muzika susijusi su autorių teisių ir gretutinių teisių apsauga, pati kompaktinio disko technologija gali būti saugoma patentų teisės, taip pat diskas gali būti pažymėtas ir atitinkamu prekių ženklu. Europos Komisija taip pat yra konstatavusi, kad rinkoje cirkuliuojančių prekių, kurios būtų susijusios tik su prekių ženklų teise, yra santykinai mažas skaičius. Atliktų tyrimų duomenys rodo, kad tokie pramonės sektoriai, kaip, pavyzdžiui, aprangos, alkoholinių ir nealkoholinių gėrimų bei konditerijos, yra dažniausiai susiję tik su prekių ženklų teise, tuo tarpu daugelis kitų pramonės sričių yra susijusios su keliomis intelektinės nuosavybės teisėmis (Žr. *Exhaustion of Trade Mark Rights. Working Document From The Commission Services* [interaktyvus]. [Žiūrėta 2007-02-10]. Prieiga per internetą: <http://ec.europa.eu/internal_market/indprop/docs/tm/exhaust_en.pdf>).

4. PATENTO SUTEIKIAMŲ TEISIŲ IŠSĖMIMAS

4.1. Patentų teisė ir intelektinės nuosavybės teisių išsėmimas

Apibendrinus teisės doktriną, galima daryti išvadą, kad šalia prekių ženklo suteikiamų teisių išsėmimo, patento savininko teisių išsėmimas yra itin aktualus, daug teisinių diskusijų keliantis klausimas. Pažymėtina, kad yra keletas veiksnių, sąlygojančių patento savininko teisių ir prekių ženklo savininko teisių išsėmimo taisyklės skirtingą vertinimą. Šiai pozicijai pritaria, kadangi tarp patentų ir prekių ženklų teisės yra keletas esminių skirtumų, suponuojančių skirtingą nagrinėjamo instituto vertinimą. Visų pirma, nagrinėjant patento savininko teisių išsėmimą, yra pabrėžiama patentinės apsaugos paskirtis, jos ekonominis pagrindimas, patento funkcijos ir jo svarba moksliniams tyrimams, technologijos plėtrai ir Europos Sąjungos ekonomikos augimui. Antra, prekių ženklo savininko teisių išsėmimo taisyklė yra įtvirtinta tiek Prekių ženklų direktyvoje, tiek ir Bendrijos prekių ženklo reglamente, tuo tarpu galiojančio Bendrijos teisės akto, vienareikšmiškai nustatančio patento savininko teisių išsėmimą, nėra.¹⁹⁶ Toliau magistro darbe bus analizuojama patento savininko teisių išsėmimo problematika, aptariant kai kuriuos būtent su patento savininko teisių išsėmimu susijusius aspektus, siekiant atsakyti į klausimą, ar Europos Bendrijų teisėje taikomas patento savininko teisių išsėmimo režimas yra tinkamas, kokios jo pasekmės ir ar yra galimas tarptautinis išimtinių teisių išsėmimas patentų teisėje.

4.1.1. Europos Bendrijų Teisingumo Teismas ir patento suteikiamų teisių išsėmimas

Kaip ir prekių ženklo savininko teisių išsėmimo atveju, patento savininko teisių išsėmimo taisyklė buvo formuojama ETT praktikoje. Viena pirmųjų ir pagrindinių ETT bylų, kurioje buvo suformuota patento savininko teisių išsėmimo taisyklė, yra *Centrafarm v Sterling Drug*¹⁹⁷ byla, išnagrinėta tuo pačiu metu, kaip ir *Centrafarm v Winthrop* byla, analizavusi prekių

---

¹⁹⁶ *Cit. op.* 60, p. 213.

¹⁹⁷ ETT 1974-10-31 sprendimas byloje C-15-74, *Centrafarm BV v. Sterling Drug Inc.* (1974), ECR 01147. Bylos aplinkybės. *Sterling Drug* ir jos dukterinės bendrovės turėjo *Negram* vaistų atžvilgiu patentus įvairiose valstybėse narėse, įskaitant Nyderlandus ir Jungtinę Karalystę. *Centrafarm*, paralelinis importuotojas, Jungtinėje Karalystėje įsigijo didelį vaistų *Negram* kiekį (jie čia buvo pigesni negu Nyderlanduose) ir juos importavo į Nyderlandus. *Sterling Drug*, remdamasi Nyderlanduose turimu patentu, kreipėsi į teismą dėl patento pažeidimo.

ženkle savininko teisių išsėmimą.¹⁹⁸ Šioje byloje teismas pirmą kartą apibrėžė specifinį patento savininko teisių turinį, kuriuo grindžiama patento savininko teisių išsėmimo taisyklė. Patento specifinis turinys apibrėžiamas kaip garantija, kad patento turėtojas, atlyginant už jo kūrybines pastangas, turės išimtinę teisę pats arba suteikus licenciją tretiesiems asmenims naudoti išradimą gaminant prekes ir jas pirmą kartą išleidžiant į rinką.¹⁹⁹ Į patento specifinį turinį patenka ir teisė prieštarauti bet kokiems šių teisių pažeidimams.²⁰⁰

Lyginant ETT pateiktą patento teisių specifinio turinio koncepciją su prekių ženklo specifiniu turiniu, matyti, kad patentų atveju ETT pabrėžė, jog išimtinė pirmojo išleidimo į rinką teisė išradėjui suteikiama kaip atlygis už jo kūrybines pastangas (angl. – *to reward the creative effort of the inventor*). Ši ETT panaudota atlygio koncepcija atspindi doktrinoje nagrinėjamas patentinės apsaugos suteikimo teorijas, patento reikšmę, be to, kaip bus matyti toliau, šis atlygio elementas tampa ypač svarbus analizuojant ir vertinant patento savininko teisių išsėmimo taisyklę.

Nagrinėjant pastarąjį ETT sprendimą, galima teigti, kad patento savininko teisių išsėmimo klausimu yra itin svarbūs sprendimo 11 ir 12 paragrafai. Šiuose paragrafuose ETT konstatavo, kad jeigu patento savininkas galėtų drausti saugomų prekių, išleistų į rinką teisių turėtojo sutikimu kitoje valstybėje narėje, importą, būtų atskiriamos nacionalinės rinkos ir apribota valstybių narių tarpusavio prekyba. Todėl darytina išvada, kad dar šioje byloje, kaip ir analogiškoje su prekių ženklų teise susijusioje *Centrafarm BV v Winthrop BV* byloje, ETT suformavo regioninio patento savininko teisių išsėmimo taisyklę.

4.1.1.1. Patento savininko teisių išsėmimas priverstinės licencijos atveju

Analizuojant ETT praktiką intelektinės nuosavybės teisių išsėmimo klausimu, pažymėtina, kad ETT yra suformavęs keletą itin svarbių taisyklių, susijusių būtent su patento savininko teisių išsėmimu. Viena iš šių taisyklių, kurią dėl sukeliama padarinių būtina nagrinėti atskirai, yra patento savininko teisių išsėmimas priverstinės licencijos atveju.

1883-03-20 Paryžiaus konvencijos dėl pramoninės nuosavybės saugojimo²⁰¹ 5 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad siekiant užkirsti kelią piktnaudžiavimams, kurie gali atsirasti naudojantis išimtinę teisę, kurią duoda patentas, kiekviena Sąjungos šalis turi teisę

---

¹⁹⁸ *Cit. op.* 46.

¹⁹⁹ *Cit. op.* 195, paragrafas 9.

²⁰⁰ ETT šį patento specifinį turinį pakartojo ir kitose bylose. Žr. ETT 1988-03-03 sprendimas byloje C-434/85, *Allen & Hanburys v Generics* (1988), ECR 01245.

²⁰¹ *Cit. op.* 42.

įstatymuose numatyti priemonės priverstinėms licencijoms išduoti. Priverstinės licencijos institutas sąlygoja, kad esant tam tikriems įstatyme nustatytiems pagrindams, fiziniam ar juridiniam asmeniui yra suteikiama teisė naudoti išradimą neatsižvelgiant į patento savininko valią.²⁰² Doktrinoje buvo ir vis dar yra keliamas klausimas, ar priverstinės licencijos atveju patento savininko teisės taip pat yra išsemiamos.

Nors autorių pozicijos šiuo klausimu nėra vienareikšmiškos, tačiau ETT yra suformavęs vieningą poziciją nagrinėjamu klausimu. Pripažįstama, kad pagrindinė byla aptariamam klausimui yra *Pharmon BV v Hoechst AG* byla.²⁰³ ETT konstatavo, kad priverstinės licencijos atveju patento savininko teisės nėra išsemiamos.²⁰⁴ Pastarojo sprendimo 25 paragrafas leidžia teigti, kad pagrindinis argumentas, kuo grindžiama tokia išvada, yra teisių turėtojo sutikimo nebuvimas. Ši pozicija grindžiama ir patento teisių specifinio turinio koncepcija, pagal kurią, patento turinį sudaro patento savininko išimtinė teisė pirmą kartą išleisti į rinką saugomą gaminį, kad jis turėtų galimybę gauti tinkamą atlygį už savo kūrybines pastangas. Todėl, ETT teigimu, siekiant apsaugoti patento savininko turimas išimtinės teises, yra būtina patento savininkui užtikrinti teisę drausti prekių, pagamintų privalomos licencijos pagrindu, importą ir pardavimą.²⁰⁵

Ši ETT pozicija vertintina kaip teisiškai pagrįsta, atitinkanti ankstesniuose sprendimuose suformuotas intelektinės nuosavybės teisių išsėmimo sąlygas, kurių pagrindinė yra teisių turėtojo sutikimas atitinkamų prekių išleidimui į rinką. Šis sutikimas – tai laisvas teisių turėtojo, nagrinėjamu atveju – patento savininko, apsisprendimas saugomą gaminį išleisti į rinką atitinkamoje teritorijoje, nustačius atitinkamas sąlygas. Tuo tarpu priverstinė licencija suteikiama atitinkamos valstybės institucijos sprendimu esant įstatymo nustatytioms sąlygoms. Jeigu egzistuos nustatyti pagrindai, licencija bus suteikta nepaisant to, kad teisių turėtojas tam gali prieštarauti. Licencijos išdavimas ir mokamas atlygis nebus savanoriškų derybų tarp patento savininko ir licencijos gavėjo rezultatas. Atsižvelgiant į tai, darytina išvada, kad ETT pagrįstai konstatavo, jog šiuo atveju negalima teigti, kad pats patento

---

²⁰² Lietuvoje priverstinės licencijos išdavimas yra reglamentuotas Lietuvos Respublikos patentų įstatymo (su pakeitimais ir papildymais) (Valstybės žinios, 1994, Nr. 8-120) VI skirsnyje. Šio įstatymo 38 straipsnyje reglamentuojamas priverstinės abipusės licencijos, kai išradimas susijęs su saugoma augalo veisle, suteikimo klausimas, o 39 straipsnyje nustatytas išradimo naudojimas su Lietuvos Respublikos Vyriausybės leidimu.

²⁰³ ETT 1985-07-09 sprendimas byloje C-19/84, *Pharmon BV v. Hoechst AG* (1985), ECR-02281.

²⁰⁴ *Ibid.*, paragrafas 27.

²⁰⁵ *Ibid.*, paragrafas 26.

savininkas sutiko su leidimu naudoti patentą.²⁰⁶ Tačiau pažymėtina, kad doktrinoje yra sutinkama ir visiškai priešingų pozicijų. *Paul Demaret* nuomone, sutikimo kriterijaus taikymas prekių ženklų teisėje yra suderinamas su pagrindinės prekių ženklų funkcijos apsauga, tuo tarpu sprendžiant patento savininko teisių išsėmimo klausimą, vienintelis klausimas turėtų būti, ar patento savininkas eksporto valstybėje turėjo galimybę turimo patento pagrindu gauti ekonominę naudą, t.y. ETT apskritai turėtų atsisakyti sutikimo testo su patento suteikiamų teisių išsėmimu susijusiose bylose ir remtis vien tik testu, grindžiamu išimtinių teisių ekonominiu turiniu.²⁰⁷ Tokiai pozicijai nepritartina. Mažai tikėtina, darbo autorės nuomone, kad ETT atsisakys savo pozicijos dėl teisių turėtojo sutikimo svarbos intelektualinės nuosavybės teisių išsėmimo, tarp jų ir patentų, bylose.

Kitas diskutuotinas klausimas, susijęs su *Pharmon BV v Hoechst AG* byla, yra tas, ar ETT pagrįstai savo sprendime nepanaudojo Generalinio advokato teiginio, jog priverstinės licencijos atveju turėtų būti taikoma teisių išsėmimo taisyklė tuo atveju, jeigu nacionalinis teismas individualioje byloje nustato, kad patento savininkas savanorišku aktu prisidėjo prie priverstinės licencijos suteikimo.²⁰⁸ Kai kurių autorių nuomone, tokiu atveju teisių išsėmimo taisyklė privalo būti taikoma. Kita vertus, laikantis tokios pozicijos, susiduriama su faktinių aplinkybių vertinimo problematika. Pritartina pozicijai, kad skirtumas tarp priverstinės licencijos ir savanoriškos licencinės sutarties ne visada yra akivaizdus ir paprastas. Teisiškai yra įmanoma situacija, kai priverstinė licencija bus suteikta subjektui, kuris yra teisiškai ar ekonomiškai susijęs su patento savininku. Jeigu saugomos prekės į rinką yra išleidžiamos ekonomiškai ar teisiškai susijusių subjektų, intelektualinės nuosavybės teisių išsėmimo taisyklė paprastai yra taikoma, kadangi laikoma, jog tokiu atveju teisių turėtojo sutikimas yra, prekės į rinką išleidžiamos teisėtai. Todėl pritartina nuomonei, kad tokiu atveju patento savininko teisių išsėmimo taisyklė turi būti taikoma, neatsižvelgiant į tai, kad formaliu požiūriu licencija yra priverstinė.²⁰⁹

---

²⁰⁶ Lietuvos Respublikos patentų įstatymo 39 straipsnyje nustatyta, kad prie prašymo leisti naudoti patentuotą išradimą turi būti pridedami įrodymai, patvirtinantys, kad leidimo siekiantis asmuo prašė, bet negavo patento savininko leidimo naudoti patentuotą išradimą.

²⁰⁷ DEMARET, Paul. *Industrial Property Rights, Compulsory Licences and the Free Movement of Goods under Community Law*. *IIC* [interaktyvus]. 1987, Nr. 2 [žiūrėta 2007-03-07], p. 161-188. Prieiga per internetą: Beck-online duomenų bazė.

²⁰⁸ Generalinis Advokatas šioje byloje taip pat teigė, kad vis dėlto nacionalinis teismas turėtų spręsti, ar privalomos licencijos suteikimas eksporto šalyje nebuvo taip nuspėjamas, kad patento savininko sutikimas tokiai licencijai gali būti suprantamas jau vien tik iš patentinės paraiškos pateikimo šioje valstybėje (*ibid.*).

²⁰⁹ *Cit. op.* 3, p. 86.

4.1.1.2. ETT sprendimai *Merck v Srephar*²¹⁰ ir *Merck v Primecrown* bylose²¹¹

Merck v Stephar byloje ETT suformavo dar vieną taisyklę, susijusią su patento suteikiamų teisių išsėmimu, kuri doktrinoje vertintina gana prieštaringai. Pagrindinis klausimas, nagrinėtas šioje byloje, buvo tas, ar patento savininko teisės yra išsemiamos ir tuo atveju, kai prekė pirmą kartą išleidžiama į rinką valstybėje narėje, kurioje patentinė apsauga tam tikro objekto atžvilgiu yra negalima.²¹² ETT konstatavo, kad nors gaminys pirmą kartą išleidžiamas į rinką valstybėje, kurioje patento apsauga jo atžvilgiu yra negalima, patento savininko teisės yra išsemiamos ir jis netenka galimybės kontroliuoti tolimesnį gaminio platinimą Bendrijos teritorijoje.

Nagrinėjant pastarąjį ETT sprendimą, galima teigti, kad, kaip ir kitose su intelektinės nuosavybės teisių išsėmimu susijusiose bylose, ETT prioritetą suteikė vidaus rinkos funkcionavimo užtikrinimui. ETT dar kartą pabrėžė, kad patento esmė – patento savininkui garantuojama išimtinė teisė pirmą kartą išleisti prekę į rinką, kuri suteikia galimybę išradėjui gauti atlygį už jo kūrybines pastangas. Tačiau kita vertus, komentuodamas patento specifinį turinį, šiame sprendime ETT pirmą kartą pažymėjo, kad ši išimtinė teisė vis dėlto negarantuoja, kad patento savininkas visais atvejais gaus tinkamą atlygį.²¹³ ETT sprendimo analizė leidžia teigti, kad vienas pagrindinių ETT argumentų šiame sprendime yra tas, kad patento savininkas turi teisę pats laisvai nuspręsti, kaip jis eksploatuos patentuotą išradimą, prisiimant visas su savo pasirinkimu susijusias pasekmes, todėl patento savininko teisių išsėmimo taisyklė taikoma ir tuo atveju, jeigu prekės pirmą kartą išleistos į rinką valstybėje, kurioje patentinė apsauga negalima.²¹⁴

Šią poziciją ETT dar kartą patvirtino sujungtose bylose *Merck & Co. v Primecrown Ltd*. Pastarajame sprendime, kaip ir *Merck v Stephar* byloje, teismas esminę reikšmę suteikė patento savininko savanoriškam apsisprendimui pasirinkti pirmojo gaminio išleidimo į rinką vietą. Kita vertus, galima teigti, kad šiame sprendime ETT išplėtė *Merck v Stephar* byloje suformuotą taisyklę, dar labiau paryškinant laisvo patento savininko pasirinkimo svarbą

---

²¹⁰ ETT 1981-07-14 sprendimas byloje C-187/80, *Merck Inc. v. Stephar BV and Petrus Stephanus Exler* (1981), ECR 02063.

²¹¹ ETT 1996-12-05 sprendimas sujungtose bylose C-267/95 ir 268/95, *Merck & Co v Primecrown Ltd & Co* (1996), ECR I-06285.

²¹² Šioje byloje Italijos patentų teisė nesuteikė patentų apsaugos vaistų atžvilgiu.

²¹³ *Cit. op.* 208, paragrafas 10.

²¹⁴ *Ibid.*, paragrafas 11.

patento teisių išsėmimo taisyklės taikymui. ETT konstatavo, kad jeigu patento savininkas neturi laisvos galimybės apsispręsti dėl pirmojo saugomo gaminio išleidimo į rinką vietos, tada teisių išsėmimo taisyklė nebus taikoma. Daroma išvada, kad kai patento savininkas pagal nacionalinę arba Bendrijos teisę yra teisiškai įpareigotas parduoti prekes atitinkamoje valstybėje narėje, tada jis išsaugo teisę drausti importą, t.y. patento savininko teisių išsėmimo taisyklė nebus taikoma.²¹⁵ Atkreiptinas dėmesys, kad šiuo atveju išsėmimo taisyklės netaikymo kriterijus yra tik teisinė pareiga. ETT atmetė moralinę pareigą, kaip patento savininko teisių išsėmimo taisyklės netaikymą.²¹⁶

Literatūroje keliamas klausimas, ar šiose bylose suformuota pozicija yra iš tikrųjų teisiškai pagrįsta, atitinka ETT praktiką intelektinės nuosavybės teisių išsėmimo bylose. Doktrinoje pažymima, kad patentas, atsižvelgiant į jo ekonomines funkcijas, turi garantuoti, kad jo savininkas turės galimybę gauti atlygį už savo inovacijas.²¹⁷ Tuo tarpu tokia galimybė iš patento savininko yra atimama, jeigu taikoma *Merck v Stephar* byloje suformuota taisyklė. Doktrinoje ši pozicija argumentuojama tuo, kad prekių išleidimas valstybėje, kurioje patentinė apsauga nesuteikta, taigi ir neturint išimtinių teisių, kurias suteikia patentas, paprastai sąlygoja, kad prekės bus parduodamos žemesne kaina, negu valstybėje, kurioje išradimas yra patentuotas. Patento suteikimas garantuoja papildomo pelno gavimą, kuris yra atlygis už kūrybines pastangas ir paskata toliau vystyti mokslinius tyrimus, o patento nesant, susiduriama su papildoma konkurencija, dėl ko prekės kaina mažėja. Taigi darytina išvada, kad leidimas importuoti gaminius, parduodamus valstybėje, kurioje nėra patento apsaugos, sumažintų kitoje valstybėje turimo patento vertę.²¹⁸

Galima teigti, kad tam tikru aspektu neigiamas *Merck v Stephar* byloje suformuotos taisyklės ekonomines pasekmes pripažino ne tik kai kurie teisės teoretikai savo darbuose, bet ir Europos Sąjungos institucijos. Teigiama, kad remiantis šiame darbo skyriuje analizuojama ETT praktika, farmacijos pramonė, vykdant Europos Sąjungos plėtrą, siekė naujų narių (tame tarpe ir Lietuvos) stojimo sutartyje turėti specialias nuostatas, padėsiančias išvengti neigiamo

---

²¹⁵ *Cit. op.* 209, paragrafas 50.

²¹⁶ *Ibid.*, paragrafas 53.

²¹⁷ *Cit.op.* 3, p. 107.

²¹⁸ *Ibid.*, p. 103. *Christopher Heath* taip pat neigiamai vertina ETT sprendimą *Merck v. Stephar* byloje dėl jo sukeltų neigiamų ekonominių pasekmių. Šis autorius savo poziciją iš esmės grindžia jau minėtais motyvais, kad prekė, parduota neturint patento, neužtikrina atlygio, kuris galėtų būti gaunamas turint patentą. Patento savininkas bent jau turi turėti galimybę gauti monopolinį pelną eksporto valstybėje, dar prieš tai, kai jo turimos teisės importo valstybėje yra laikomos išnaudotomis. Žr. HEAT, Christopher. Parallel Imports of Patented Pharmaceuticals from the New EU Accession States. *IIC* [interaktyvus]. 2004, Nr. 7 [žiūrėta 2006-11-15], p. 776-786. Prieiga per internetą: Beck-online duomenų bazė.

nagrinėjamos taisyklės poveikio.²¹⁹ To pasėkoje, Akto dėl Čekijos Respublikos, Estijos Respublikos, Kipro Respublikos, Latvijos Respublikos, Lietuvos Respublikos, Vengrijos Respublikos, Maltos Respublikos, Lenkijos Respublikos, Slovėnijos Respublikos ir Slovakijos Respublikos stojimo sąlygų ir sutarčių, kuriomis yra grindžiama Europos Sąjunga, pritaikomųjų pataisų²²⁰ IV priedo 2 dalyje nurodoma, kad Čekijos, Estijos, Latvijos, Lietuvos, Vengrijos, Lenkijos, Slovėnijos ar Slovakijos atžvilgiu farmacijos produkto patento ar papildomos apsaugos liudijimo, kuriam gauti paraiška paduota valstybėje narėje tuo metu, kai tokia apsauga tam produktui negalėjo būti gauta vienoje iš anksčiau minėtų naujųjų valstybių narių, savininkas ar jo teisių perėmėjas gali remtis teisėmis, kurias jam suteikia tas patentas ar papildomos apsaugos liudijimas, siekdamas uždrausti to produkto importą ir prekybą valstybėje narėje ar narėse, kuriose minėtam produktui taikoma patentinė apsauga ar papildoma apsauga, netgi jei produktas pirmą kartą buvo pateiktas į rinką toje naujojoje valstybėje narėje jo paties ar su jo sutikimu. Nors ši taisyklė plačiau nėra detalizuojama ir komentuojama, tačiau galima pritarti nuomonei, jog ja siekiama išvengti neigiamų *Merck v Stephar* bylos pasekmių. Be to, paminėtina, kad panašios nuostatos buvo nagrinėjamos ir pačioje *Merck v Primecrown* byloje, kurioje ETT pripažino, kad stojimo sutartyse numatytos pereinamojo laikotarpio nuostatos buvo nustatytos atsižvelgiant į ETT sprendimą *Merck v Stephar* byloje, siekiant tam tikram laikui atidėti pastarojo sprendimo pasekmes. ETT taip pat pažymėjo, kad jeigu, atsižvelgiant į Bendrijos plėtrą, susidarytų analogiška situacija, kaip *Merck v Stephar* byloje, tuomet galėtų būti nustatytos atitinkamos teisinės priemonės, kaip, pavyzdžiui, Ispanijos ir Portugalijos stojimo sutartyse.²²¹

Kita vertus, net ir pripažinus galimas neigiamas *Merck v Stephar* sprendimo pasekmes, ar galėjo ETT priimti kitokį sprendimą? Nereikia pamiršti ETT argumento, kad šiuo atveju lemiamą vaidmenį turi paties patento savininko apsisprendimas. Kaip matyti ir iš nagrinėtos ETT pozicijos priverstinės licencijos atveju, vienas esminių intelektinės nuosavybės teisių išsėmimo taisyklės taikymo kriterijų yra teisių turėtojo sutikimas, laisvas jo apsisprendimas.²²² Todėl vertintina, kad iš esmės analizuojama taisyklė atitinka ETT

---

²¹⁹ *Ibid.*

²²⁰ OL, 2003 L 236, p. 33.

²²¹ *Cit. op.* 209, paragrafas 39.

²²² Be to, keletą mėnesių prieš sprendimą *Merck v Stephar* byloje, teismas priėmė sprendimą su autorių teise susijusioje *Musik Vertrieb Membran v GEMA* byloje (ETT 1981-01-20 sprendimas sujungtose bylose 55/80 ir 57/80, *Musik Vertrieb Membran v GEMA* (1981), ECR 00147). Šioje byloje ETT taip pat pabrėžė sutikimo, kaip intelektinės nuosavybės teisių išsėmimo sąlygos, svarbą, ir konstatavo, kad intelektinės nuosavybės teisių turėtojas yra laisvas nuspręsti, kur prekes išleisti į rinką pirmą kartą. Kai tik jis įgyvendina šią savo teisę, jis

suformuotą praktiką. Būtų galima teigti, kad *Merck v Stephar* byloje suformuota taisyklė yra nesuderinama su ETT praktika, jeigu patento savininko teisės būtų išsemiamos ir tuo atveju, kai patento savininkas turėtų teisinę pareigą tam tikroje valstybėje išleisti prekes į rinką. Tačiau, kaip minėta, ETT aiškiai *Merck v Primecrown* byloje paneigė tokią galimybę. Teigiamai vertintina ir ETT pozicija, kad teisių išsėmimo taisyklė taikoma, neatsižvelgiant į galimą moralinę pareigą platinti tam tikrą gaminį. Tai, kad teisių išsėmimo taisyklę gali riboti tik teisinė pareiga, gali būti pateisinama tuo, kad, priešingu atveju, būtų sukuriamas teisinis netikrumas ir neapibrėžtumas, kuris galėtų sukelti neigiamus padarinius tiek patento savininkui, tiek ir paralelinės prekybos subjektams.

4.1.2. Patento savininko teisių išsėmimas Bendrijos teisėje

ETT suformuotas prekių ženklo savininko teisių išsėmimas buvo perkeltas į Prekių ženklų direktyvos 7 straipsnį bei Bendrijos prekių ženklo reglamento 13 straipsnį, tuo tarpu patento savininko teisių išsėmimo taisyklė Bendrijos teisės aktų lygiu nėra taip reglamentuota. Tačiau pažymėtina, kad vienareikšmiškai teigti, jog Bendrijoje taikoma patento savininko teisių išsėmimo taisyklė atsispindi tik iš ETT praktikos, negalima. Pozicija dėl Bendrijos pasirinkto patento savininko teisių išsėmimo matyti iš pateiktų teisės aktų projektų.²²³ Be to, svarbi šiuo klausimu ir 1975 m. Liuksemburgo konvencija dėl Bendrosios rinkos Europos patento (toliau tekste – Bendrijos patento konvencija arba Konvencija).²²⁴ Nors pastaroji Konvencija ir neįsigaliojo, tačiau joje esančios nuostatos, reglamentuojančios patento savininko teisių išsėmimą, padeda išsamiau atskleisti Bendrijoje taikomą patento savininko teisių išsėmimą.

Patento suteikiamų teisių išsėmimo taisyklė buvo nustatyta dviejose Konvencijos straipsniuose: 32 straipsnis nustatė Bendrijos patento suteikiamų teisių išsėmimo taisyklę, o 81 straipsnis reglamentavo nacionalinio patento suteikiamų teisių išsėmimą. Bendrijos Konvencijos 32 straipsnyje įtvirtinta, kad Bendrijos patento suteikiamos teisės negali būti

---

privalo priimti visas su tuo susijusias pasekmes. Argumentas, kad dėl tam tikrų teisinių aspektų pirmojo pardavimo valstybėje nebuvo galimybės gauti tinkamą atlygį, neturi reikšmės išsėmimo taisyklės taikymui.

²²³ Paminėtina, kad 1994-01-08 Lietuvos Respublikos patentų įstatyme patento savininko teisių išsėmimo taisyklė neregamentuota.

²²⁴ OL, 1976 L 017, p. 0001 – 0028. Pažymėtina, kad galutinė šios Konvencijos versija priimta 1989-12-15, pasirašius Susitarimą dėl Bendrijos patentų. Žr. *Promoting Innovations Through Patents. Green Paper on the Community Patent and The Patent System in Europe* [interaktyvus]. [Žiūrėta 2007-03-02]. Prieiga per internetą: <http://ec.europa.eu/internal_market/indprop/docs/patent/docs/pat_en.pdf>.

panaudotos prekių, kurios jau buvo išleistos į rinką vienoje iš susitariančių valstybių, atžvilgiu. Iš pastarojo Konvencijos straipsnio matyti, kad jame, kaip ir ETT praktikoje, įtvirtinta regioninis patento savininko teisių išsėmimas, panaikinant nacionalinio patento suteikiamų teisių išsėmimo taisyklės taikymą. Pastebėtina, kad šis straipsnis nustato, jog išsėmimo taisyklei taikyti yra būtinas aiškiai išreikštas patento savininko sutikimas (angl. – *express consent*). Kaip buvo šiame darbe jau nagrinėjama, prekių ženklo suteikiamų teisių išsėmimo atveju tiek Direktyvoje, tiek ir Reglamente naudojamas tik žodis „sutikimas“, o *Davidoff* byloje teismas konstatavo, kad teisių turėtojo sutikimas gali būti ir numanomas (angl. – *implied consent*).²²⁵ Nustatymas, kad būtinas aiškiai išreikštas patento savininko sutikimas, gali būti vertinamas kaip siekimas užtikrinti patento savininko interesus, išvengti bet kokių galimų interpretacijų dėl teisių turėtojo sutikimo. Pastebėtina, kad pateiktame pasiūlyme dėl Bendrijos patento reglamento²²⁶ (toliau tekste – Pasiūlymas dėl Bendrijos patento reglamento) jau naudojama tik sąvoka „sutikimas“, atsisakant detalesnio paaiškinimo.²²⁷ Tai, kad patento savininko teisių išsėmimas yra itin svarbus, reikšmingas teisines ir ekonomines pasekmes sukeliantis institutas, rodo ir protokolo projektas, kuris buvo pateiktas kaip Bendrijos patento konvencijos priedas. Šis protokolą nustatė, kad Konvencijos nuostatų, reglamentuojančių Bendrijos patento ir nacionalinio patento suteikiamų teisių išsėmimą, taikymas turėtų būti atidėtas nuo penkerių iki dešimties metų.²²⁸ Paminėtina, kad Komisija nepritarė tokio protokolo priėmimui, buvo atsižvelgta į ETT praktiką, prioritetą suteikiant vidaus rinkos be sienų sukūrimui, laisvo prekių judėjimo principo užtikrinimui.²²⁹

Patento savininko teisių išsėmimo taisyklė nustatyta ir pasiūlyme dėl Bendrijos patento reglamento.²³⁰ Pastarojo teisės akto 10 straipsnyje įtvirtinta analogiška taisyklė, kaip Bendrijos patentų konvencijoje. Paminėtina, kad tiek paaiškiniame, tiek ir pastarojo straipsnio pavadinime aiškiai pažymėtina, kad nustatomas Bendrijos masto (t.y. regioninis) patento suteikiamų teisių išsėmimas. Taip pat pažymima, kad pastaroji taisyklė yra analogiška Bendrijos prekių ženklo reglamento 13 straipsnyje nustatytai taisyklei. Atsižvelgiant į tai,

---

²²⁵ *Cit. op.* 65.

²²⁶ OL, 2000 C 337, p. 0278-0290.

²²⁷ *Ibid.*, 10 straipsnis.

²²⁸ 1974-04-04 Commission Opinion 74/209/EEC concerning the draft Convention for the European Patent for the Common Market and the Protocol annexed thereto relating to the deferred application of the provisions on the exhaustion of rights attached to Community Patents and National Patents (OL, 1974 L 109, p. 0034-0036).

²²⁹ *Ibid.*

²³⁰ *Cit. op.* 224.

darbo autorės nuomone, galima teigti, kad priėmus Bendrijos patento reglamentą ir pradėjus funkcionuoti Bendrijos patento sistemai, pastarasis Bendrijos patento reglamento straipsnis bus aiškinamas taip pat, kaip ir prekių ženklų atveju, įskaitant draudimą valstybėms narėms savarankiškai nuspręsti dėl tarptautinio teisių išsėmimo. Pasiūlyme dėl Bendrijos patento reglamento, kaip ir Bendrijos patento konvencijoje, numatyta patento savininko teisių išsėmimo taisyklės taikymo išimtis, t.y. nustatyta, kad teisių išsėmimo taisyklė nėra taikoma, jeigu yra teisėtos priežastys savininkui nesutikti su tolesniu prekių komercializavimu. Tokia pat išimtis nustatyta ir Bendrijos prekių ženklo reglamente, tačiau ji pastarajame teisės akte yra praplėsta, pateikiant tokių teisėtų priežasčių pavyzdžius, t.y. Bendrijos prekių ženklo suteikiamų teisių išsėmimo taisyklė nėra taikoma, jeigu išleidus prekes į rinką pasikeitė arba pablogėjo jų kokybė.²³¹ Atsižvelgiant į prekių ženklo paskirtį, pagrindines funkcijas (t.y. kilmės, kokybės funkcijas), ši išimtis yra savaime suprantama, tačiau, vertinant patentinės apsaugos paskirtį, vargu ar ji būtų taikoma patento teisių išsėmimo atveju. Be to, paminėtina, kad analizuotoje ETT byloje *Centrafarm BV v Sterling Drug* ETT 26-30 sprendimo paragrafuose konstatavo, kad produkto kokybės kontrolė negali būti priešastimi riboti paralelinį importą.²³²

4.2. Regioninis patento suteikiamų teisių išsėmimas. Ar galimas kitoks pasirinkimas?

Ankstesniuose šio darbo skyriuose nagrinėta ETT praktika dėl patento savininko teisių išsėmimo, Bendrijos patento konvencija, pasiūlymas dėl Bendrijos patento reglamento rodo, kad Europos Sąjungos teisėje pasirinktas regioninis patento savininko teisių išsėmimo principas. Kaip buvo nagrinėta, *Silhouette* byloje ETT aiškiai konstatavo, kad valstybės narės nėra laisvos pasirinkti tarptautinio prekių ženklo savininko teisių išsėmimo ir Bendrijoje taikomas tik regioninis prekių ženklo savininko teisių išsėmimas. Tuo tarpu doktrinoje sutinkama nuomonių, kad nacionalinei patentų teisei nesant pilnai harmonizuotai, valstybės narės yra laisvos pasirinkti, kokį patento savininko teisių išsėmimą jos taikys.²³³ Pavyzdžiui, *Christopher Heat* nuomone, nesant patentų teisės harmonizavimo Bendrijos mastu, valstybės

---

²³¹ Bendrijos prekių ženklo reglamento 13 straipsnio 2 dalis.

²³² WHISH, Richard. *Competition Law*. 5th ed. United Kingdom: Lexis Nexis, 2003, p. 767.

²³³ Teigiama, kad Anglijoje buvo taikomas tarptautinis patento savininko teisių išsėmimas. Žr. NORMAN, Helen. *Parallel Imports from Non-EEA Members States : The Vision Remains Unclear*. *E.I.P.R.* [interaktyvus]. 2000, Nr. 22(4) [žiūrėta 2007-03-13], p. 159-170. Prieiga per internetą: <<http://www.westlaw.com>>.

narės yra laisvos nustatyti netgi nacionalinį patento savininko teisių išsėmimo režimą.²³⁴ Tokia pozicija vertintina kritiškai, ypač dėl nacionalinio patento savininko teisių išsėmimo. EB sutarties nuostatos, reglamentuojančios laisvą prekių judėjimą Bendrijos teritorijoje, bei ETT suformuota vienareikšmiška praktika nagrinėjamu klausimu užkerta kelią taikyti nacionalinį patento savininko teisių išsėmimą.

Antroje šio magistro darbo dalyje buvo analizuojami regioninio ir tarptautinio prekių ženklo savininko teisių išsėmimo pozicijų argumentai, nagrinėjamos galimos Prekių ženklų direktyvos 7 straipsnio keitimo galimybės. Regioninio ir tarptautinio prekių ženklo savininko teisių išsėmimo sukeliama ekonominiai padariniai buvo analizuojami itin plačiai, įvairios tarptautinės organizacijos yra pateikusios savo pozicijas dėl galimo tarptautinio prekių ženklo savininko teisių išsėmimo principo įvedimo į Europos Sąjungos teisę. Tuo tarpu patento suteikiamų teisių išsėmimo klausimu, galima teigti, situacija yra kitokia. Apžvelgus Europos Komisijos veiklą, pateiktus dokumentus patentų teisės srityje²³⁵, pastebėtina, kad patento savininko teisių išsėmimo klausimu nėra atlikta tokių studijų, kokios yra atliktos prekių ženklo savininko teisių išsėmimo klausimu. Vienoje paskutiniųjų Komisijos surengtų diskusijų dėl ateities patentų politikos Europos Sąjungoje diskutuojama dėl patentų svarbos Europos Sąjungos ekonomikai, dėl Bendrijos patento ateities, dėl patento kokybės užtikrinimo, suteikimo procedūrų supaprastinamo ir etc., tačiau, kaip matyti, patento savininko teisių išsėmimo klausimas nenagrinėjamas.²³⁶ Tačiau tokia situacija jokių būdu neleidžia teigti, kad patento savininko teisių išsėmimas yra mažiau reikšmingas negu prekių ženklo savininko teisių išsėmimas. Atsižvelgiant į patentų teisės svarbą, galima teigti netgi priešingai. Tai, kad Komisija kol kas nėra plačiau analizavusi patento savininko teisių išsėmimo klausimo, gali būti paaiškinama tuo, kad, kaip minėta, patento savininko teisių išsėmimo taisyklė kol kas nėra taip reglamentuota teisės aktų lygiu, kaip prekių ženklo savininko teisių išsėmimas, be to, istoriškai doktrinoje mažai diskutuojama dėl galimo tarptautinio patento savininko teisių išsėmimo. Vis dėlto, darbo autorės nuomone, jeigu būtų nuspręsta prekių ženklų teisėje taikyti tarptautinį teisių išsėmimą, neišvengiamai tektų nagrinėti ir patento savininko teisių išsėmimo klausimą. Taigi ar būtų įmanomas tarptautinis

---

²³⁴ HEAT, Christopher. *Parallel Imports of Patented Pharmaceuticals from the New EU Accession States*. IIC [interaktyvus]. 2004, Nr. 7 [žiūrėta 2006-11-13], p. 778. Prieiga per internetą: Beck-online duomenų bazė.

²³⁵ *European Commission. Internal Markets. Patents* [interaktyvus]. [Žiūrėta 2007-03-17]. Prieiga per internetą: <http://ec.europa.eu/internal_market/indprop/patent/index_en.htm#patent>.

²³⁶ *Future Patent Policy in Europe. Public Hearing* [interaktyvus]. 2006-07-12 [žiūrėta 2007-03-10]. Prieiga per internetą: <http://ec.europa.eu/internal_market/indprop/docs/patent/hearing/preliminary_findings_en.pdf>.

patento savininko teisių išsėmimas? Kokias pasekmes jis sąlygotų? Ar regioninis patento savininko teisių išsėmimas, suformuotas ETT, yra tinkamas pasirinkimas?²³⁷

Priešingai negu prekių ženklų teisėje, patentų teisėje istoriškai prioritetas buvo skiriamas nacionaliniam patento savininko teisių išsėmimui.²³⁸ Teisės doktrinoje pažymima, kad viena pagrindinių to priežasčių – skirtinga patentinės apsaugos ir prekių ženklo suteikiamos apsaugos paskirtis.²³⁹ Apibendrinus doktrinoje pateikiamus patento savininko teisių išsėmimo taisyklės vertinimus, galima daryti išvadą, kad vienas pagrindinių faktorių, įtakančių patento savininko teisių išsėmimo taisyklės vertinimą, yra patento suteikimo tikslai, patentų teisės ekonominis pagrindimas.²⁴⁰

Doktrinoje išskiriama keletas pagrindinių teorijų, kuriomis grindžiamas patentinės apsaugos suteikimas. Viena iš šių teorijų - prigimtinių teisės teorija (angl. – *the natural law theory*), kuri teigia, kad išradėjai turi moralinę teisę į savo intelektinę nuosavybę. Kita teorija – tai vadinamoji atskleidimo teorija (angl. – *the disclosure theory*). Pagal ją, pagrindinis patentų sistemos tikslas yra ne tiek skatinti išradimus, bet paskatinti išradėjus atskleisti naujas technines idėjas.²⁴¹ Likusios dvi teorijos – tai atlygio teorija (angl. – *the reward theory*) ir paskatinimo teorija (angl. – *the incentive theory*). Atlygio teorija teigia, kad visuomenė turi pareigą atlyginti išradėjui už jo prisidėjimą prie mokslinio progreso. Paprasčiausias būdas užtikrinti, kad jis gaus tinkamą atlygį, yra išimtinės teisės eksploatuoti savo išradimą suteikimas. Paskatinimo teorija grindžiama teiginiu, kad asmenys yra labiau linkę investuoti savo lėšas į mokslinius tyrimus tada, kai jiems garantuojama išimtinė teisė eksploatuoti savo išradimą. Nors visos šios teorijos tarpusavyje yra susijusios, tačiau, galima daryti išvadą, kad atlygio ir paskatinimo teorijos doktrinoje pabrėžiamos dažniausiai. Kaip buvo minėta, ETT, apibrėždamas patento specifinį turinį, nurodo, kad išimtinė teisė

---

²³⁷ Tarptautinis komercijos skyrius (angl. - *International Chamber of Commerce (ICC)*) atliko tyrimą dėl šios organizacijos narių pozicijos intelektinės nuosavybės teisių išsėmimo srityje. Iš atlikto tyrimo matyti, kad 76.6% Europos respondentų buvo prieš tarptautinį patento savininko teisių išsėmimą. Už tarptautinį patento savininko teisių išsėmimą pasisakė 12.5% apklaustųjų. Tuo tarpu tarptautinį prekių ženklo savininko teisių išsėmimą palaikė 18.8% respondentų. Žr. ICC. *Policy Statement. Exhaustion of Intellectual Property Rights* [interaktyvus]. 2000-01-07 [žiūrėta 2007-02-05]. Prieiga per internetą: <<http://www.iccwbo.org/id448/index.html?cookies=no#annex1>>.

²³⁸ GANEA, Peter. *Exhaustion of IP Rights : Reflections from Economic Theory* [interaktyvus]. 2006 [žiūrėta 2006-12-10]. Prieiga per internetą: <<http://www.iir.hit-u.ac.jp/file/WP06-02Ganea.pdf>>. Pavyzdžiui, Vokietijoje iki Bendrijos teisės harmonizavimo istoriškai tarptautinis intelektinės nuosavybės teisių išsėmimas buvo taikomas tik prekių ženklų teisėje (*cit. op.* 233).

²³⁹ *Cit. op.* 3, p. 243.

²⁴⁰ *Cit. op.* 6.

²⁴¹ *Ibid.*

suteikiama išradėjui kaip atlygis už jo kūrybines pastangas.²⁴² Taigi ETT doktrinoje taip pat pastebėtina atlygio teorija. Darbo autorės nuomone, analizuojant klausimą, ar įmanomas tarptautinis patento savininko teisių išsėmimas, reikia nagrinėti, ar toks teisių išsėmimo principas būtų suderinamas su patento savininko teise gauti tinkamą atlygį už savo patirtas investicijas, ar būtų skatinamos tolimesnės inovacijos.

Europos Komisija yra pažymėjusi, kad prekių ženklas visų pirma skirtas nurodyti atitinkamos prekės komercinę kilmę, t.y. jis visų pirma yra tam tikra garantija vartotojui, padedanti skirti vieno gamintojo prekes nuo kito gamintojo prekių.²⁴³ Tuo tarpu patentas yra pagrindinis teisinis instrumentas, kuris skatina investicijas į mokslinius tyrimus ir technologijų plėtrą. Jo suteikimas užtikrina patento savininkui investicijų grąžą, kuri yra būtina, kad ir toliau būtų diegiamos naujovės, ko pasekoje didinamas Europos Sąjungos pramonės konkurencingumas.²⁴⁴ Doktrinoje pripažįstama, kad negalėjimas apsaugoti išradimo nuo kopijavimo ir imitavimo sąlygotų investicijų susigrąžinimo sumažėjimą, o tai gali turėti neigiamas pasekmes tolimesniems tyrimams.²⁴⁵ Patentas teisių turėtojui suteikia rinkos galią, pasireiškiančia išimtinė teise tiekti į rinką saugomą gaminį. Šis išimtinumas leidžia patento savininkui nustatyti kainas virš esamų gamybos kaštų, tokiu būdu susigrąžinant lėšas, patirtas išradimo sukūrimui, ir skatinant toliau jas reinvestuoti.²⁴⁶ *Peter Ganea*, nagrinėdamas patento savininko teisių išsėmimo klausimą, patento suteikimą vertina kaip vienos rinkos klaidos priėmimą, t.y. suteikimas monopolistinės kainų nustatymo veikimo laisvės, kurią sąlygoja patento suteikiama išimtinė teisė išleisti į rinką tam tikrą patentuotą gaminį. Tačiau, autoriaus nuomone, tai yra būtina siekiant pašalinti kitą rinkos neigiamą aspektą – t.y. vadinamąjį inovacijų pasisavinimą (ang. – *free riding on innovative efforts*), kuris ilgainiui panaikina paskatas konkuruoti kokybės ir inovacijų aspektu.²⁴⁷

---

²⁴² *Cit.op.* 200.

²⁴³ *Exhaustion of Trade Mark Rights. Working Document From The Commission Services* [interaktyvus]. [Žiūrėta 2007-02-10]. Prieiga per internetą: <http://ec.europa.eu/internal_market/indprop/docs/tm/exhaust_en.pdf>.

²⁴⁴ *Promoting Innovations Through Patents. Green Paper on the Community Patent and The Patent System in Europe* [interaktyvus]. [Žiūrėta 2007-03-02]. Prieiga per internetą: <http://ec.europa.eu/internal_market/indprop/docs/patent/docs/pat_en.pdf>. Taip pat žr. *The follow-up to the Green Paper on the Community Patent and the Patent System in Europe* [interaktyvus]. [Žiūrėta 2007-03-16]. Prieiga per internetą: <http://ec.europa.eu/internal_market/indprop/docs/patent/docs/8682_en.pdf>.

²⁴⁵ JONES, Alison; SUFRIN, Brenda. *EC Competition Law. Texts, Cases and Materials*. Oxford: University Press, 2001, p. 565.

²⁴⁶ *Ibid.*

²⁴⁷ *Cit. op.* 238.

Doktrinoje pažymima, kad patento vertė yra susijusi su teritorija, kurioje patento suteikiamos teisės yra išsemiamos. Kuo siauresnė ši teritorija, tuo didesnė patento vertė. Autoriai, pasisakantys už kuo platesnį patento savininko teisių išsėmimą, nurodo, kad tokiu būdu bus išvengta kainų diferencijavimo tarp skirtingų geografinių rinkų, teisių išsėmimo sąlygota paralelinė prekyba sumažins patento savininko monopolistinę laisvę nustatyti kainas, dėl ko kainos būtų nustatomos mažesnės. Šiais argumentais, kaip minėta, yra motyvuojama ir tarptautinio prekių ženklo savininko teisių išsėmimo šalininkų pozicija. Patento savininko teisių išsėmimo atveju šiam argumentui atremti doktrinoje pasitelkiama vadinamoji *Ramsey* teorija (angl. – *the theory of Ramsey pricing*).²⁴⁸ Ekonominė analizė pagrįsta teorija teigia, kad efektyviausias būdas atgauti mokslinių tyrimų kaštus, kada prekės yra parduodamos skirtingose rinkose, yra taikant tam tikrą kainų diferencijavimą.²⁴⁹

Patento savininko teisių išsėmimo klausimas kelia itin daug probleminių klausimų farmacijos srityje. Net ir tarptautinio patento savininko teisių išsėmimo šalininkai pripažįsta, kad šis pramonės sektorius turėtų būti nagrinėjamas atskirai, ir vargu, ar tarptautinis patento teisių išsėmimas būtų pateisinamas šiame sektoriuje.²⁵⁰ Darbo autorės nuomone, farmacijos pramonė yra tas sektorius, kuriame ir regioninis patento teisių išsėmimas tam tikru aspektu galėtų būti kvestionuotinas. Patento teisių išsėmimo klausimo problematiką patentuotų vaistų atžvilgiu sąlygoja keletas veiksnių. Visų pirma, vaistų pramonė yra ta sritis, kurioje yra platus valstybinis reguliavimas, ypač kainų srityje, dėl ko valstybėse narėse vaistų kainos skiriasi ženkliai. Dėl valstybinio vaistų kainos reglamentavimo vaistus gaminančios bendrovės konkuruoja pagrinde ne kainų, bet inovacijų aspektu, todėl šioje pramonės srityje yra ypatingai svarbi patento užtikrinama investicijų grąža.²⁵¹ Antra, vaistų pramonė pasižymi itin didelėmis laiko ir lėšų sąnaudomis. Trečia, atsižvelgiant į vaisto, kaip prekės, visuomeninę svarbą, būtina užtikrinti pusiausvyrą tarp galimybės įsigyti vaistų kiekvienam asmeniui už prieinamą kainą ir patento savininko interesų.²⁵² Todėl doktrinoje patento savininko teisių išsėmimo klausimas vaistų sektoriuje dažnai analizuojamas ir moraliniu

---

²⁴⁸ *Cit. op.* 175.

²⁴⁹ *Peter Ganeva* teigimu, plataus patento suteikiamų teisių išsėmimo šalininkų argumentai gali būti pateisinami tuo atveju, jeigu monopolistas nepagrįstai nustato aukštas kainas, tuo piktnaudžiaudamas savo padėtimi. Tačiau nagrinėjant patento suteikiamų teisių išsėmimo klausimą, negalima teigti, kad patento savininkas piktnaudžiauja savo turima rinkos galia, kada jis eksploatuoja savo kainų nustatymo laisvę, kuri kyla iš išimtinės teisės suteikimo (*cit. op.* 238).

²⁵⁰ Nors yra ir priešingų nuomonių. Pavyzdžiui, *Tshimanga Kongolo* teigia, kad besivystančiose valstybėse, ypač Afrikos valstybėse, turi būti taikomas tarptautinis patento savininko teisių išsėmimas (*cit.op.* 11).

²⁵¹ *Cit. op.* 57, p. 12.

²⁵² PPO taip pat pažymi, kad būtina derinti tiek viešąjį interesą, tiek ir patento savininko privačius interesus. (*cit.op.* 11).

aspektu, kuris dažniausiai, kaip pastebėtina, yra susijęs su patentų saugomų vaistų, skirtų kovoti su tokiomis ligomis kaip, pavyzdžiui, AIDS, paraleline prekyba. Atsižvelgiant į pastarųjų vaistų svarbą, AIDS paplitimo teritorijas, teigiama, kad būtina sudaryti visas sąlygas, jog šie vaistai būtų prieinami ne tik išsivysčiusių valstybių gyventojams, bet ir neturtingųjų valstybių piliečiams. Vaistų gamintojai gali tiekti su AIDS padedančius kovoti vaistus besivystančioms šalims ypatingai žema kaina ir taip užtikrinti jų prieinamumą tų valstybių gyventojams. Akivaizdu, kad daugelyje Europos valstybių, atsižvelgiant į ekonomikos lygį jose, tie patys patentuoti vaistai bus parduodami jau visai kitokia, žymiai aukštesne kaina. Kainų skirtumo sąlygotos paralelinės prekybos neišvengiamas ekonominis padarinys – mažesnės kainos Europos valstybėse, dėl ko yra mažinamas vaistų gamintojų bendrasis pelnas. Tai gali sąlygoti tyrimų mažinimą, dėl ko gali būti užkirtas kelias efektyvesnių vaistų gamybai. Remiantis šiais argumentais, kai kurie autoriai netgi pasisako už nacionalinio patento suteikiamų teisių išsėmimo taikymą farmacijos sektoriuje.²⁵³

Tai, kad tarptautinis patento savininko teisių išsėmimas, ypatingai vaistų pramonėje, būtų ypač žalingas, parodo ir 2003-05-26 Tarybos reglamentas Nr. 953/2003, nustatantis siekimą išvengti prekybos tam tikrais pagrindiniais vaistais nukreipimo į Europos Sąjungą.²⁵⁴ Šio Reglamento preambuleje pažymėta, kad būtina nustatyti skirtingas kainas išsivysčiusių šalių ir skurdžiausių besivystančių šalių rinkose, kad būtų galima užtikrinti, jog skurdžiausioms besivystančioms šalims pagrindiniai farmacijos produktai būtų tiekiami ženkliai sumažintomis kainomis.²⁵⁵ Pagrindinis šio Reglamento tikslas - užkirsti kelią skirtingų kainų produktų importui į Bendriją.²⁵⁶

Nagrinėjamu klausimu paminėtinas ir 2006-09-27 Pirmosios instancijos teismo sprendimas *GlaxoSmithKline Services Unlimited v Commission of the European Communities* byloje (toliau tekste – *Glaxo* byla)²⁵⁷. Pažymėtina, kad pastaroji byla buvo susijusi su konkurencijos teise, tačiau joje konstatuotas aplinkybes, darbo autorės nuomone, galima pasitelkti ir analizuojant patento savininko teisių išsėmimo problematiką. *Glaxo* byloje proceso dalyviai, siekdami atskleisti paralelinės prekybos vaistais sukeltus

---

²⁵³ ZIKER, Dana. *Facilitating Access of AIDS Drugs While Maintaining Strong Patent Protection* [interaktyvus]. 2001-07-12 [žiūrėta 2007-02-03]. Prieiga per internetą: <<http://www.law.duke.edu/journals/dltr/articles/2001dltr0042.html>>.

²⁵⁴ OL, 2003 L 135, p. 5.

²⁵⁵ *Ibid.*, preambulės 5 punktas.

²⁵⁶ *Ibid.*, preambulės 9 punktas.

²⁵⁷ Pirmosios instancijos teismo 2006-09-27 sprendimas byloje T-168/01, *GlaxoSmithKline Services Unlimited v Commission of the European Communities* (2006), ECR 00000.

neigiamus padarinius, pateikė keletą ekonominių tyrimais pagrįstų studijų, rodančių, kokias neigiamas ekonomines pasekmes vaistų gamintojų atžvilgiu sukelia paralelinė prekyba vaistais.²⁵⁸ Šioje byloje pažymėta, kad patentuotų vaistų, kompensuojamų nacionalinės sveikatos draudimo sistemos, sektorius pasižymi tuo, kad inovacijos vaidina svarbiausią vaidmenį, nulemiantį konkurenciją. Mokslinių tyrimų išlaidos yra esminės, žymiai didesnės nei daugelyje kitų pramonės sričių.²⁵⁹ Kadangi investicijos į mokslinius tyrimus yra brangios, rizikingos, ilgalaikės, todėl šios investicijos daugiausiai yra finansuojamos iš bendrovės nuosavų lėšų, šis finansavimas yra priklausomas nuo bendrovės, patento savininkės, esamo pelno ir nuo numatyto pelno. Svarbus aspektas tas, kad buvo pateikti konkretūs įrodymai, kaip konkretaus vaistų gamintojo pelnas sumažėjo dėl paralelinės prekybos iš Ispanijos į Angliją, taip pat duomenys, rodantys sumažėjusį mokslinių tyrimų finansavimą, bei tai, kad dėl paralelinės prekybos sąlygoto mažesnio pelno reinvestuojama mažesnė gauto pelno dalis, atsisakoma labiau rizikingų ar mažiau pelningų projektų, o tai gali užkirsti kelią visuomenei naudingiems projektams. Proceso dalyviai byloje pažymėjo, kad vaistų kompanijos nekontroliuoja vaistų kainos daugelyje valstybių narių. Jos sutinka nacionalinei rinkai tiekti atitinkamus vaistus su sąlyga, kad kaina, nustatyta atitinkamų valstybės institucijų, leidžia joms padengti jų ribinius kaštus, tačiau bendrovėms būtina, kur įmanoma, atgauti lėšas, padengiančias jų visas bendras mokslinių tyrimų išlaidas. Nagrinėjamoje byloje buvo teigiama, kad skirtinga kainų sistema leis padengti visas mokslinių tyrimų išlaidas, užtikrinant, kad nustatytos kainos kiekvienoje valstybėje atitiks šios valstybės galutinio vartotojo galimybes.²⁶⁰

Pirmosios instancijos teismas, nors vienareikšmiškai ir nepatvirtino minėtų argumentų, tačiau proceso dalyvių pateiktus argumentus pripažino svarbiais ir patikimais, kurie galėtų sąlygoti ir individualios išimties suteikimą pagal EB sutarties 81 straipsnio 3 dalį. Paminėtina, kad iš esmės neigiamas paralelinės prekybos poveikis inovacijoms pažymėtas ir 1998-11-25 Europos Komisijos komunikate.²⁶¹ Jame patvirtinta, kad vaistų pramonė privalo skirti daug lėšų moksliniams tyrimams, todėl ji turi pasiekti pakankamo lygio pelningumą, kad galėtų skirti lėšų naujų farmacijos produktų kūrimui.

---

²⁵⁸ *Cit. op. 57, p. 256.*

²⁵⁹ Šioje nagrinėjamoje byloje nurodyta, kad išlaidos, skirtos moksliniams tyrimams, sudarė apie 14 % konkretaus vaistų gamintojo apyvartos.

²⁶⁰ *Cit. op. 255, paragrafas 259.*

²⁶¹ *Commission Communication on the Single Market in Pharmaceuticals* [interaktyvus]. 1998-11-25 [žiūrėta 2007-03-01]. Prieiga per internetą: <http://ec.europa.eu/enterprise/library/lib-regulation/doc/com-98-588_en.pdf>.

Taigi galima daryti išvada, kad dėl skirtingo reglamentavimo kiekvienoje valstybėje narėje paralelinė prekyba vaistais kelia ypatingas problemas netgi Bendrijos viduje. Darytina išvada, kad tarptautinis patento savininko teisių išsėmimas būtų apskritai nepateisinamas ne tik ekonominiu, bet ir moraliniu aspektu, kadangi tikėtina, kad tokiu atveju būtų atsisakyta tiekti prekes į tam tikras rinkas, o tai gali turėti neigiamas pasekmes vartotojų interesams.²⁶² Taip pat galima teigti, kad patento suteikiamų teisių išsėmimo problema farmacijos sektoriuje tampa vis aktualesnė besiplečiant Europos Sąjungos narių skaičiui, didėjant valstybių narių ekonomikų skirtumams. Teigtina, kad tarptautinis patento savininko teisių išsėmimas itin silpnintų ir kitų sričių patentus, kas būtų nesuderinama patentinės apsaugos paskirtimi. Paminėtina, kad kai kurie autoriai, neatmetantys tarptautinio patento savininko teisių išsėmimo taikymo galimybes, nurodo, jog tarptautinio teisių išsėmimo sąlygoti neigiami padariniai galėtų būti pašalinami, nustatant paraleliniams importuotojams tam tikro dydžio mokesčių, kuris būtų skiriamas į atitinkamą mokslinių tyrimų fondą.²⁶³ Manytina, kad tokią sistemą praktikoje būtų sunku realizuoti, ir ji neatsvertų neigiamų tarptautinio patento savininko teisių išsėmimo padarinių.

Europos Komisija yra pažymėjusi, jog Europos Sąjunga inovacijų srityje atsilieka nuo JAV, dėl ko yra būtina stiprinti patento vertę.²⁶⁴ Pažymėtina, kad JAV taiko nacionalinį patento savininko teisių išsėmimą (tai itin pabrėžta *Jazz Camera Photo v International Trade Commission* byloje).²⁶⁵ Žinoma, nacionalinis patento savininko teisių išsėmimas Bendrijos teritorijoje akivaizdžiai prieštarautų EB sutarties tikslams, suformuotai ETT praktikai, todėl

---

²⁶² *Cit. op.* 175.

²⁶³ LOVE, J.; FLYNN, S. *Legal and Policy Issues Concerning Parallel Trade (aka Re-importation) of Pharmaceuticals Draugs in the United States* [interaktyvus]. 2004-03-31 [žiūrėta 2007-03-01]. Prieiga per internetą: <<http://www.cptech.org/ip/fsd/love03312004.pdf>>.

²⁶⁴ *Cit. op.* 244.

²⁶⁵ *Cit. op.* 263. Kita vertus, paminėtina, kad Japonijoje situacija yra kitokia. Teigiama, kad situacija intelektinės nuosavybės teisių išsėmimo srityje pasikeitė po Aukščiausiojo Teismo sprendimo *BBS Kraftverzeug Technik AG v Racimax Japan KK* byloje. Šioje byloje teismas konstatavo, kad kai saugomas gaminys yra perkamas už Japonijos ribų, yra daroma prielaida, kad šis gaminys gali būti importuojamas į Japoniją ir čia perparduodamas. Patento savininkas gavo patento teikiamą naudą pirmojo pardavimo metu, todėl jis negali antrą kartą įgyvendinti savo turimų teisių. Suteikiant patento savininkui teisę ir toliau kontroliuoti gaminio platinimą, nepagrįstai būtų gaunama dviguba nauda. Kita vertus, negalima teigti, kad Japonijos Aukščiausiasis Teismas pritaikė tarptautinio patento suteikiamų teisių išsėmimo taisyklę. Kai kurie autoriai teigia, kad Japonijoje pritaikyta numanomo sutikimo doktrina. Galima teigti, kad iš tikrųjų minėtame Japonijos teismo sprendime buvo panaudota keletas kriterijų, nebūdingų tarptautinio teisių išsėmimo doktrinai. Visų pirma, teismas konstatavo, kad patento savininkas gali išsaugoti savo visas patento suteikiamas teises, jeigu sutartyje bus nurodyta, kad pirkėjas negali importuoti atitinkamų prekių į Japoniją. Žinoma, tokia sutarties sąlyga, jos galiojimas turėtų būti vertinama konkurencijos teisės aspektu. Pastarojoje byloje teismas taip pat konstatavo, kad jeigu tam tikri apribojimai būtų nustatyti patento savininkui, pavyzdžiui, patentuotas gaminys buvo išleistas į rinką valstybėje narėje, kurioje yra nacionalinė kainų kontrolė, tuomet laikytina, kad patento savininko teisės nėra išnaudotos ir jis gali drausti importą į Japonijos teritoriją. Žr. *Cit. op.* 175.

jo taikymo galimybė atmestina. Aptarti argumentai rodo, kad tuo labiau nepateisinamas būtų tarptautinio patento savininko teisių išsėmimas, todėl darytina išvada, kad Europos Sąjungos pasirinktas regioninis patento savininko teisių išsėmimas yra tinkamas ir pagrįstas. Kartu pastebėtina, kad vaistų pramonėje, atsižvelgiant į egzistuojantį valstybinį reglamentavimą ir į kitas analizuotas aplinkybes, šis regioninis teisių išsėmimo principas vis dėlto sąlygoja ir tam tikras neigiamas ekonomines pasekmes. Tarptautinis patento savininko teisių išsėmimas būtų nepateisinamas dar ir todėl, kad patentinės apsaugos laikas yra ribotas, patento savininkas gali naudotis išimtinėmis teisėmis tik ribotą laiką.

Taigi pripažinus, kad regioninio patento savininko teisių išsėmimo taisyklės išplėtimas yra negalimas, iš esmės, darbo autorės manymu, netektų prasmės ir prekių ženklo savininko teisių išsėmimo taisyklės išplėtimas. Vargu, ar būtų teisiniu ir ekonominiu aspektu pateisinama situacija, kai skirtingų intelektinės nuosavybės teisių atžvilgiu taikomas skirtingas intelektinės nuosavybės teisių išsėmimo režimas. Tarptautinio teisių išsėmimo taisyklės įvedimas tik prekių ženklų teisėje iš tikrųjų įtakotų tik dalį industrijos sričių. Taip yra todėl, kad, kaip jau minėta, daugelis paraleliai importuojamų prekių yra susijusios su keletu, o ne su viena intelektinės nuosavybės teisės sritimi.²⁶⁶ Reikšmingos ekonominės pasekmės visai Europos Sąjungos pramonei būtų tuo atveju, jeigu tarptautinis teisių išsėmimas būtų taikomas visų intelektinės nuosavybės teisių atžvilgiu.

---

²⁶⁶*Cit.op.* 243.

5. INTELEKTINĖS NUOSAVYBĖS TEISIŲ IŠSĖMIMAS SKAITMENINĖJE ERDVĖJE

Magistro darbe pagrindinis dėmesys skiriamas prekių ženklo savininko ir patento savininko teisių išsėmimui, Europos Bendrijų teisėje taikomo regioninio teisių išsėmimo principo pagrįstumo, jo pasekmių įvertinimui. Europos Sąjungoje regioninis teisių išsėmimo principas taikomas ir kitų intelektinės nuosavybės teisių atžvilgiu, įskaitant ir autorių teisę. Analizuojant tiek prekių ženklo savininko teisių išsėmimą, tiek ir patento suteikiamų teisių išsėmimo klausimą, matyti, kad teisių išsėmimo taisyklė taikoma teisių turėtojui ar jo sutikimu prekes pirmą kartą išleidus į rinką EEE teritorijoje. Analogiškos intelektinės nuosavybės teisių išsėmimo taisyklės taikymo sąlygos galioja ir autorių teisėje, tačiau doktrinoje vis dažniau keliamas klausimas, ar teisių išsėmimo taisyklė turėtų būti taikoma ir tokiu atveju, kai, pavyzdžiui, internetu teisėtai parsisiunčiamas tam tikras muzikinis kūrinys, perkama ir parsisiunčiama tam tikra programinė įranga. Atsižvelgiant į didėjančią šio klausimo aktualumą, darbo autorės manymu, būtina jį koncentruotai aptarti šalia kitų šiame magistro darbe nagrinėtų klausimų.

2001-05-22 Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2001/29/EB dėl autorių teisių ir gretutinių teisių informacinėje visuomenėje tam tikrų aspektų suderinimo²⁶⁷ (toliau tekste – Informacinės visuomenės direktyva) 4 straipsnio 2 dalis nustato, kad kūrinio originalo ar kopijų platinimo teisė nėra laikoma išsemta Bendrijoje, išskyrus tuos atvejus, kai teisių turėtojas Bendrijoje pirmą kartą tą objektą parduoda ar kitaip perleidžia jo nuosavybę arba tai daroma jo sutikimu. Remiantis šia nuostata, yra akivaizdu, kad, pavyzdžiui, autoriui įprastu būdu pardavus knygą ar kitą autorių teisės saugomą objektą, jis nebegalės kontroliuoti tolimesnio jo platinimo. Analogiška nuostata yra ir 1991-05-14 Tarybos direktyvos 91/250/EEB dėl kompiuterių programų teisinės apsaugos²⁶⁸ 4 straipsnio c punkte, kuriame nustatyta, kad pirmą kartą autoriaus teisių turėtojui arba su jo leidimu pardavus programos kopiją Bendrijoje, išsemta tos kopijos platinimo Bendrijoje teisė, išskyrus teisę kontroliuoti tolesnę programos ar jos kopijos nuomą. Platinimo teisės išsėmimo taisyklė nustatyta taip pat 1992-11-19 Tarybos direktyvos 92/100/EEB dėl nuomos ir panaudos teisių

---

²⁶⁷ OL, 2001 L 167, p. 10-19.

²⁶⁸ OL, 1991 L 122, p. 42-46.

bei tam tikrų teisių, gretutinių autorių teisėms, intelektinės nuosavybės srityje²⁶⁹ 9 straipsnio 2 dalyje bei 1996-03-11 Europos Parlamento ir Europos Sąjungos Tarybos direktyvos 96/9/EB dėl duomenų bazių teisinės apsaugos²⁷⁰ 5 straipsnio c punkte ir 7 straipsnio 2 dalyje.

Apibendrinant šias nuostatas, galima teigti, kad Europos Sąjungos legislatyvinės institucijos tokiu atveju teisių išsėmimo taisyklės taikymo nenumatė. Europos Bendrijų teisėje pasirinktą nagrinėjamo klausimo sprendimą aiškiai rodo Informacinės visuomenės direktyvos preambulės 28 - 29 punktai, kurie, galima teigti, paaiškina Informacinės visuomenės direktyvos 4 straipsnyje nustatytą platinimo teisės išsėmimo taisyklę.²⁷¹ Preambulės 28 punkte nustatyta, kad „[t]eisių turėtoji Bendrijoje pirmą kartą pardavus kūrinio originalą ar jo kopijas arba kai originalas ar jo kopijos yra parduodamos jam leidus, išnaudojama teisė kontroliuoti to objekto perpardavimą Bendrijoje“. Tuo tarpu preambulės 29 punktą yra skirtas būtent teisių išnaudojimo klausimui internetinių („on-line“) paslaugų atveju. Jame nustatyta, kad „[t]eisių išnaudojimo klausimas neiškyla paslaugų ir ypač internetinių („on-line“) paslaugų atveju“.²⁷² Nagrinėjamo klausimo aspektu itin svarbus antrasis šio punkto sakinys, kuris pabrėžia, jog teisių išsėmimo principas netaikomas ir kūrinio ar kito objekto materialios kopijos, kurią teisių turėtoji leidus padaro tokios paslaugos naudotojas, atžvilgiu. Taip pat pažymėta, kad kiekviena internetinė paslauga iš tiesų yra veiksmas, kuriam turėtų būti gautas leidimas tais atvejais, kai autorių teisės tai nustato. Taigi darytina išvada, kad pagal Europos Bendrijų teisę skaitmeninės kopijos negali būti platinamos, remiantis teisių išsėmimo principu.²⁷³

Tai, kad šių skaitmeninių kopijų atveju platinimo teisės išsėmimo taisyklė netaikytina, leidžia teigti ir autorių teisės saugomo kūrinio „patalpinimo“ internete teisinę prigimtį. Kaip žinia, intelektinės nuosavybės teisių išsėmimo taisyklė – tai platinimo teisės išsėmimo taisyklė. Platinimo teisė – tai tik viena iš autoriaus turimų teisių. Informacinės visuomenės

---

²⁶⁹ OL, 1992 L 346, p. 61-66.

²⁷⁰ OL, 1996 L 77, p. 20.

²⁷¹ GAUBIAC, Yves. *The Exhaustion of Rights in the Analogue and Digital Environment* [interaktyvus]. [Žiūrėta 2007-03-22]. Prieiga per internetą: <http://66.102.9.104/search?q=cache:y_vcmMZSZpYJ:unesdoc.unesco.org/images/0013/001397/139700E.pdf+Yves+Gaubiac+exhaustion&hl=lt&ct=clnk&cd=1&gl=lt#2>.

²⁷² Paminėtina, kad tai, jog išsėmimo principas netaikytinas paslaugų atžvilgiu, ETT konstatavo dar prieš šios direktyvos priėmimą (Žr. ETT 1980-03-18 sprendimas byloje 62/79, *SA Compagnie générale pour la diffusion de la télévision, Coditel, and others v. Ciné Vog Films and others* (1980), ECR 00881).

²⁷³ Tai matyti ir iš Europos Komisijos pateikto Aiškinamojo memorandumo. *Amended proposal for a European Parliament and Council Directive on the Harmonisation of Certain Aspects of Certain Aspects of Copyright and Related Rights in the Information Society* [interaktyvus]. [Žiūrėta 2007-03-14]. Prieiga per internetą: <http://www.ivir.nl/dossier/auteursrecht/richtlijn/5Bniet_gebruikt!%5D/amenCRprop.pdf>.

direktyvos 2 ir 3 straipsniai nustato atgaminimo, viešo paskelbimo ir kūrinio padarymo viešai prieinamu teises. Platinimo teisė – tai atskira savarankiška teisė, kaip minėta, nustatyta Informacinės visuomenės direktyvos 4 straipsnyje. Teisių turėtojo platinimo teisė, kuri siejama su kūrinio, esančio materialioje laikmenoje, disponavimu, yra išsemiama tada, kai kartą jis šia teise jau pasinaudojo. Tuo tarpu, kai saugomas kūrinys yra „patalpinamas“ internete, teisių turėtojas realizuoja ne platinimo, bet viešo paskelbimo teisę, o vadinamasis tam tikro kūrinio „parsisiuntimas“ – tai atgaminimo teisės realizavimas, kurios atžvilgiu teisių išsėmimo principas nėra taikomas. Kaip nurodo *Ute Decker* ir *Thomas Hoeren*, platinimo teisės išsėmimo taisyklė taikoma originalo atžvilgiu. Kopijos, kurios buvo padarytos naudojantis turima atgaminimo teise, negali būti platinamos remiantis teisių išsėmimo principu.²⁷⁴ Tokia pozicija galėtų būti argumentuojama ir tuo, kad, remiantis išsėmimo taisyklės taikymo sąlygomis, platinimo teisė yra išsemiama konkrečiau į rinką išleisto objekto atžvilgiu, tuo tarpu, kai yra padaroma skaitmeninė kopija, ji laikytina jau kitu antriniu objektu. Be to, kai kurie autoriai, grįsdami pastarąją poziciją, nurodo, kad pardavimas internetu yra labiau panašus į tam tikrą leidimą naudoti, negu į pardavimą tradicine prasme, kadangi, net jeigu ir pirkėjui leidžiama pasidaryti kopiją, tačiau internetinio sandorio turinys yra ne prekė, turinti saugomą turinį, bet pats saugomas turinys. Taigi šiuo atveju nėra prekių išleidimo į rinką – sąlygos, būtinos intelektinės nuosavybės teisių išsėmimo taisyklės taikymui.²⁷⁵

Kaip minėta, doktrinoje šiuo klausimu yra daug ir priešingos pozicijos atstovų. Pastebėtina, kad vienas iš teisių išsėmimo taisyklės netaikymo nagrinėjamu atveju kritikos argumentų yra tas, kad Komisija atitinkamo kūrinio pirkimą internetu (angl. – *online delivery*) prilygina internetinėms paslaugoms, tokioms, kaip, pavyzdžiui, internetinis transliavimas.²⁷⁶ *Eric Tjong Tjin Tai* nuomone, priešingai nei transliavimo atveju, asmuo, teisėtai pirksdamas kūrinį internetu, gauna iš teisių turėtojo leidimą daryti nuolatinę kopiją, kuris yra skirtas tam konkrečiam asmeniui. Pasak pastarojo autoriaus, nėra priežasčių, kodėl skaitmeninė kopija negalėtų būti išsėmimo principo objektu.²⁷⁷ Paminėtina, kad JAV, jeigu skaitmeninė kopija padaryta teisių turėtojo sutikimu, teisių išsėmimo principas yra taikomas.

---

²⁷⁴ DECKER, U.; HOEREN, T. Electronic Archives and The Press: Copyright Problems of Mass Media in The Digital Age. *E.I.P.R.* [interaktyvus].1998, Nr. 20 (7) [žiūrėta 2007-03-13], p. 256-266. Prieiga per internetą: <<http://www.westlaw.com>>.

²⁷⁵ *Cit.op.* 238.

²⁷⁶ TJONG TJIN TAI, Eric. Exhaustion and Online Delivery of Digital Works. *E.I.P.R.* [interaktyvus]. 2003, Nr. 25 (5) [žiūrėta 2007-03-14], p. 207-211. Prieiga per internetą: <<http://www.westlaw.com>>.

²⁷⁷ *Ibid.*

Kita vertus, net ir šios pozicijos šalininkai pripažįsta, kad teisių išsėmimo principas taikytinas ne visų internetinių sandorių atveju, o tik tų, kurie gali būti prilyginti įprastam pardavimo sandoriui.²⁷⁸ Teigtina, kad tokia situacija sąlygotų teisinį neapibrėžtumą.

Apibendrinant galima teigti, kad nepaisant įvairių diskusijų nagrinėjamu klausimu, kol kas teisių išsėmimo principas pagal Europos Sąjungos teisę netaikomas internetu parsisiųsto kūrinio atžvilgiu. Tačiau pripažintina, kad, atsižvelgiant į tai, jog vis daugiau saugomų kūrinių cirkuliuoja skaitmeninėje erdvėje, pokyčiai intelektinės nuosavybės teisių išsėmimo principo taikyme yra tikėtini.

---

²⁷⁸ *Cit.op.* 238.

IŠVADOS

1. Atliktas doktrinos, *travaux préparatoires*, bei ETT praktikos tyrimas patvirtina, kad intelektinės nuosavybės teisių išsėmimas – tai ne tik teisinės, bet ir svarbias ekonomines pasekmes sukeliantis institutas, dėl ko atitinkamo teisių išsėmimo režimo pasirinkimas turi būti itin apgalvotas.
2. Europos Bendrijų teisėje kol kas vienareikšmiškai įtvirtintas tik regioninis prekių ženklo savininko teisių išsėmimo principas. Valstybės narės neturi teisės nacionaliniuose įstatymuose nustatyti tarptautinio prekių ženklo savininko teisių išsėmimo.
3. Tai, ar Europos Sąjungoje taikomas regioninis prekių ženklo savininko teisių išsėmimas tikrai yra tinkamiausias intelektinės nuosavybės teisių išsėmimo režimas, vienareikšmiškai atsakyti sunku. Pripažintina, kad tiek tarptautinio prekių ženklo savininko teisių išsėmimo, tiek ir regioninio išsėmimo šalininkai pateikia svarių jų pozicijas pagrindžiančių argumentų. Vis dėlto vienas pagrindinių tarptautinio prekių ženklo savininko teisių išsėmimo atstovų argumentų dėl didelio kainų sumažėjimo nėra visiškai tikslus. Be to, kiti faktoriai, tokie kaip, pavyzdžiui, prekių kokybė, taip pat sąlygoja atitinkamo prekių ženklo savininko teisių išsėmimo principo vertinimą. Kita vertus, negalima visiškai paneigti tarptautinio prekių ženklo savininko teisių išsėmimo atstovų argumentų dėl prekių ženklo atliekamos kilmės funkcijos.
4. Vienareikšmiškai spręsti dėl tarptautinio prekių ženklo savininko teisių išsėmimo taisyklės taikymo yra sunku, tačiau, kaip matyti iš darbe aptartų faktų, tarptautinis patento savininko teisių išsėmimas, darbo autorės nuomone, tikrai yra negalimas, jis prieštarautų patentinės apsaugos tikslams, neigiamai įtakotų inovacijas, Europos Sąjungos pramonės konkurencingumą.
5. Pripažinus, kad ne visų intelektinės nuosavybės teisių atžvilgiu tarptautinis prekių ženklo savininko teisių išsėmimas būtų pateisinamas, darbo autorės manymu, iš esmės svarbą praranda ir galimas tarptautinis prekių ženklo savininko teisių išsėmimas, kadangi daugelis prekių susiję ne su viena, bet su keliomis intelektinės nuosavybės teisėmis. Todėl, negalint drausti prekių importo iš trečiųjų valstybių, remiantis prekių ženklų teise, daugelio prekių importą būtų galima kontroliuoti, pasitelkiant kitas intelektinės nuosavybės teises. Taigi Europos Sąjungoje taikomas regioninis prekių ženklo savininko teisių išsėmimas neturėtų būti keičiamas.

6. Bet koku atveju, atsižvelgiant į tai, kad diskusijos dėl galimo tarptautinio prekių ženklo savininko teisių išsėmimo įvedimo į Europos Sąjungos teisę tebevyksta, tikėtina, kad prekių ženklų teisėje vis dėlto regioninio teisių išsėmimo principo gali būti atsisakyta.
7. Atsižvelgiant į tai, jog vis daugiau saugomų kūrinų cirkuliuoja skaitmeninėje erdvėje, pokyčiai intelektinės nuosavybės teisių išsėmimo principo taikyme yra tikėtini ir autorių teisės srityje.

LITERATŪROS SĄRAŠAS

I. Teisės norminiai aktai:

Tarptautinės sutartys:

1. Sutartis dėl intelektinės nuosavybės teisių aspektų, susijusių su prekyba (1C priedas prie 1994-04-15 Sutarties dėl Pasaulio Prekybos Organizacijos įsteigimo) (Valstybės žinios, 2001, Nr. 46-1620).
2. 1992-05-02 Europos Ekonominės Erdvės sutartis (OL, 1994 L 001, p. 0003-0036).
3. 1989-06-27 Madrido sutarties dėl tarptautinės ženklų registracijos protokolai (Valstybės žinios, 1997, Nr. 50).
4. 1976-01-26 Liuksemburgo konvencija dėl Bendrosios rinkos Europos patento (OL, 1976 L 017, p. 0001 – 0028).
5. 1891-04-14 Madrido sutartis dėl tarptautinio prekių ženklų registravimo. [Žiūrėta 2007-03-20]. Prieiga per internetą: <<http://www.wipo.int/treaties/registration/madrid/madrid-eng.pdf>>.
6. 1883-03-20 Paryžiaus konvencija dėl pramoninės nuosavybės apsaugos (Valstybės žinios, 1996, Nr. 75-1796).

Europos Sąjungos pirminiai teisės aktai:

1. Konsoliduota Europos Bendrijos steigimo sutartis (Valstybės žinios, 2004, Nr.2-2).
2. 2003-09-23 Aktas dėl Čekijos Respublikos, Estijos Respublikos, Kipro Respublikos, Latvijos Respublikos, Lietuvos Respublikos, Vengrijos Respublikos, Maltos Respublikos, Lenkijos Respublikos, Slovėnijos Respublikos ir Slovakijos Respublikos stojimo sąlygų ir sutarčių, kuriomis yra grindžiama Europos Sąjunga, pritaikomųjų pataisų (OL, 2003 L 236, p. 33).

Europos Sąjungos antriniai teisės aktai:

1. 2003-05-26 Tarybos reglamentas (EB) Nr. 953/2003, nustatantis siekimą išvengti prekybos tam tikrais pagrindiniais vaistais nukreipimo į Europos Sąjungą (OL, 2003 L 135, p. 5).

2. 2001-05-22 Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2001/29/EB dėl autorių teisių ir gretutinių teisių informacinėje visuomenėje tam tikrų aspektų suderinimo (OL, 2001 L 167, p. 10-19).
3. 1996-03-11 Europos Parlamento ir Europos Sąjungos Tarybos direktyva 96/9/EB dėl duomenų bazių teisinės apsaugos (OL, 1996 L 77, p. 20).
4. 1993-12-20 Tarybos reglamentas (EB) Nr. 40/94 dėl Bendrijos prekių ženklo (OL 1994, L 011, p.1).
5. 1992-11-19 Tarybos direktyva 92/100/EEB dėl nuomos ir panaudos teisių bei tam tikrų teisių, gretutinių autorių teisėms, intelektinės nuosavybės srityje (OL, 1992 L 346, p. 61-66).
6. 1991-05-14 Tarybos direktyva 91/250/EEB dėl kompiuterių programų teisinės apsaugos (OL, 1991 L 122, p. 42-46).
7. 1988-12-21 Europos Bendrijų Tarybos Pirmoji direktyva 89/104/EEB valstybių narių įstatymams, susijusiems su prekių ženklais, suderinti (OL, 1989 L 40, p. 1).

Nacionaliniai teisės aktai:

1. 2000-10-10 Lietuvos Respublikos prekių ženklų įstatymas (su pakeitimais ir papildymais) (Valstybės žinios, 2000, Nr. 92-2844).
2. 1999-05-18 Lietuvos Respublikos Autorių teisių ir gretutinių teisių įstatymas (su pakeitimais ir papildymais) (Valstybės žinios, 2003, Nr. 28-1125).
3. 1994-01-18 Lietuvos Respublikos patentų įstatymas (su pakeitimais ir papildymais) (Valstybės žinios, 1994, Nr. 8-120).

II. Specialioji literatūra:

1. BAINBRIDGE, David. *Intellectual Property*. 5th ed. England: Pearson Longman, 2002.
2. BARNARD, Catherine. *The Substantive Law of the EU. The Four freedoms*. Oxford: Oxford University press, 2004.
3. BARNARD, Catherine. *Europos Sąjungos materialinė teisė. Keturiomis laisvės. Laisvas prekių judėjimas*. Vilnius: Eugrimas, 2005.
4. BENTLEY, L.; SHERMAN, B. *Intellectual Property Law*. 2nd ed. Oxford: Oxford University Press, 2004.

5. COLSTON, C.; MIDDLETON, K. *Modern Intellectual Property Law. 2nd ed.* London, 2005.
6. CORNISH, William. *Intellectual property: Patents, Copyright, Trade Marks and Allied Rights. 5th ed.* London : Sweet & Maxwell, 2003.
7. HAYS, Thomas. *Parallel Importation Under European Union Law.* London: Sweet & Maxwell, 2004.
8. JONES, A.; SUFRIN, B. *EC Competition Law. Texts, Cases and Materials.* Oxford: University Press, 2001.
9. KEELING, David. T. *Intellectual Property Rights in EU Law. Volume I. Free Movement and Competition Law.* Oxford University Press, 2003.
10. PHILLIPS, Jeremy. *Trade Mark Law: A Practical Anatomy.* Oxford: Oxford University Press, 2003.
11. TOTH, A.G. *The Oxford Encyclopaedia of European Community Law. Volume II. The Law of Internal Market.* Oxford: Oxford University Press, 2005.
12. TRITTON, Guy. *Intellectual Property in Europe. 2th ed.* London: Sweet & Maxwell, 2002.
13. WHISH, Richard. *Competition Law. 5th ed.* United Kingdom: Lexis Nexis, 2003.

14. BEIER, Friedrich-Karl. Industrial Property and the Free Movement of Goods in the Internal European Market. *IIC* [interaktyvus]. 1990, Nr. 02 [žiūrėta 2006-10-23], p. 131-160. Prieiga per internetą: Beck-online duomenų bazė.
15. CLAREMBEAUX, Nicolas. EU: Trade Marks – Exhaustion Without Consent. *E.P.I.R.* [interaktyvus]. 2005, Nr. 27(3) [žiūrėta 2007-03-13], p. 65-66. Prieiga per internetą: <<http://www.westlaw.com>>.
16. DECKER, U.; HOEREN, T. Electronic Archives and The Press: Copyright Problems of Mass Media in The Digital Age. *E.I.P.R.* [interaktyvus]. 1998, Nr. 20 (7) [žiūrėta 2007-03-13], p.256-266. Prieiga per internetą: <<http://www.westlaw.com>>.
17. DEMARET, Paul. Industrial Property Rights, Compulsory Licences and the Free Movement of Goods under Community Law. *IIC* [interaktyvus]. 1987, Nr. 2 [žiūrėta 2007-03-07], p. 161-188. Prieiga per internetą: Beck-online duomenų bazė.

18. FLORIAN, Albert. Dyed But Not Exhausted – Parallel Imports and Trade Marks in Germany. *IIC* [interaktyvus]. 1992, Nr. 01 [žiūrėta 2007-02-19], p. 24-33. Prieiga per internetą: Beck-online duomenų bazė.
19. GRASSIE, Gill. Parallel Imports and Trade Marks – Where are We? Part I. *E.I.P.R.* [interaktyvus]. 2006, Nr. 28(9) [žiūrėta 2007-03-13], p. 474-479. Prieiga per internetą: <<http://www.westlaw.com>>.
20. HEAT, Christopher. Parallel Imports of Patented Pharmaceuticals from the New EU Accession States. *IIC* [interaktyvus]. 2004, Nr. 7 [žiūrėta 2006-11-15], p. 776-786. Prieiga per internetą: Beck-online duomenų bazė.
21. ILANAH, Simon. How Does „Essential Function“ Doctrine Drive European Trade Mark Law?-What is The Essential Function of a Trade Mark. *IIC* [interaktyvus]. 2005, Nr. 4 [žiūrėta 2007-03-07], p. 401-420. Prieiga per internetą: Beck-online duomenų bazė.
22. JEHORAM, Cohen. Prohibition of Parallel Imports Through Intellectual Property Rights. *IIC* [interaktyvus]. 1999, Nr. 05 [žiūrėta 2007-03-07], p. 495-511. Prieiga per internetą: Beck-online duomenų bazė.
23. JEHORAM, Cohen. International Exhaustion versus Importation Right: a Murky Area of Intellectual Property Law. *GRURInt* [interaktyvus]. 1996, Nr. 04 [žiūrėta 2007-03-07], p. 280-284. Prieiga per internetą: Beck-online duomenų bazė.
24. KONGOLO, Tshimanga. Towards a New Fashion of Protecting Pharmaceutical Patents in Afrika – Legal Approach. *IIC* [interaktyvus]. 2002, Nr.02 [žiūrėta 2007-02-27], p. 185-211. Prieiga per internetą: Beck-online duomenų bazė.
25. NORMAN, Helen. Parallel Imports from Non-EEA Members States : The Vision Remains Unclear. *E.I.P.R.* [interaktyvus]. 2000, Nr. 22(4) [žiūrėta 2007-03-13], p. 159-170. Prieiga per internetą: <<http://www.westlaw.com>>.
26. PAGENBERG, Jochen. The Exhaustion Principle and „Silhouette“ Case. *IIC* [interaktyvus]. 1999, Nr. 01 [žiūrėta 2006-10-23], p. 19-28. Prieiga per internetą: Beck-online duomenų bazė.
27. SCHATZ, Ulrich. The Exhaustion of Patent Rights in the Common Market. *IIC* [interaktyvus]. 1971, Nr. 1 [žiūrėta 2007-03-01], p. 1-20. Prieiga per internetą: Beck-online duomenų bazė.
28. SLOTHER, Christopher. Political Exhaustion: The European Commission’s working paper on possible abuses of Trade Marks Rights Within The European Union in The

- Context of Community Exhaustion. *E.I.P.R.* [interaktyvus]. 2003, Nr. 25(10) [žiūrėta 2007-03-13], p. 457-461. Prieiga per internetą: <<http://www.westlaw.com>>.
29. SOLTYSINSKI, Stanislaw. International Exhaustion of Intellectual Property Rights under the TRIPs, the EC Law and the Europe Agreements. *GRURInt* [interaktyvus]. 1996, Nr.04 [žiūrėta 2007-03-14], p. 316-326. Prieiga per internetą: Beck-online duomenų bazė.
30. STAMATOUDI, I.; TORREMANS, P. International Exhaustion in The European Union in The Light of „Zino Davidoff“: Contract Versus Trade Mark Law. *IIC* [interaktyvus]. 2000, Nr. 2 [žiūrėta 2007-03-14], p. 123-141. Prieiga per internetą: Beck-online duomenų bazė.
31. TJONG TJIN TAI, Eric. Exhaustion and Online Delivery of Digital Works. *E.I.P.R.* [interaktyvus]. 2003, Nr. 25 (5) [žiūrėta 2007-03-14], p. 207-211. Prieiga per internetą: <<http://www.westlaw.com>>.
32. TRUSKAITĖ, Jūratė. Prekių ženklo savininko išimtinių teisių ir jų ribojimų aiškinimas Europos Teisingumo Teismo praktikoje. *Justitia*, 2005, nr. 3(57), p. 50-60.
33. AIM. *Comments on Three Parallel Trade Studies* [interaktyvus]. [Žiūrėta 2006-10-15]. Prieiga per internetą: <www.aim.be/docs/Parallel_trade/AIM_briefing_studies_analys.doc>.
34. AIM. *Parallel Trade-Consumer Benefit or Consumer Loss?* [interaktyvus]. [Žiūrėta 2007-03-28]. Prieiga per internetą: <www.aim.be/docs/Parallel_trade/AIM_POS_Parallel.doc>.
35. AIPPI. *Summary Report. Question Q 156* [interaktyvus]. [Žiūrėta 2007-03-10]. Prieiga per internetą: <<http://www.aippi.org/reports/q156/q156-Summary-e.htm>>.
36. CALBOLI, Irene. Trademark Exhaustion in the European Union: Community-Wide or International? The Saga Continues [interaktyvus]. [Žiūrėta 2007-03-01]. Prieiga per internetą: <http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=802226#PaperDownload>.
37. *Consumers Association* [interaktyvus]. [Žiūrėta 2006-12-11]. Prieiga per internetą: <http://en.wikipedia.org/wiki/Consumers%27_Association>.
38. EFPIA. *International Exhaustion of Trade Mark Rights. Protecting Patients - The Importance of Trade Mark Rights for Medicines* [interaktyvus]. [Žiūrėta 2006-10-14]. Prieiga per internetą: <http://www.efpia.org/4_pos/legal/protectpatients.pdf>.

39. EPIC. *The Case of re-introduction Global Trademark Exhaustion in EU legislation* [interaktyvus]. [Žiūrėta 2007-02-17]. Prieiga per internetą: <http://www.europarl.europa.eu/hearings/20010410/juri/5_frenkel.pdf>.
40. FINK, Karsten. *Entering the Jungle. The Exhaustion of Intellectual Property Rights and Parallel Imports* [interaktyvus]. [Žiūrėta 2007-02-13]. Prieiga per internetą: <<http://www.fraserinstitute.ca/admin/books/chapterfiles/Entering%20the%20Jungle~8CSPIPFINK.pdf>>.
41. FTA. *Exhaustion of Trademark Rights. Position Paper* [interaktyvus]. [Žiūrėta 2006-09-28]. Prieiga per internetą: <www.fta-eu.org/doc/unp/opinion/de/09ftaopinions01.pdf>.
42. GANEA, Peter. *Exhaustion of IP Rights: Reflections from Economic Theory* [interaktyvus]. 2006 [žiūrėta 2006-12-10]. Prieiga per internetą: <<http://www.iir.hit-u.ac.jp/file/WP06-02Ganea.pdf>>.
43. GAUBIAC, Yves. *The Exhaustion of Rights in the Anologue and Digital Environment* [interaktyvus]. [Žiūrėta 2007-03-22]. Prieiga per internetą: <http://66.102.9.104/search?q=cache:y_vcmMZSZpYJ:unesdoc.unesco.org/images/0013/001397/139700E.pdf+Yves+Gaubiac+exhaustion&hl=lt&ct=clnk&cd=1&gl=lt#2>
44. ICC. *Policy Statement. Exhaustion of Intellectual Property Rights* [interaktyvus]. 2000-01-07 [žiūrėta 2007-02-05]. Prieiga per internetą: <<http://www.iccwbo.org/id448/index.html?cookies=no#annex1>>.
45. INTA. *Parallel Imports: Summary of EC Law and its Application in the EU Member States* [interaktyvus]. [Žiūrėta 2006-11-30]. Prieiga per internetą: <http://www.inta.org/index.php?option=com_content&task=view&id=222&Itemid=153&getcontent=3>.
46. INTA. *Burden of Proving Consent Parallel Imports Cases* [interaktyvus]. 2001-03-08 [žiūrėta 2007-01-28]. Prieiga per internetą: <http://www.inta.org/index.php?option=com_content&task=view&id=218&Itemid=153&getcontent=3>.
47. INTA. *Exhaustion of Trademark Rights and Parallel Importation* [interaktyvus]. 1999-05-26 [žiūrėta 2007-01-25]. Prieiga per internetą: <http://www.inta.org/index.php?option=com_content&task=view&id=222&Itemid=153&getcontent=3>.

48. *International Exhaustion of Trade Mark Rights in the EU* [interaktyvus]. [Žiūrėta 2007-02-12]. Prieiga per internetą: <<http://www.parliament.the-stationery-office.co.uk/pa/cm199899/cmselect/cmtrdind/380/38011.htm>>.
49. LOVE, J.; FLYNN, S. *Legal and Policy Issues Concerning Parallel Trade (aka Re-importation) of Pharmaceuticals Draugs in the United States* [interaktyvus]. 2004-03-31 [žiūrėta 2007-03-01]. Prieiga per internetą: <<http://www.cptech.org/ip/fsd/love03312004.pdf>>.
50. NERA. *The Economic Consequences of The Choice of Regime of Exhaustion in The Area of Trademarks* [interaktyvus]. 1999-02-08 [žiūrėta 2007-01-28]. Prieiga per internetą: <<http://www.nera.com/image/3846.pdf>>
51. *Parallel Trade & EU Trade Mark Law. Arguments against reforming Trade Mark Directive* [interaktyvus]. [Žiūrėta 2007-03-11]. Prieiga per internetą: <www.europarl.europa.eu/hearings/20010410/juri/7_evans.pdf>.
52. Swedish Competition Authority. *Parallel Imports – Effects of the Silhouette Ruling* [interaktyvus]. 1999 [žiūrėta 2007-02-28]. Prieiga per internetą: <http://www.konkurrensverket.se/upload/Filer/ENG/Publications/rap_1991-1_eng.pdf>.
53. TOMMASO, M.; SZYMANSKI, S. *Parallel Trade, International Exhaustion and Intellectual Property Rights: A Welfare Analysis* [interaktyvus]. [Žiūrėta 2006-11-23]. Prieiga per internetą: <<http://www3.imperial.ac.uk/portal/pls/portallive/docs/1/46199.PDF>>.
54. ZIKER, Dana. *Facilitating Access of AIDS Drugs While Maintaining Strong Patent Protection* [interaktyvus]. 2001-07-12 [žiūrėta 2007-02-03]. Prieiga per internetą: <<http://www.law.duke.edu/journals/dltr/articles/2001dltr0042.html>>.

III. Praktinė medžiaga:

Teismų sprendimai:

1. ETT 2004-11-30 sprendimas byloje C-16/03, *Peak Holding AB v. Axolin – Elinor AB* (2004), ECR I-11313.
2. ETT 2003-04-08 sprendimas byloje C-244/00, *Van Doren and Q. GmbH v. Lifestyle Sports and Sportswear Handelsgesellschaft mbH and Michael Orth* (2003), ECR I-03051.

3. ETT 2002-04-23 sprendimas byloje C-443/99, *Merck, Sharp & Dohme GmbH v. Paranova Pharmazeutika Handels GmbH* (2002), ECR I-03703.
4. ETT 2002-04-23 sprendimas byloje C-143/00, *Boehringer Ingelheim KG and Others v. Swingward Ltd and Dowelhurst Ltd* (2002), ECR I-03759.
5. ETT 2001-11-20 sprendimas sujungtose bylose C-414/99, C-415/99, C-416/99, *Zino Davidoff v. A&G Imports and Levi Strauss v. Tesco and Others* (2001), ECR-I-08691.
6. ETT 1999-10-12 sprendimas byloje C-379/97, *Pharmacia & Upjohn SA v. Paranova A/S* (1999), ECR I-06927.
7. ETT 1999-09-14 sprendimas byloje C-355/96, *Silhouette International Schmied GmbH & Co. KG v. Hartlauer Handelsgesellschaft GmbH* (1999), ECR I-05295.
8. ETT 1999-07-01 sprendimas byloje C-173/98, *Sebago Inc. and Ancienne Maison Dubois & Fils SA v. G-B Unic SA* (1999), ECR I-04103.
9. ETT 1999-02-23 sprendimas byloje C-63/97, *Bayerische Motorenwerke AG (BMW) and BMW Nederland BV v. Ronald Karel Deenik* (1999), ECR I-905.
10. ETT 1998-09-29 sprendimas byloje C-39/97, *Canon Kabushiki Kaisha v. Metro-Goldwyn-Maye* (1998), ECR I-05507.
11. ETT 1998-04-28 sprendimas byloje C-306/96, *Javico International and Javico AG v. Yves Saint Laurent Parfums SA* (1998), ECR I-01983.
12. ETT 1997-11-11 sprendimas byloje C-349/95, *Frits Loendersloot v. George Ballantine Son Ltd* (1997), ECR I-6227.
13. ETT 1997-03-20 sprendimas byloje C-352/95, *Phytheron International SA v. Jean Bourdon SA* (1997), ECR I-01729.
14. ETT 1996-12-05 sprendimas sujungtose bylose C-267/95 ir 268/95, *Merck & Co v. Primecrown Ltd & Co* (1996), ECR I-06285.
15. ETT 1996-07-11 sprendimas sujungtose bylose C-427, 429 ir 436/93, *Bristol-Myers Squibb* (1996), ECR I-3457.
16. ETT 1996-07-11 sprendimas sujungtose bylose C-71-73/94, *Eurim-Pharm v. Beiersdorf* (1996), ECR I-3603.
17. ETT 1996-07-11 sprendimas byloje C-232/94, *MPA Pharma v. Rhone-Poulenc Pharma* (1996), ECR I-3671.
18. ETT 1994-06-22 sprendimas byloje C-9/93, *IHT Internationale Heiztechnik GmbH and Uwe Danzinger v. Ideal-Standard GmbH and Wabco Standard GmbH* (1994), ECR I-02789.

19. ETT 1990-10-17 sprendimas byloje C-10/89, *SA CNL-SUCAL NV v. HAG GF AG* (1990), ECR I-3711.
20. 1988-03-03 sprendimas byloje C-434/85, *Allen & Hanburys v. Generics* (1988), ECR 0124
21. ETT 1985-07-09 sprendimas byloje C-19/84, *Pharmon BV v. Hoechst AG* (1985), ECR-02281.
22. ETT 1981-12-03 sprendimas byloje 1/81, *PfizerInc. V. Eurim-Pharm GmbH* (1981), ECR 02913.
23. ETT 1981-07-14 sprendimas byloje C-187/80, *Merck Inc. v. Stephar BV and Petrus Stephanus Exler* (1981), ECR 02063.
24. ETT 1981-01-20 sprendimas sujungtose bylose 55/80 ir 57/80, *Musik Vertrieb Membran v. GEMA* (1981), ECR 00147.
25. ETT 1980-03-18 sprendimas byloje 62/79, *SA Compagnie générale pour la diffusion de la télévision, Coditel, and others v. Ciné Vog Films and others* (1980), ECR 00881.
26. ETT 1978-10-10 sprendimas byloje 3/78, *Centrafarm BV v. American Home Products Corporation* (1978), ECR 01823.
27. ETT 1978-05-23 sprendimas byloje 102/77, *Hoffmann-La Roche & Co.AG v. Centrafarm* (1978), ECR 01139.
28. ETT 1976-06-15 sprendimas byloje 51/75, *EMI Records Limited v. CBS United Kingdom Limited* (1976), ECR 0081.
29. ETT 1974-10-31 sprendimas byloje 16/74, *Centrafarm BV v. Winthrop BV* (1974), ECR-01183.
30. ETT 1974-10-31 sprendimas byloje C-15-74, *Centrafarm BV v. Sterling Drug Inc.* (1974), ECR 01147.
31. ETT 1971-06-08 sprendimas byloje 78/70, *Deutsche Grammophon Gesellschaft mbH v. Metro-SB-Großmärkte GmbH & Co. KG* (1971), ECR-00487.
32. ETT 1968-09-29 sprendimas byloje 24/67, *Parke, Davis and Co v. Probel, Reese and Others* (1968), ECR 00055.
33. ETT 1966-07-13 sprendimas sujungtose bylose 56/64 ir 58/64, *Établissements Consten S.A.R.L and Grundig-Verkaufs GMBH v. Commission of the European Economic Community* (1966), ECR 00299.

34. Pirmosios instancijos teismo 2006-09-27 sprendimas byloje T-168/01, *GlaxoSmithKline Services Unlimited v. Commission of the European Communities* (2006), ECR 00000.
35. ELPA teismo 1997-12-03 sprendimas byloje E-2/97, *Mag Instrument Inc v. California Trading Company Norway, Ulsteen* (1997) [interaktyvus]. [Žiūrėta 2007-03-21]. Prieiga per internetą: <
<http://www.dinesider.no/customer/770660/archive/files/Decided%20Cases/1997/rh%2097%2002.pdf>>.

Kita praktinė medžiaga:

1. Generalinio advokato 1998-01-29 nuomonė *Silhouette* byloje (1998), ECR I-04799.
2. *Communique from Commissioner Bolkestein on the issue of exhaustion of trade marks right* [interaktyvus]. [Žiūrėta 2006-12-01]. Prieiga per internetą: <
http://ec.europa.eu/internal_market/indprop/docs/tm/comexhaust_en.pdf>.
3. *European Commission. Press Releases* [interaktyvus]. [Žiūrėta 2006-12-01]. Prieiga per internetą: <<http://europa.eu.int/rapid/pressReleasesAction.do?reference=SPEECH/01/247&format=HTML&aged=0&language=EN&guiLanguage=en>>.
4. *Exhaustion of Trade Mark Rights. Working Document From The Commission Services* [interaktyvus]. [Žiūrėta 2007-02-10]. Prieiga per internetą: <http://ec.europa.eu/internal_market/indprop/docs/tm/exhaust_en.pdf>.
5. *Promoting Innovations Through Patents. Green Paper on the Community Patent and The Patent System in Europe* [interaktyvus]. [Žiūrėta 2007-03-02]. Prieiga per internetą: <http://ec.europa.eu/internal_market/indprop/docs/patent/docs/pat_en.pdf>.
6. *European Commission. Internal Markets. Patents* [interaktyvus]. [Žiūrėta 2007-03-17]. Prieiga per internetą: <http://ec.europa.eu/internal_market/indprop/patent/index_en.htm#patent>.
7. *Future Patent Policy in Europe. Public Hearing* [interaktyvus]. 2006-07-12 [žiūrėta 2007-03-10]. Prieiga per internetą: <
http://ec.europa.eu/internal_market/indprop/docs/patent/hearing/preliminary_findings_en.pdf>.

8. *The follow-up to the Green Paper on the Community Patent and the Patent System in Europe* [interaktyvus]. [Žiūrėta 2007-03-16]. Prieiga per internetą: <http://ec.europa.eu/internal_market/indprop/docs/patent/docs/8682_en.pdf>.
9. *Commission Communication on the Single Market in Pharmaceuticals* [interaktyvus]. 1998-11-25 [žiūrėta 2007-03-01]. Prieiga per internetą: <http://ec.europa.eu/enterprise/library/lib-regulation/doc/com-98-588_en.pdf>.
10. *Commission Staff Working Paper. Possible abuses of trade mark rights within the EU in the Context of Community exhaustion* [interaktyvus]. 2003-05-21 [žiūrėta 2007-03-01]. Prieiga per internetą: <http://ec.europa.eu/internal_market/indprop/docs/tm/sec-2003-575_en.pdf>.

IV. Travaux préparatoires:

1. 2000-11-28 Proposal for a Council Regulation on the Community patent (OL, 2000 C 337, p. 0278-0290).
2. 1999-05-21 European Commission's Amended Proposal for a European Parliament and Council Directive on the Harmonisation of Certain Aspects of Certain Aspects of Copyright and Related Rights in the Information Society [interaktyvus]. [Žiūrėta 2007-03-14]. Prieiga per internetą: <http://www.ivir.nl/dossier/auteursrecht/richtlijn/%5Bniet_gebruikt!%5D/amenCR_prop.pdf>.
3. Monitoring of the decision – making process between institutions [interaktyvus]. [Žiūrėta 2006-11-12]. Prieiga per internetą: <http://ec.europa.eu/prelex/detail_dossier_real.cfm?CL=en&DosId=123684>.
4. Monitoring of the decision – making process between institutions [interaktyvus]. [Žiūrėta 2006-11-12]. Prieiga per internetą: <http://ec.europa.eu/prelex/detail_dossier_real.cfm?CL=en&DosId=123685>.
5. 1974-04-04 Commission Opinion 74/209/EEC concerning the draft Convention for the European Patent for the Common Market and the Protocol annexed thereto relating to the deferred application of the provisions on the exhaustion of rights attached to Community Patents and National Patents (OJ, 1974 L 109, p. 0034-0036).

SANTRAUKA

Intelektinės nuosavybės teisių išsėmimo taisyklė – vienas glaudžiausiai su prekyba ir laisvo prekių judėjimo principu susijusių intelektinės nuosavybės teisės institutų, sukeliantis ne tik teises, bet ir ekonomines pasekmes. Pagrindinis nagrinėjamo instituto taikymo tikslas Europos Sąjungos teisėje – užtikrinti tinkamą pusiausvyrą tarp intelektinės nuosavybės teisių apsaugos, teisių turėtojo interesų ir laisvo prekių judėjimo principo. Teisių išsėmimo taisyklės taikymas sąlygoja tai, kad tam tikroje teritorijoje pirmą kartą teisių turėtojui ar jo sutikimu pardavus intelektinės nuosavybės teisės saugomas prekes, teisė toliau kontroliuoti šių prekių perleidimą toje teritorijoje yra išsėmiama. Teisės doktrinoje skiriamas nacionalinis, regioninis ir tarptautinis intelektinės nuosavybės teisių išsėmimas. Europos Sąjunga pasirinkusi regioninį intelektinės nuosavybės teisių išsėmimą.

Prekių ženklais yra pažymėtos dauguma prekių, todėl prekių ženklo savininko teisių išsėmimas yra labiausiai susijęs su paralelinės prekybos problematika. Prekių ženklų direktyvos 7 straipsnis, nustatantis prekių ženklo savininko teisių išsėmimą, doktrinoje vertinamas kaip vienas kontroversiškiausių Direktyvos straipsnių. ETT *Silhouette* byloje konstatavo, kad Prekių ženklų direktyvos 7 straipsnis nesuteikia valstybėms narėms galimybės nacionaliniuose įstatymuose nustatyti tarptautinio prekių ženklo savininko teisių išsėmimo. Dėl pasirinkto regioninio prekių ženklo suteikiamų teisių išsėmimo režimo, jo sukiamų ekonominių padarinių tiek Europos Sąjungoje, tiek ir už jos ribų vyksta itin daug diskusijų. Iki šiol vyksta svarstymai dėl Prekių ženklų direktyvos 7 straipsnio pakeitimo ir tarptautinio prekių ženklo savininko teisių išsėmimo įvedimo į Europos Sąjungos teisę.

Atsižvelgiant į tai, kad Bendrijoje patentų teisė šiuo metu nėra pilnai harmonizuota, bei į tai, kad skiriasi patentų ir prekių ženklų teisės ekonominis pagrindimas bei tikslai, patentų išsėmimo klausimas analizuojamas atskirai. Vienareikšmiškai spręsti dėl tarptautinio prekių ženklo savininko teisių išsėmimo taisyklės taikymo yra sunku, tačiau, teigtina, kad tarptautinis patento savininko teisių išsėmimas yra negalimas, jis prieštarautų patentinės apsaugos tikslams, neigiamai įtakotų inovacijų plėtojimą Europos Sąjungoje bei Europos Sąjungos pramonės konkurencingumą.

SUMMARY

The principle of exhaustion of intellectual property rights is an institute of intellectual property law closely related to international trade and the principle of free movement of goods. This principle causes not only legal but also important economic consequences. There are three types of the principle of exhaustion - national, regional and international exhaustion of intellectual property rights. In the European Union law a regional exhaustion was established by a whole series of decisions of the European Court of Justice (ECJ). The main purpose of the exhaustion rule is to prevent intellectual property owners from using their exclusive rights in order to partition the market, to safeguard the balance between the protection of intellectual property rights and the principle of free movement of goods in the Community. The application of the exhaustion rule determines that once goods protected by any right of intellectual property are placed on the market by or with the consent of the right-owner, the right to control further distribution of these goods are exhausted.

Trade marks are of fundamental importance in the market. Exhaustion of trade mark rights is an issue most related to the problematic of parallel trade. The Article 7 of the Trade mark Directive, which establishes the exhaustion of trade mark rights, is one of the most controversial articles of this Directive. It was concluded in *Silhouette* case that Article 7 of the Trade Mark Directive precluded Member States from applying international exhaustion. There are a lot of discussions concerning current regional exhaustion of trade mark rights and the possible change of it, the economic consequences of regional and international exhaustion of trade mark rights. The European Commission was considering the revision of the Trade mark Directive, so as to withdraw regional and start to apply international exhaustion of trade mark rights.

According to the fact that patent law is not fully harmonized in the European Union, the economic justification of patent law is different than that of trade mark law, the exhaustion of patent rights is analysed separate. It is difficult to make the unambiguous conclusion concerning possible consequences of international exhaustion of trade mark rights, whereas international exhaustion of patent rights is hardly possible. International exhaustion of patent rights would have particularly negative impact to innovation in the European Union, to the competitiveness of the European Union industry.